

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za odgoj i
obrazovanje

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
КАНТОН САРАЈЕВО
Министарство за одгој и
образовање

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

INSTITUT ZA RAZVOJ
PREDUNIVERZITETSKOG
OBRAZOVANJA

KANTON SARAJEVO, BOSNA I HERCEGOVINA

ИНСТИТУТ ЗА РАЗВОЈ
ПРЕДУНИВЕРЗИТЕТСКОГ
ОБРАЗОВАЊА

КАНТОН САРАЈЕВО, БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

PRE-UNIVERSITY EDUCATION
INSTITUTE OF SARAJEVO CANTON
BOSNIA AND HERZEGOVINA

Katolički vjeronauk

**Nastavni plan i program
sa definisanim ishodima učenja**

SADRŽAJ

PK1 – Opis predmeta	2
PK2 – Ciljevi učenja i podučavanja	3
PK3 – Oblasna struktura predmetnog kurikulumu	5
PK4 – Odgojno-obrazovni ishodi	9
Osnovno obrazovanje.....	9
Godine učenja i podučavanja predmeta: 1	9
Godine učenja i podučavanja predmeta: 2	15
Godine učenja i podučavanja predmeta: 3	22
Godine učenja i podučavanja predmeta: 4	30
Godine učenja i podučavanja predmeta: 5	39
Godine učenja i podučavanja predmeta: 6	48
Godine učenja i podučavanja predmeta: 7	58
Godine učenja i podučavanja predmeta: 8	66
Godine učenja i podučavanja predmeta: 9	75
Srednje obrazovanje - Gimnazije.....	84
Godine učenja i podučavanja predmeta: 10	84
Godine učenja i podučavanja predmeta: 11	94
Godine učenja i podučavanja predmeta: 12	104
Godine učenja i podučavanja predmeta: 13	113
PK5 – Učenje i podučavanje	122
Katolički vjeronauk- Učenje i podučavanje	122
PK6 – Vrednovanje u predmetnom kurikulumu.....	125
Katolički vjeronauk– Vrednovanje i ocjenjivanje.....	125
Profil i stručna sprema.....	126

PK1 – Opis predmeta

Svrha je Katoličkoga vjeronauka u školi omogućiti učenicima sustavno, postupno i što cjelovitije upoznavanje, produblјivanje i usvajanje kršćanskoga nauka i katoličke vjere radi ostvarivanja evanđeoskog poziva na svetost i postignuća pune općeljudske, moralne i kršćanske zrelosti.

Učenicima se omogućuje da dublje, istinito i sigurno upoznaju Kristovu osobu i cjelovitost njegova spasenjskoga navješćaja, da svjesno, slobodno i odgovorno, na osobnoj i zajedničkoj razini, dublje upoznaju katoličku vjeru u njezinu učenju, slavljenju i življenju, da steknu znanje i razumijevanje njezinih evanđeoskih temelja i katoličkoga nauka, odnosa i nauka Katoličke Crkve prema drugim konfesijama, religijama i svjetonazorima.

Katolički vjeronauk jednako tako učenicima omogućuje poznavanje povijesnoga hoda, djelovanja i utjecaja Katoličke Crkve na izgradnju ljudskoga društva i kulture i njezina doprinosa razvoju i napretku hrvatskoga i europskih naroda u kulturi, znanosti i školstvu, umjetnosti i graditeljstvu. On time pridonosi cjelovitom odgoju i obrazovanju učenika u školi i ima svoje crkveno-teološko, antropološko-pedagoško, povijesno-kulturno i didaktičko-metodičko obilježje, mjesto i zadaću u hrvatskome školskom odgojno-obrazovnom sustavu i kurikulumu. Katolički vjeronauk u školi ima konfesionalno obilježje i usmjerenje. Kao školski predmet on sustavno posreduje, promišlja i tumači kršćansku Objavu i nauk Katoličke Crkve.

Zasniva se na autonomiji znanstveno-teološkoga istraživanja i autentičnoga crkvenog priopćavanja kršćanske vjere i govora o Bogu na temelju razuma i Objave. On na teološkom i odgojnom planu ostvaruje vjernost Bogu i vjernost čovjeku. Vjernost Bogu događa se u istinitom i sigurnom upoznavanju i tumačenju cjelovitosti kršćanske Objave, evanđeoskoga navješćaja i nauka Katoličke Crkve, njezine sakramentalne i povijesne stvarnosti i poslanja.

Katolički vjeronauk stoga se po svom temeljnom sadržaju, odgojnoj i obrazovnoj zadaći, usredotočuje na osobu Isusa Krista u otajstvu Trojstvenoga Boga: Oca, Sina i Duha Svetoga, na središnje događaje povijesti spasenja i osobito na Kristovo spasenjsko i otkupiteljsko djelo u okviru cjelovitog nauka Katoličke Crkve. Katolički vjeronauk ekumenski je i dijaloški vrlo otvoren po svom odgojno-obrazovnom pristupu, sadržajima i ciljevima.

Zadaća mu je učenike odgajati za istinski ekumenizam i poštovanje prema pripadnicima drugih kršćanskih Crkva i zajednica te za iskreni dijalog i suživot s pripadnicima različitih religija i svjetonazora, poštujući njihova uvjerenja, stavove i tradicije. Suvremena škola zahtijeva cjeloviti odgoj učenika i ostvarenje svih njegovih intelektualnih, moralnih i duhovnih potencijala. Katolički vjeronauk pridonosi općim ciljevima demokratske i humane škole, pogotovo što cjeloviti odgoj ljudske osobe promatra u svjetlu kršćanske antropologije i čovjeka koji je Božja slika, savršeno ostvarena u Isusu Kristu.

Na tim se izvorima nadahnjuju sadržaji i ciljevi Katoličkoga vjeronauka koji pridonose izgradnji i poštovanju čovjekova dostojanstva, njegove duhovno-religiozne, etičke i moralne svijesti, objektivnoga kritičkog pristupa prema životu pred pojavama i izazovima suvremenoga svijeta i društva. Vjeronauk u isto vrijeme njeguje interdisciplinarni dijalog i međupredmetnu suradnju s drugim nastavnim predmetima unutar društveno-humanističkoga i drugih odgojno-obrazovnih područja.

Kako su vjeronaučni sadržaji povezani gotovo sa svim područjima znanja, ti sadržaji učenicima postaju važan interpretacijski ključ za razumijevanje ne samo religijskih sadržaja nego i razumijevanje cjelokupne stvarnosti. Katolički vjeronauk pripada društveno humanističkom odgojnom obrazovnom području. Katolički vjeronauk

učenicima želi omogućiti potpunije poznavanje i vrjednovanje čovjeka i svijeta, različitih povijesnih izvora i područja života te bogatstvo kršćanskih iskustava, izražavanja i djelovanja koji pridonose općem dobru čovjeka i ljudske zajednice.

Vjernost čovjeku sadržajno se i odgojno usredotočuje na čovjeka kao Božje stvorenje i Božju sliku, na njegova temeljna pitanja i iskustva o smislu života i vlastitoga postojanja. Te činjenice obvezuju poznavanje i vrjednovanje povijesno-kulturne i egzistencijalne stvarnosti, napose općih etičkih i moralnih izazova i problema suvremenoga čovjeka i društva, pa Katolički vjeronauk učenicima želi omogućiti potpunije poznavanje i vrjednovanje čovjeka i svijeta, različitih povijesnih izvora i područja života te bogatstvo kršćanskih iskustava, izražavanja i djelovanja koji pridonose općem dobru čovjeka i ljudske zajednice.

PK2 – Ciljevi učenja i podučavanja

Katolički vjeronauk treba omogućiti da svaki učenik:

- razvije sposobnost postavljanja pitanja o Bogu, čovjeku, svijetu, smislu i vrijednostima života, etičkim i moralnim normama ljudskoga djelovanja te sposobnosti smislenoga predstavljanja i objašnjavanja odgovora koji na ta pitanja dolaze iz razuma, Objave i vjere Katoličke Crkve
- upozna i razumije kršćansku religiju i katoličku vjeru te temeljne istine vjere u svjetlu cjelovitoga nauka Katoličke Crkve
- poznaje sadržaj i osnovnu strukturu Biblije i temeljna obilježja kršćanske Objave i povijesti spasenja, da razumije značenje Božje riječi u Bibliji i crkvenom naviještanju te argumentirano raspravlja i vrjednuje njezin utjecaj na povijest čovječanstva, ljudsku kulturu i konkretan život
- pronalazi vlastiti put izgradnje života i odgovornoga moralnog djelovanja prema kršćanskoj poruci i katoličkoj vjeri te postane sposoban artikulirati, graditi i vrjednovati život iz te vjerske i katoličke perspektive
- upozna i vrjednuje sakramente, liturgijska i crkvena slavlja te molitvu kao duhovnu snagu i duhovno-vjernički način pripadništva i života, zajedništva i slavlja u Katoličkoj Crkvi
- poznaje temeljne događaje povijesti i tradicije Katoličke Crkve i shvaća njezinu sakramentalnu stvarnost, razumije da je ona zajednica Kristovih vjernika, nositeljica Objave Božje i navjestiteljica Radosne vijesti spasenja za sve ljude

– shvati da je pripadnost Katoličkoj Crkvi, u okviru konkretne crkvene zajednice, poziv na svjesno i odgovorno kršćansko djelovanje i vladanje u Crkvi i u društvu

– poznaje temeljna obilježja različitih religija, konfesija i svjetonazora te promiče razumijevanje i poštovanje drukčijih razmišljanja, stavova, tradicija i životnih odluka

– poznaje i vrednuje ulogu i doprinos kršćanstva, osobito Katoličke Crkve u kulturnome, obrazovnome, znanstvenome i gospodarskome razvoju i napretku hrvatskoga društva i zapadne civilizacije vjersku pismenost i komunikacijsku kompetenciju da bi se osnažio u suočavanju s različitim životnim situacijama kako bi kritički i kreativno mogao promišljati te argumentirano obrazlagati važnost osobnoga odgovornog djelovanja u Crkvi i društvu. u prošlosti i sadašnjosti, izgrađujući pritom vlastiti stav odgovornosti, poduzetnosti, sudionitva i solidarne humanosti u nastojanju oko izgradnje »civilizacije ljubavi«

– razvije religijsku i vjersku pismenost i komunikacijsku kompetenciju da bi se osnažio u suočavanju s različitim životnim situacijama kako bi kritički i kreativno mogao promišljati te argumentirano obrazlagati važnost osobnoga odgovornog djelovanja u Crkvi i društvu

PK3 – Oblasna struktura predmetnog kurikuluma

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A

Katolički je vjeronauk mjesto koje omogućava učeniku pronaći odgovore na pitanja o izvoru i smislu vlastitoga života. Uz to, on stvara prostor u kojem učenik može upoznati Boga koji je početak i stvoritelj svega stvorenoga. Po Isusu Kristu, utjelovljenome Sinu Božjemu, učeniku se nudi mogućnost učenja, ali i prihvaćanja spasenjskih Kristovih djela kao trajnoga znaka ljubavi Božje prema čovjeku. Razmišljajući nad biblijskim tekstovima i tumačeći svjedočanstva tradicije Katoličke Crkve, učenik može iskusiti Božji interes za čovjeka, posebno vidljiv i u današnjoj zadaći naviještanja kraljevstva Božjega. To je naviještanje najprije zadaća cijele Crkve, zajednice vjernika koja učenika potiče na otvorenost prema drugome, zajedništvo s Njim i zajedničko djelovanje prema svijetu i prirodi iz perspektive kršćanske vjere. Uz to, bit će važno tumačiti poruku Isusa Krista o kraljevstvu Božjemu kao poruku o razumijevanju i življenju uspješnoga života iz perspektive kršćanske vjere što će od učenika zahtijevati i sučeljavanje s različitim ponudama smisla i vrijednosti društva i kulture u kojoj žive. Na pitanja, dakle, o smislu života, smrti, patnje, ljubavi, nade, budućnosti, vječnosti učenici dobivaju odgovore utemeljene na katoličkome nauku o stvaranju čovjeka te njegovu otkupljenje. Svijet se, u tome smislu, shvaća kao konkretno mjesto susreta Boga i čovjeka te je u učenikovim očima znak ljubavi Božje prema čovjeku koja će od njega zahtijevati odgovor i u brizi za stvorenim. Osim što učenik upoznaje odgovore koje daje katolička vjera, omogućeno mu je razumijevanje svijeta i čovjeka na temelju drugih religija i uvjerenja. Sve to služi stalnome razvoju vlastite vjere, ali i prihvaćanju onih koji temelje života čovjeka i svijeta vide iz neke druge religijske ili filozofijske perspektive. Promišljajući, dakle, i istražujući osobna egzistencijalna pitanja, učenik razvija duhovnu dimenziju, svoj unutarnji život te uči razumjeti značenja spasenjskih i otkupiteljskih čina Božjih prema čovjeku.

B

Katolički vjeronauk pomaže učeniku shvatiti da je Riječ Božja najprije Isus Krist, objavljeni i utjelovljeni Sin Božji, koji je s Ocem, u zajedništvu s Duhom Svetim, od početka stvaranja svijeta i čovjeka bio jedno. Učenik je u mogućnosti, shvaćajući otajstvo Božje objave čovjeku po Sinu, učiti da postoji i biblijska objava. Novost te biblijske objave sadržana je u činjenici da Bog govori ljudima po ljudima koji su nadahnuti Duhom Svetim. Upravo zbog tog nadahnuća, premda se služi jezikom čovjeka različitih vremena i povijesnih epoha, Bog sam govori u pismima. Tako smijemo reći: kao što je Riječ Božja postala tijelo po Duhu Svetomu u krilu Djevice Marije, Sveto pismo rađa se u krilu Crkve po djelovanju istoga Duha. Djeca i učenici upoznaju Bibliju kao knjigu kršćana te shvaćaju i tumače njezino značenje za kršćanstvo i Katoličku Crkvu. U Starome zavjetu pred učenike se stavlja »ljubavna pripovijest« između Boga i židovskoga naroda dok će im Novi Zavjet donijeti navještaj o kraljevstvu Božjemu, spasenjskim Kristovim djelima te njegovoj smrti i uskrsnuću. Sučeljavanje s tim biblijskim tekstovima pomaže učenicima vlastiti život povezati s Riječju Božjom. Učenik po pismima, dakle, upoznaje temelje kršćanske objave, vjere i života Crkve. Upoznaje Isusa Krista kao Sina Božjega, navjestitelja Radosne vijesti. Promišlja i otvara se njegovom životu i poruci. Upoznaje temeljne istine katoličke vjere. U životima velikih biblijskih osoba, muškaraca i žena, ali i onih koji se u biblijskim spisima pojavljuju kao oni koji su se odrekli prijateljstva s Bogom, učenik može pronaći vlastita nadahnuća za život, ali i utjehu u teškim trenucima. U svjetlu temeljnih kršćanskih sadržaja promišlja i izgrađuje svoj vjerski i kulturni identitet, bira vrijednosti koje mu mogu donijeti spas, uči se odnositi prema sebi, drugima i svemu što ga okružuje. Odgovorno prosuđuje vlastiti život i različite probleme, nade i tjeskobe društva i svijeta u duhu Evanđelja i vjere Crkve. Upoznaje i istražuje Bibliju kao nadahnutu knjigu koja progovara o problemima, ali i radostima čovjeka. Rad s biblijskim tekstovima učeniku pruža mogućnost da najvažnija suvremena ljudska iskustva osvijetli biblijskim značenjem te da prepozna temeljna životna pitanja na koja Biblija daje odgovore protkane vjerom. Uz to, učenik upoznaje različita mjesta na kojima i u kojima živi Riječ Božja: liturgija Crkve, sakramenti, molitva, obiteljski život i drugo.

C

Učenicima se na početku njihova obrazovanja omogućuje upoznavanje značenja pravila i zapovijedi za sebe te za dobar suživot s drugima. Iskusit će u njima znakove koji će im pomoći u usmjeravanju vlastitoga života te postupnom preuzimanju odgovornosti za svoje čine i za život u zajednici. Sve će to moći iskusiti na izabranim biblijskim tekstovima, a posebno u radosnoj vijesti Evanđelja koje čini učenika slobodnim te ga upućuje na stalnu spremnost Božju opraštati čovjeku. Učenici, uz biblijske tekstove, nadahnuće za prihvaćanje »evanđeoskih savjeta« pronalaze i u osobama koje su živjele prema tim pravilima te upoznaju konkretne model odgoja za dobro, pravedno i istinito. Takav je pristup važan kako bi od početka školovanja, pa i nadalje, učenik mogao razabrati da su kršćanska pravila, vrednote vrijednosti, konkretno moral, nešto što je duboko ukorijenjeno u život čovjeka, to jest da je moral konstitutivna dimenzija čovjekova života kao Božjega stvorenja. Kršćanski moral tako naznačuje stalni odnos Boga Stvoritelja i stvorenja te konačnoga pomirenja u odnosu Otkupitelja i čovjeka kao novoga stvorenja. Sukladno razvoju učenika i njegovu interesu, u ovoj se domeni razrađuju i nude tumačenja o mnogim suvremenim »slobodama« čovjeka koje su nerijetko i ozakonjene, a nisu u skladu s moralom Katoličke Crkve. Tako će učenici učiti, tumačiti te prihvatiti, iz perspektive stvorenoga, oslobođenoga i otkupljenoga čovjeka, vrijednosti života od začeca do prirodne smrti kao i druge teme o kojima su pozvani razmišljati. Pred učenike će se transparentno staviti misli onih koji o određenim moralnim ili etičkim pitanjima imaju drukčije mišljenje od Katoličke Crkve, neovisno radilo se o etičkim pitanjima (abortus, rodna ideologija, pitanje istospolnih zajednica i drugo) ili kada je riječ o gospodarstvu i javnoj politici (pitanje korupcije, nepravedne podjele dobara, siromaštvo i drugo), ali će se pomno paziti da se učeniku jasno predoče istine kršćanske vjere na temelju kršćanskoga, odnosno katoličkoga morala. Promišljajući o različitim religijskim i moralnim pitanjima, učenik izgrađuje kritički odnos prema životu i svijetu, zauzima argumentirane stavove s obzirom na različita moralna pitanja i dvojbe, istražuje načine kako stvoriti pravednije, solidarnije i tolerantnije društvo u skladu s kršćanskim odgovorima na moralna pitanja. Konačno, učenik će biti svjestan izazova različitih sloboda i prisila današnjega svijeta i kulture života te će biti osposobljen za etično utemeljene prosudbe i solidarno djelovanje na temelju proročke i oslobađajuće moći kršćanske poruke koja je objavljena u Isusu Kristu.

D

Već su crkveni oci u povijesti govorili da je čitav svijet čovjeku teologija. Zbog toga Katolički vjeronauk, kao crkvena stvarnost u školskom sustavu, želi proučavati i tumačiti svijet iz kršćanske perspektive. No, ne samo to. On je mjesto u kojemu se pred učenika stavlja mogućnost shvaćanja, tumačenja te djelovanja Crkve u svijetu. Pod pojmom svijet podrazumijevamo ovdje stvarnost u kojoj Crkva živi i djeluje. Misli se na stvarnost s vjerskoga, odnosno religijskoga, kulturnoga i umjetničkoga te društvenoga stajališta. Na početku školovanja učenik će tako upoznavati svoje vlastito mjesto u svijetu, u obitelji te vjerskoj zajednici kojoj pripada i koja izgrađuje njegov vlastiti identitet. Slijedom njegova razvoja, on će biti pozvan razumijevati, analizirati te se odgovorno ophoditi prema povijesnim i sadašnjim ulogama Crkve na svjetskoj, europskoj, ali i na nacionalnoj razini. Učenik će u tom smislu primijetiti i razumjeti kako je kršćanstvo kao religija utjecalo na hrvatsko društvo, njegovu povijest i sadašnjost, njegov jezik, kulturu i umjetnost te na tradiciju koja je do danas sačuvala kršćanske vrijednosti kao bitni element života na ovim prostorima. Učenik će također istraživati utjecaj različitih religija, ali i drugih društvenih i kulturnih ideja koje su utjecale na hrvatsko društvo. Te će ideje uvijek dovoditi u vezu ili će ih kritički tumačiti iz perspektive kršćanskoga djelovanja Crkve. Istraživati mjesto i ulogu kršćanstva, ali i religije općenito kao prafenomena ljudske civilizacije u suvremenome društvu, bit će isto tako zadaća učenika. Takvo istraživanje vodit će učenika prema razumijevanju međusobne ovisnosti društva i religije s jedne strane te će, s druge strane, učenik biti u mogućnosti stvoriti preduvjete potrebne za argumentiranu interpretaciju kulturnih izričaja povezanih s različitim religijskim predajama, osobito, pak, s kršćanskom tradicijom. Tako će učenik steći iskustvo proučavanja i istraživanja konkretnih ostvarenja u povijesti Crkve, ali i ostvarenja u području umjetnosti, književnosti, znanosti, filozofije, etike, tehnike, običaja, prava, narodnih običaja itd. Na taj će način učenik otkrivati povezanost evanđelja i kulture, tj. utjecaj evanđelja ne samo na našu povijest i sadašnjost, nego i utjecaj kršćanstva općenito na suvremenu Europu. Velika imena hrvatske kulturne i umjetničke baštine, kao i ona iz povijesti i sadašnjosti Katoličke Crkve, pružat će učeniku mogućnost konkretnoga uvida neodvojivosti Crkve i društva na našem, ali i na širem europskom i svjetskom području. Posebno će mjesto u tom smislu zauzimati povijesna i tradicionalna vezanost našega naroda na duboko poštovanje i ljubav prema Blaženoj Djevici Mariji koja je samo jedan od mnogih znakova vjernosti hrvatskoga naroda Bogu i Katoličkoj Crkvi. Produbljujući spoznaje drugih religija, kultura i svjetonazora, učenik se osposobljava za ekumenski i dijaloški pristup drugima i drukčijima. Takvo poznavanje sadržaja učeniku omogućava čuvanje i razvijanje vlastitoga te upoznavanje i poštovanje tuđega kulturnoga, nacionalnoga i vjerskoga, odnosno religioznoga identiteta. Sve to vodit će učenika prema djelovanju u svijetu u kojemu se nalazi, a kojemu će pristupiti diakonijski, služeći mu u kršćanskoj perspektivi, te izgrađujući solidarni humanizam prema drugima i, konačno, na taj način, biti svjedokom Crkve koja živi u svijetu i sa svijetom. Katolički vjeronauk tako omogućuje učeniku da tumači život i svijet kao mjesto iskustva Boga te ga time senzibilizira za sakramentalnost sveukupne stvarnosti u kojoj učenik uči simbolički razmišljati i tumačiti stvarnost oko sebe. Na taj se način učenika potiče i otvara za ono shvaćanje svijeta i života kojemu čin i milost sakramenata, stalne Božje aktualne suradnje s čovjekom, daje novi i jedinstveni smisao.

PK4 – Odgojno-obrazovni ishodi

Osnovno obrazovanje

► Osnovno ► I.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 1

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.1.1

Razvija osjećaj pripadnosti svojoj obitelji, školi i široj okolini u kojoj živi

Doživljava školu kao mjesto u kojem se ugodno osjeća, zajedno uči, druži se i igra

Osjeća radost zajedništva, poštovanja i pomaganja

KLJUČNI SADRŽAJI

Važnost obitelji u odgoju.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Igra predstavljanja scenskom lutkom; upoznavanje novoga prostora za učenje, igru, odmor; izrada panoa s fotografijama djece; likovno izražavanje o svojoj obitelji; uređenje vjeronaučnog kutića (različiti predmeti i didaktički materijali religioznog sadržaja za rad i igru kroz godinu).

A.1.2

Razvija doživljaj čuđenja i divljenja pred svime što je Bog stvorio

Stvara osjećaj zahvalnosti za divni Božji svijet

KLJUČNI SADRŽAJI

Bog kao stvoritelj cijeloga svijeta.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Igre promatranja, oslušivanja i uživanja u prirodi; kaširanje i oslikavanje zemaljske kugle; pripovijedanje slikovnice Stvaranje svijeta - B. Blažević

A.1.3

Doživljava ljepotu riječi i Bibliju koja pripovijeda o dobrom Bogu

Otkriva ljepotu Božje riječi i voli Bibliju, rado čita ilustrirane biblijske priče u Dječjoj Bibliji

Otkriva kako svatko ima svoje ime, svoje roditelje i prijatelje

Razumijeva različitosti među vršnjacima u skupini i potrebu uzajamnog prihvaćanja

Razumijeva kako svako dijete želi biti voljeno u svojoj obitelji, grupi vršnjaka i novoj razrednoj zajednici

Otkriva i upoznaje ljepotu stvorenoga svijeta i time Božju blizinu i ljepotu života (sunce, zvijezde, biljke, životinje)

Otkriva kako ljepote prirode govore o dobrom Bogu koji je sve nama darovao

Otkriva važnost čuvanja okoliša što nam je Bog darovao

Otkriva divni svijet slova, riječi i knjige

Otkriva da je Biblija divna Božja knjiga koja nam pripovijeda da dobri Bog ljubi sve ljude

Prepoznaje znakove Božje ljubavi u slici roditeljske ljubavi

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblija je sveta knjiga kršćana.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Obilazak knjižnice, pokazivanje Biblijskih slikovnica i Dječjih Biblija. Izrada vlastitog albuma u koji će unositi svoje crteže tijekom godine.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.1.1

Otkriva potrebu čuvanja uspomena na svoje pokojne

Rado se pomoliti Bogu za svoje pokojne i posjeti njihove grobove na Dušni dan, zapaliti svijeću i izmoliti molitvu

KLJUČNI SADRŽAJI

Sveci su prijatelji Božji.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Igre sa sjemenkama, njihova sadnja...; pjevanje pjesme: Sijao Isus; modeliranje: od sjemenke do drveta; izrađivanje vitraja Božjih prijatelja – svetaca; izrada panoa ili slaganje puzzle sa svecima; ukrašavanje svijeća voštanim folijama.

B.1.2
Otkriva važnost
pomaganja siromasima

Razvija spremnost pomaganja ljudima u nevolji i svima koji su u našoj okolini potrebni naše pomoći

KLJUČNI SADRŽAJI

Briga za siromašne i potrebite.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Grupni rad – oslikavanje plašta sv. Martina; izrada i ukrašavanje staklenih lampica; zamišljanje i uživanje u lik sv. Martina; igra uloga u otkrivanju načina kako pomagati potrebnima po primjeru sv. Martina.

B.1.3
Doživjeti Isusa kao
dobroga Kralja i rado biti
u njegovoj službi

Prihvća Isusa kao svoga Kralja i rado biva u njegovoj službi brinući se za mir među svojim vršnjacima, u svojoj obitelji i okolini

Naslućuje kako se u prirodi događaju promjene, buđenje, rast, umiranje; naslutiti i otkrivati da u nebu i nakon smrti s Bogom žive dobri ljudi

Osjeća potrebu da se moli Isusu za naše drage pokojnike

Razumije da u svijetu ima mnogo siromašnih ljudi

Otkriva na koji način možemo činiti dobra djela svim ljudima, osobito siromašnima

Shvaća da Isus želi da mi pomažemo jedni drugima

Poznaje sv. Martina koji je pomagao siromašnima

Otkriva da zemaljski kraljevi vladaju na zemlji i da se trebaju brinuti za mir među ljudima

Otkriva Isusa kao jedinoga pravoga i dobroga Kralja koji se brine za sve ljude i čitav svijet, da svima donosi mir i radost

KLJUČNI SADRŽAJI

Isus nam otkiva Kristovo kraljevstvo.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Otkrivati da zemaljski kraljevi vladaju na zemlji i da se trebaju brinuti za mir među ljudima; otkriti Isusa kao jedinoga pravoga i dobrog Kralja koji se brine za sve ljude i čitav svijet, da svima donosi mir i radost.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.1.1

Osjeća radost iščekivanja proslave Isusova rođenja

Doživljava Došašće kao vrijeme priprave za Božić u kojem na poseban način činimo dobra djela

KLJUČNI SADRŽAJI

Došašće je priprava za Božić.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izrada zajedničkih jaslica (jasle, slama, razne figure, ovce itd.); likovno oblikovanje čestitaka za roditelje, pravljenje ukrasa i kićenje bora; glazbeno izražavanje - božićne pjesme, slušanje klasične instrumentalne božićne glazbe; slikovnica Mali anđeo i zvjezdica - (V. Štanger Velički)

C.1.2

Osjeća i doživljava iskrenu radost zbog Isusova rođenja i proslavlja ga u obitelji i školi, u duhu narodnih božićnih običaja

Prepoznaje znakova adventske priprave za Božić (adventski vijenac, pšenica...)

Otkriva plemenite osjećaje i radosti u iščekivanju Isusova rođenja

Upoznaje događaj Isusova rođenja i Isusa, Mariju, Josipa i pastire koji se raduju Isusovu rođenju

Osjeća i prepoznaje znakove božićne poruke koju donosi Isus: dobrota, mir i ljubav

KLJUČNI SADRŽAJI

Božić je najradosniji blagdan.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Grupni rad – oslikavanje plašta sv. Martina; izrada i ukrašavanje staklenih lampica; zamišljanje i uživanje u lik sv. Martina; igra uloga u otkrivanju načina kako pomagati potrebnima po primjeru sv. Martina.

D

Crkva u svijetu

D.1.1

Razvija doživljaj sigurnosti, zaštićenosti i povjerenja u Isusa koji nas uvijek prati i čuva (Lk 15, 3-7)

Doživljava da pripadamo jedni drugima i da je potrebno gajiti uzajamno povjerenje

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi smo braća i sestre.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Igre scenskim lutkama različite boje kože; aktivnosti istraživanja: "Po čemu smo slični a po čemu različiti (posebno odnos prema ljudima s posebnim potrebama); pisanje ili crtanje poruka za bolesne: "Ja pomažem drugome"; glazbeno izražavanje - "Ima jedna malena planeta".

D.1.2

Razvija suosjećanje s ljudima u nevolji, potrebu suradnje s bližnjim s ciljem pripadanja i prihvaćenosti od grupe

Spremno prihvaća drugog, svog bližnjeg sa svim njegovim različitostima

KLJUČNI SADRŽAJI

Briga za siromašne i potrebite.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Grupni rad – oslikavanje plašta sv. Martina; izrada i ukrašavanje staklenih lampica; zamišljanje i uživanje u lik sv. Martina; igra uloga u otkrivanju načina kako pomagati potrebnima po primjeru sv. Martina.

D.1.3

Razvija spremnost zahvaljivanja za Isusovu ljubav i žrtvu koju je za nas podnio

U učeniku se budi osjećaj zaštićenosti, sigurnosti i povjerenja u Isusa koji voli djecu i svakog čovjeka

Razvija svijest da se uvijek mogu osloniti na Isusa, u dobru kao i u svim nevoljama i strahovima

Otkriva da Bog čuva sve ljude i za njih se brine

Otkrivati druge pored sebe

Uočava razlike i prihvaća druge kao svoje prijatelje

Upoznaje znakove prijateljstva i načine pomaganja drugima poput Milosrdnog Samarijanca (Lk 10, 29-37)

Naslućuje značenje zajedničkoga druženja uz obiteljski stol

Otkriva Isusovu posljednju večeru sa svojim učenicima kao oproštaj i poziv da to uvijek čine kao uspomenu na njegovu ljubav i žrtvu (Lk 22, 14-20)

Naslućuje da Isus uvijek ostaje s nama

Slavi svečane blagdane

KLJUČNI SADRŽAJI

Isus je umro za grijehе ljudi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Igre postavljanja stola, svečano okupljanje i blagovanje uz pripovijedanje događaja; igre slovima: "Isus kruh života"; dramatizacija događaja Posljednje večere.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.2.1

Izražava osnovne
doživljaje o sebi i svijetu

Pokazuje svoju radost i divljenje prema Bogu i svemu stvorenome

KLJUČNI SADRŽAJI

Životna pitanja o kojima se govori na vjeronauku. Život je čudesan i Božji dar.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pomoću različitih slika ljudskih lica, emotikona ili životnih događaja izražavaju osnovne emocije i želje. U učenika se potiče iskustvo radosti i divljenja te aktivnosti koje izgrađuju radost zajedništva. Različitima igrama učenici se predstavljaju (mogu se predstaviti pomoću najdraže igračke ili lika iz crtanoga filma, boje...).

Pomoću njima poznatih priča izražavaju iskustva prihvaćanja, radosti, poštovanja.

A.2.2

Prepoznaje da je Biblija
sveta knjiga za kršćane i
da sadrži tekstove važne
za život te razumije
jednostavnije biblijske
pripovijesti

Prepoznaje i navodi neka važna životna pitanja o kojima se govori na vjeronauku (npr. o Bogu i njegovoj ljubavi prema ljudima)

Izražava na pozitivan način osnovne potrebe, želje, emocije i iskustva u odnosu prema svijetu, prema sebi i drugima. U prirodi i osobama oko sebe zapaža ljepotu i sklad

Uočava da je život čudesan i da je Božji dar

Prepoznaje sebe i druge kao Božju ljubljenu djecu kroz uočavanje kako svatko ima svoje ime, svoje mjesto i svoje posebnosti

Izražava stav poštovanja prema ljudima oko sebe

Prepričava odabrane biblijske pripovijesti

Imenuje najvažnije osobe iz odabranih biblijskih pripovijesti

Povezuje vlastita iskustva s iskustvima osoba iz odabranih biblijskih pripovijesti

Navodi Bibliju kao svetu knjigu kršćana

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblija sveta knjiga kršćana.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izraditi knjigu s naslovom Biblija, na prazne stranice učenici crtati događaje koji se nalaze u Bibliji. Pjevati pjesmu Tko stvori.

Ishodi iz domene OŠ KV A.2.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena: OŠ KV B.2.1., OŠ KV B.2.2., OŠ KV C.2.1.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu

B.2.1

Učenik u biblijskim događajima i osobama otkriva Boga kao dobrog

Uočava i pripovijeda, pomoću ilustracije, biblijsko izvješće o stvaranju svijeta i prvih ljudi

Izražava zahvalnost Bogu za dar života

Učenik u biblijskim događajima i osobama otkriva Božju ljubav

Prepoznaje znakove Božje dobrote

Pripovijeda o Isusu koji pomaže ljudima, posebno siromašnima i potrebitima

Otkriva na temelju biblijskih tekstova kako Isus poziva ljude da budu njegovi prijatelji

Prepoznaje u Posljednjoj večeri Isusov poziv da se oko njega okupljamo i slavimo spomen njegove ljubavi i žrtve

Prepoznaje i opisuje Isusovo uskrsnuće kao događaj pobjede života nad smrću

Otkriva u događaju navještenja Mariju koja Bogu želi služiti

Otkriva u Kristovu rođenju Božju blizinu i poruku ljudima

Opisuje došašće i Božić kao vrijeme radosnoga iščekivanja i rođenja Isusa Krista

Izgovara molitve Očenaš, Zdravo Marijo, Slava Ocu, Anđele čuvaru, zna se prekrižiti

Navodi načine kojima ljudi izražavaju svoju vjeru i zahvalnost Bogu: obiteljska molitva, nedjeljna misa, pobožnosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Stvaranje svijeta i čovjeka. Post 1,27 i Ps 139 i ostali tekstovi prilagođeni uzrastu učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom C.2.1.

B.2.2

Učenik otkriva i upoznaje Isusa kao prijatelja i prepoznaje njegovo

KLJUČNI SADRŽAJI

Prilagođeni biblijski tekstovi: Posljednja večera, Isusovo uskrsnuće.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se ostvaruje povezano sa sadržajima.

B.2.3

Izražava svoju ljubav prema Bogu u zahvaljivanju, molitvi i kršćana Oca koji je stvorio čovjeka, koji ljubi sve ljude i prisutan je među nama, djelovanje među ljudima

KLJUČNI SADRŽAJI

Došašće, Božić, molitve, zahvalnost. Biblijski tekst molitve Očenaš (Mt 6,9-14). Prilagođeni biblijski sadržaji koji govore o Isusovu rođenju (Lk 2,1-7; 8-20); susret anđela Gabrijela i Marije (Lk 1,26-39) .

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom KŠ KV Promatrati i uočavati u prirodi što je sve stvorio Bog, a što čovjek. Izrađivati, modelirati, raditi iz zemlje/gline i kroz to uočavati sličnosti Boga i čovjeka. Voditi brigu o slikovitome govoru, izbjegavati doslovno tumačenje tekstova. Kod učenika evocirati iskustvo zahvalnosti na primjeru lijepoga ponašanja kad dobije dar.

Ishodi OŠ KV A.2.2. Mogu se koristiti i slikovnice koje prikazuju navedene događaje. Valja voditi brigu o kvaliteti biblijskoga teksta i ilustracije. Učenik evocira vlastita životna iskustva (radosti, slavlja, poteškoća...). Donijeti obiteljske fotografije koje prikazuju događaje koje povezuju s navedenim iskustvima (zajedništvo oko stola = Posljednja večera, slavlje rođendana = Božić, vijest o prinovi u obitelji Navještenje) i sl. Izraditi plakat koji će prikazati njihove fotografije i događaje iz Biblije. Potrebno poći od njihovih iskustva u pristupu temama (Božić – rođenje, pomaganje – uočiti potrebite u vlastitoj okolini i načine na koje im mogu pomoći). Prepoznati simbole Božića u svojoj okolini. B.2.2., a mogu se koristiti i preporuke navedene kod ishoda B.2.1. Istraživati molitvenike koji su učenicima dostupni.

Razvoj kreativnoga mišljenja i izražavanja: crtanje simbola došašća I blagdana. Evocirati iskustvo molitve, izreći molitve koje su naučili u obiteljskom okruženju, samostalno osmisliti pokrete uz molitve. Naučiti pjevati božićne pjesme (Radujte se narodi...). Korelacija se može ostvariti s nastavnim predmetom Hrvatski jezik i književnost, Moja okolina, Likovna kultura (motivi običaja u vrijeme došašća) i stranim jezicima (Engleski jezik i Njemački jezik). C.2.1

Otkriva da je svaki čovjek Božje stvorenje koje treba poštovati i ljubiti te uočava važnost pomirenja i opraštanja za život u zajednici

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.2.1

Otkriva da je svaki čovjek Božje stvorenje koje treba poštovati i ljubiti te uočava važnost pomirenja i opraštanja za život u zajednici

Prepoznaje na temelju vlastitih iskustava prijateljstva i svađe potrebu pomirenja i praštanja

Prepričava Isusove riječi o pomirenju, Očenaš i Isusov poziv na praštanje

Navodi i opisuje znakove pomirenja i opraštanja

Navodi primjere pomirenja i opraštanja u konkretnim situacijama

Izražava stav poštovanja prema ljudima oko sebe konkretnim

Sudjeluje aktivno u donošenju pravila dobrog ponašanja

Poštuje dogovorena pravila ponašanja u razredu

Uočava da pravila dobrog ponašanja vode k zajedništvu

Prepoznaje svoje mjesto u razrednoj zajednici

Navodi razlike između obitelji i razredne zajednice

Izražava i primjenjuje geste lijepoga ponašanja u svom okruženju: molim, izvoli, hvala i oprost, gestama poštovanja i pomirenja

KLJUČNI SADRŽAJI

Čovjek – Božje stvorenje – dio zajednice u kojoj oprašta, poštuje i ljubi. Znakovi pomirenja i opraštanja (prekinuti svađu, ispričati se, zamoliti za oprost, oprostiti). Prilagođeni biblijski tekstovi, npr.: Post 1,27 i Ps 139; dio molitve Očenaš (Mt 6,12); opraštanje uvrede (Mt 18,21-22); Isusov poziv na praštanje poput dobrog Oca nebeskoga (Mt 6,14).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ostvaruje se povezano s ishodom B.2.1. Prihvaća ljudske i kršćanske vrijednosti primjereno svojoj dobi i iskustvu, a ulaskom u širu zajednicu vršnjaka razvijaju međusobne odnose.

Promišlja o važnosti i potrebi pomirenja i opraštanja. U radu poći od iskustva učenika (svađa, pomirenje, oprost...), konkretnom gestom pomirenja izmiriti se s prijateljem u razredu; opisati konkretne korake pomirenja, pokazati znakovima, gestama i riječima kako prekinuti svađu, ispričati se, moliti za oprost, oprostiti. Odabrati konkretne primjere iz života svetaca o poštovanju i ljubavi, samo istaknuti dio, npr. iz života Majke Terezije, sv. Franje...

Korelacija se može ostvariti s predmetom Moja okolina i Hrvatski jezik i književnost.

C.2.2

Poštujte pravila dobrog ponašanja u obitelji i razredu, prepoznajte školu kao mjesto susreta, zajedništva, radosti i učenja. Učenik prepričava da je Bog stvorio svakoga čovjeka iz ljubavi i da su ljudi pozvani na međusobno poštovanje i ljubav

KLJUČNI SADRŽAJI

Pravila dobrog ponašanja u odnosu s drugima

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izraditi pravila dobrog ponašanja i istaknuti ih u razredu. Učenike potaknuti da pomoću biblijskih i književnih tekstova te odabranih slika prepoznaju važnost pravila dobrog ponašanja.

D

Crkva u svijetu

D.2.1

Opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih učenika (vjernika) u koju se ulazi krštenjem

Imenuje bitne zajednice u svom životu

Opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih vjernika

Uočava i opisuje vanjska obilježja pojedinih blagdana

Objašnjava poruku blagdana, svetkovina i običaja

Imenuje i navodi osnovne znakove različitosti u svom okruženju (imena, običaji i slavlja)

Uvažava i ulazi krštenjem

Opisuje Crkvu kao zajednicu koja se okuplja na svetoj misli

Izražava konkretnim gestama poštovanja stav da smo pred Bogom svi braća i sestre (Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola i Sv. Lucija; Majčin dan...)

Povezuje običaje s biblijskim događajima

Konkretnim gestama sudjelovanja izražava stav prihvaćanja poruke blagdana, svetkovina i običaja, poštuje druge u njihovim različitostima

KLJUČNI SADRŽAJI

Crkva kao zajednica Isusovih vjernika, krštenje Zajednice kojima pripada: obitelj, škola, Crkva...
Prilagođeni biblijski tekst nastanka prve Crkve (Dj 2,1-14) i života prve kršćanske zajednice (Dj 2,42-48).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje kroz konkretne geste sudjelovanja u obilježavanju blagdana te o kojima će kasnije izvještavati u učionici. Razgovor o hrvatskim božićnim pjesmama. Istražiti, razgovarati s roditeljima o hrvatskim običajima vezanima uz navedene blagdane; korizmeni i uskrсни simboli i običaji: pepeo, cvijeće i svijeće.

D.2.2

Prepoznaje Crkvene blagdane i slavlja te njihovu poruku

KLJUČNI SADRŽAJI

Crkveni blagdani, slavlja, simboli i običaji te njihova poruka

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje kroz konkretne geste sudjelovanja u obilježavanju blagdana te o kojima će kasnije izvještavati u učionici. Razgovor o hrvatskim božićnim pjesmama. Istražiti, razgovarati s roditeljima o hrvatskim običajima vezanima uz navedene blagdane; korizmeni i uskrсни simboli i običaji: pepeo, cvijeće i svijeće.

D.2.3

Prihvata i poštuje učenike koji ne pripadaju Katoličkoj Crkvi

KLJUČNI SADRŽAJI

Razlike među kršćanima u slavlju blagdana, imenima, običajima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Polazi se od zapažanja, iskustva i interesa učenika te se na osnovu njihovih neposrednih iskustava razjašnjava koji sadržaji pripadaju religioznoj stvarnosti. Važno je prepoznavanje koje void razumijevanju, a ne analiza ili učenje činjenica. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretna ponašanja prema učenicima i drugim osobama u svojoj okolini koje ne pripadaju Katoličkoj Crkvi. grančice (Cvjetnica), uskrсна svijeća, blagoslov hrane (pisanice), blagoslov kruha i plodova zemlje, božićni simboli i običaji. Izraditi simbole vezane uz blagdane: adventski vijenac, jasllice od različitih materijala.

Ishod se ostvaruje povezano s ishodima B.2.2. i B.2.3.

Ishod se ostvaruje povezano s ishodima OŠ KV B.2.2. i OŠ KV B.2.3.

Ishod se ostvaruje povezano s ishodima OŠ KV C.2.2.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.3.1

Iznosi i opisuje osnovna iskustva o sebi, o drugima i svijetu u kojem uočava svijetle i tamne strane

Uočava da je osobito važna poruka Isusa Krista

Razumije jednostavnije biblijske pripovijesti

KLJUČNI SADRŽAJI

Svijetle i tamne strane života, posljedice ponašanja u odnosu prema bližnjemu i pomoć bližnjemu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Kratki tekstovi, priče i slikopriče o svijetlim i tamnim stranama života. Biblijski odlomci i poticajne priče o uzajamnom pomaganju i odnosu prema poteškoćama i problemima. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i sudjelovanje u različitim načinima pomoći potrebitima u svojoj okolini o kojima učenik izvještava u razredu. Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodom C.3.1.

A.3.2

Objašnjava da je Biblija sveta knjiga koja govori o Bogu i o ljudima

Opisuje jednostavne primjere svijetlih i tamnih strana života iz vlastitog iskustva

Opisuje jednostavne primjere svijetlih i tamnih strana života iz vlastitog iskustva

Prepoznaje povezanost određenih ponašanja i njihove posljedice u odnosu prema bližnjima

Prepoznaje i opisuje situacije iz svoga okruženja u kojima se vidi kako su ljudi međusobno povezani i odgovorni za stvoreni svijet

Predlaže načine kako može pomoći drugima u svojoj okolini i pruža konkretnu pomoć

Navodi dva osnovna dijela Biblije

Opisuje Bibliju kao knjigu koja pripovijeda o velikim Božjim djelima i o važnim ljudskim iskustvima

Imenuje Novi zavjet kao dio Biblije koji govori o Isusu Kristu i životu prvih kršćana

Prepričava jednostavne starozavjetne i novozavjetne pripovijesti

Prepoznaje značenje pojma prisposoba (pojednostavljeno – priče koje je Isus pričao)

Prepoznaje povezanost biblijske tematike

Prepoznaje različite religijske znakove u neposrednom okruženju ili u medijskim sadržajima koje prati

Prepoznaje da se različiti znakovi odnose na različite religije

Prepoznaje da različiti religijski znakovi potvrđuju da ljudi vjeruju u Boga, ali i da ima ljudi koji ne vjeruju u Boga

Izražava stav uvažavanja i poštovanja prema pripadnicima drugih religija; poruke i konkretnoga iskustva

KLJUČNI SADRŽAJI

Stari i Novi zavjet kao dva osnovna dijela Biblije. Biblija kao knjigu koja pripovijeda o velikim Božjim djelima i o važnim ljudskim iskustvima. Novi zavjet kao dio Biblije koji govori o Isusu Kristu i životu prvih kršćana.

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Ishodi iz domene OŠ KV A.3.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV B.3.1., OŠ KV B.3.2., OŠ KV C.3.1., OŠ KV D.3.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ako učenici posjeduju neko izdanje Biblije, neka je donesu. Polazeći od tog, učenicima poznatoga, izdanja Biblije, mogu pripovijedati njima poznate biblijske događaje i razvrstavati ih u Stari ili Novi zavjet. Tu su vrlo korisne biblijske slikovnice i Biblija u stripu. Valja voditi računa o slikovitome biblijskom govoru i izbjegavati doslovno tumačenje i shvaćanja Biblije.

A.3.3

Prepoznaje i navodi različite religijske znakove, blagdane i običaje u neposrednoj okolini te izražava važnost poštovanja drugih ljudi

KLJUČNI SADRŽAJI

Religijski znakovi u neposrednom okruženju ili u medijskim sadržajima koje prati (crtanim filmovima i serijama za djecu, npr. u imenima likova, pojmovi koje potječu iz drugih religija i sl.).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Polazi se od zapažanja, iskustva i interesa učenika te se na osnovu njihovih neposrednih iskustava razjašnjava koji sadržaji pripadaju religioznoj stvarnosti. Važno je prepoznavanje koje vodi razumijevanju, a ne analiza ili učenje činjenica. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema pripadnicima drugih religija u svojoj okolini (razredu, školi).

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.3.1

Otkriva Boga stvoritelja koji poziva čovjeka da mu bude prijatelj i suradnik

Otkriva u biblijskim tekstovima Boga koji je čudesno stvorio svijet i ljude

Otkriva kroz događaje povijesti spasenja dobre ljude koji su bili Bogu vjerni (Noa, Abraham, Josip Egipatski) i prepričava te biblijske tekstove

Otkriva i prihvaća Božji poziv da bude Božji prijatelj, da ima povjerenja u Boga i da čini dobra djela

Prepričava biblijske događaje i imenuje ljude koji iščekuju i traže novorođenoga Mesiju

Prepričava biblijske tekstove koji govore o Isusu kao Učitelju koji okuplja i poučava svoje učenike, prepoznaje Isusa kao dobrog i mudrog Učitelja

Prepoznaje Isusa kao Spasiteljau biblijskim tekstovima koji govore o Isusovoj muci, smrti i uskrsnuću

Otkriva da Isus daje sigurnost i zaštitu na temelju biblijskoga teksta

Otkriva poruke za svoj život u navedenim Biblijskim događajima

Predstavlja krštenje kao način primanja u Crkvu po kojemu se postaje članom župne zajednice u kojoj se okupljaju kršćani

Otkriva da kršćanska obitelj s drugim obiteljima čini Crkvu

Opisuje jednostavne sacramente krštenja

Prepoznaje važnost sudjelovanja na svetoj misi

Opisuje molitvu kao razgovor s Bogom i navodi mjesta molitve

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblijski događaji nakon stvaranja svijeta – Božja objava i savez s ljudima. Prijedlog biblijskih tekstova: Noa i njegova lađa (Post 6-9), Abraham sluša.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U interpretaciji biblijskih tekstova valja voditi računa o slikovitome biblijskom govoru i izbjegavati doslovno tumačenje i shvaćanja Biblije Ishod OŠ KV B.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

B.3.2

Upoznaje i opisuje Isusa kao Spasitelja i dobrog Učitelja koji poziva učenike da budu njegovi svjedoci

KLJUČNI SADRŽAJI

Isus Spasitelj i Učitelj. Tekstovi o poklonu mudraca (Mt 2,1-12), o Isusu kao učitelju koji okuplja i poučava svoje učenike, o Isusovoj mucu (Juda, Pilat, Petar.).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Stvaralačkim izražavanjem iznosi znakove božićne i uskrsne radosti i mira. Produbljivanje doživljava i shvaćanja biblijskih tekstova jednostavnijim dramskim tehnikama. Ishod OŠ KV B.3.2. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

B.3.3

Prepoznaje Crkvu kao zajednicu vjernika, a krštenje, misu i molitvu kao znakove zajedništva s Bogom i ljudima

KLJUČNI SADRŽAJI

Krštenje – kao način primanja u Crkvu, znakovi krštenja i jednostavan opis sakramenta, molitva razgovor s Bogom, župna zajednica u kojoj se okupljaju kršćani.

Božji poziv i ima povjerenja u Boga (Post 12-18), Bog čuva Abrahama i nagrađuje njegovu vjeru (Post 12-18). (križni put), o smrti i uskrsnuću (prazan grob, susret Isusa sa ženama i apostolima). Biblijski tekst (Mt 6,25-36).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izvanučionička nastava – posjet crkvi.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.3.1

Opisuje na primjerima biblijskih tekstova kako Bog ljubi čovjeka i oprašta čovjekove pogreške

Prepoznaje da je svaki čovjek poseban i vrijedan

Opisuje prijateljstvo između Boga i prvih ljudi

Opisuje na primjerima biblijskih tekstova kako je Bog milosrdan i oprašta čovjekove pogreške

Navodi i opisuje značajke Prijateljstva (povjerenje, poštovanje, prihvaćanje, dobrohotnost, praštanje)

Predlaže načine kako značajke prijateljstva primijeniti u konkretnim situacijama

Prepoznaje vrijednost pomaganja i opraštanja u životu pojedinca i zajednice

Navodi Zlatno pravilo i daje primjer ponašanja prema Zlatnom pravilu

Prepoznaje da je Zlatno pravilo važno za sve ljude

Primjenjuje Zlatno pravilo konkretnim postupcima u svojoj okolini i potiče druga na primjenu Zlatnoga pravila

Primjerom i ponašanjem izgrađuje zajedništvo u razrednoj zajednici

KLJUČNI SADRŽAJI

Bog koji ljubi i oprašta. Biblijski tekstovi o posebnosti i vrijednosti svakoga čovjeka (Post 1,27), biblijski tekst o prvome grijehu (Post 3,1-24), o Božjemu milosrđu i opraštanju: Prisprodba o milosrdnom Samarijancu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: Bog daje svemu život i sve drži na životu (Post 1 i 2; Ps 104). Ishod OŠ KV C.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

C.3.2

Otkriva kako vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja provoditi u životu

KLJUČNI SADRŽAJI

Vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja. Primjeri pravila ponašanja, tekstovi o povjerenju, poštovanju, prihvaćanju, dobrohotnosti i praštanju (usp. Ps133, 1).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Iznosi znakove i primjere opraštanja i prijateljstva različitim oblicima stvaralačkoga izražavanja (likovno, dramsko...). Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima izgrađuje zajedništvo u razrednoj zajednici.

C.3.3

Prepoznaje i svojim riječima opisuje važnost pravila ponašanja te navodi Zlatno pravilo

KLJUČNI SADRŽAJI

Zlatno pravilo (Mt 7, 12).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema drugima u svojoj okolini (razredu, školi) u skladu sa Zlatnim pravilom.

D

Crkva u svijetu

D.3.1

Opisuje život Isusovih učenika nekad i danas i uočava kako se u Crkvi očituje ljubav prema Bogu i čovjeku

Opisuje pomoću biblijskih tekstova život prvih kršćana i njihovo zajedništvo

Opisuje kako su apostolic propovijedali i osnivali nove zajednice

Opisuje život kršćana danas i Crkvu kao mjesto susreta,

Prepoznaje i opisuje kršćanske motive i poruke prisutne u hrvatskim običajima i svome okruženju

Prepoznaje biblijske motive i poruke u književnosti, likovnoj umjetnosti, glazbi, zajedništva i radosti

Istražuje načine kako su kršćani međusobno povezani (npr. misijski krajevi)

Predlaže konkretne načine pomoći

KLJUČNI SADRŽAJI

Život prvih kršćana i njihovo zajedništvo (Dj 2,42-47 i 1 Kor 12,12.14-27, dijelovi prilagođeni učenicima).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenicima ponuditi različite tekstove i materijale o misijama i misionarima na temelju kojih istražuju povezanost kršćana međusobno. Može se upoznati s karitativnim radom ili nekim drugim vidom povezanosti i pomoći. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne aktivnosti usmjerene na pomoć misijama i misionarima.

Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen.

Ishod OŠ KV D.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

D.3.2

Opisuje crkvene blagdane, slavlja i njihovu važnost za život vjernika te prepoznaje i opisuje druge kršćanske motive u svome okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Crkveni blagdani i slavlja i kršćanski motivi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Znakovi i adventski običaji koji nas pripremaju za proslavu Isusova rođenja, božićni simboli i običaji. Uskrsni znakovi i simboli u okruženju učenika. Blagdani: Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola i Sv. Lucija, svibanj – mjesec posvećen Mariji...

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Predlažu se sljedeće teme: božićna zvijezda, tradicionalni običaji povezani s blagdanom Bogojavljenja, osobito tradicionalni običaji iz užega i širega okruženja. Razgovarati o hrvatskim adventskim i božićnim pjesmama i naučiti pjevati jednu od hrvatskih adventskih i božićnih pjesama. U ostvarivanju ishoda predlažu se aktivnosti povezane s radom na književnim tekstovima, s tumačenjem biblijskih motiva u likovnoj umjetnosti (npr. u župnoj crkvi), s otkrivanjem biblijskih poruka u duhovnim pjesmama.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.4.1

Prepoznaje i opisuje važnost zajednice za život pojedinca

Razlikuje različite zajednice (obitelj, razred, škola, prijatelji, Crkva, različite vjerske zajednice)

Opisuje važnost zajednica kojima pripada u svom životu.

Prepoznaje i navodi primjere kako ljubav i zajedništvo čine čovjeka sretnim

Predlaže načine kako može doprinijeti zajednicama kojima pripada

Izražava stav poštovanja prema drugim vjerskim zajednicama

Prepričava samostalno odabrane biblijske tekstove

Povezuje biblijske poruke s konkretnim životom

Prepoznaje kojemu dijelu pripada pojedini biblijski tekst, Staromu ili Novomu zavjetu

Prepoznaje i navodi značenje određenih simbola (put i život kao simboli, kruh života...)

Prepoznaje razliku između događaja i pripovijesti (prispodobe).

KLJUČNI SADRŽAJI

Različite zajednice (obitelj, razred, škola, prijatelji, Crkva, različite vjerske zajednice). Zajedništvo i ljubav kao put prema sreći. Doprinos učenika različitim zajednicama kojima pripada.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i aktivnosti koje će nastavnik u učionici predložiti i poticati, a koje će učenici provoditi u školi i svojoj svakidašnjici izvan škole te o kojima će kasnije izvještavati u učionici.

A.4.2

Prepričava samostalno odabrane biblijske tekstove i tumači njihovu poruku za život vjernika – pojedinca i zajednice

KLJUČNI SADRŽAJI

Ishodi iz domene OŠ KV A.4.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV B.4.1., OŠ KV B.4.2., OŠ KV C.4.1. Kada se obrađuje određeni biblijski tekst učenik bi ga trebao znati prepričati, povezati poruku sa svojim životnim situacijama itd. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Važno je koristiti konkretne primjere, po mogućnosti povezane s učenikovom životnom sredinom i iskustvom. Moguće je istraživačkim radom otkriti zajednice koje postoje unutar mjesta i župe. Moguće je ostvariti korelaciju s nastavom Moje okoline (učenje o zavičaju) i satom razrednika.

Sadržajno se ishod povezuje s ishodom OŠ KV C.4.2., OŠ KV D.4.1. i OŠ KV D.4.3. (usporediti sadržaje i preporuke). Kod prepoznavanja razlike događaja i pripovijesti može se koristiti npr. Isusovo rođenje, muka, smrt i uskrsnuće te prisposoba (priča) o dobrome Ocu.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.4.1

Upoznaje i doživljava Boga kao dobrog Oca koji se brine za svoj narod

Otkriva u biblijskim tekstovima Boga koji čuva, hrani i vodi ljude kroz kušnje života i izbavlja ih iz nevolje

Upoznaje Mojsija kao vođu izraelskoga naroda

Prepoznaje i navodi znakove Božje prisutnosti u svom životu

Pripovijeda biblijske pripovijesti koje govore o Bogu kao dobrome Ocu

Prepoznaje i opisuje Isusov poziv na praštanje i pomirenje

Opisuje Posljednju večeru na kojoj Isus ustanovljuje euharistiju i Isusov susret s učenicima na putu u Emaus

Opisuje Isusovu prisutnost pod prilikama kruha i vina

Objašnjava ključne elemente sakramenta pomirenja

Navodi dijelove (mise) sakramenta euharistije te važnost euharistijskoga zajedništva i slavlja

KLJUČNI SADRŽAJI

Izlazak iz Egipatskoga ropstva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Kod obrade sadržaja primijeniti aktivne metode poput dramatiziranja, igre na ploči s pitanjima koja pišu učenici (npr. Put oslobođenja iz Egipta), intervju s biblijskim likovima, usmjereno gledanje crtanoga filma.

B.4.2

Otkriva Isusa koji ljudima nudi svoju ljubav, praštanje i pomirenje te svojim učenicima daruje sebe sama u euharistiji

KLJUČNI SADRŽAJI

Tekstovi koji govore o obraćenju i pomirenju

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodima OŠ KV A.4.2., OŠ KV B.4.1. OŠ KV C.4.3.

Učenici se mogu raznim dramskim tehnikama uživjeti u uloge biblijskih likova i osoba, opisivati znakove praštanja, dolaziti do zaključaka o vezi između grijeha, obraćenja i praštanja, dramatizirati susret Isusa i učenika na putu do Emausa.

B.4.3

Objašnjava sakrament pomirenja kao susret u kojemu Bog dariva oproštenje, a sakrament euharistije kao Isusovo trajno darivanje onima koji vjeruju

KLJUČNI SADRŽAJI

Vezano uz temu Pomirenje: objašnjava Boga koja oprašta Otkriva i upoznaje ključne događaje biblijske povijesti (Mojsije, Pasha, Izlazak, Sinaj, Savez), znakove Božje naklonosti i brige za svoj narod i svakoga čovjeka, osobito za siromašne i nemoćne. Otkriva kako Bog spašava i pomaže u nevoljama (izraelsko ropstvo).

Ishod OŠ KV B.4.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.4.2. Isusovoj prisutnosti u Sakramentu euharistije: Dobri Otac (Lk 15,11-32), Isus i Zakej (Lk 19,1- 10), Dug i dužnik (Mt 18,23-35), Posljednja večera (Lk 22,7-23), Na putu u Emaus (Lk 24,13-35), Isus šalje učenike da opraštaju grijeh (Iv 20,19-23); grijeh, svećenika koji odrješuje, temeljni čin sakramenta pomirenja, ispovijed kao osobno priznanje grijeha, razlikuje i prepoznaje značenja riječi grešnik, grijeh, praštanje i pomirenje. Uz temu Euharistije prepoznaje način na koji Krist povezuje vjernike sa sobom i međusobno – Isusova trajna prisutnost među ljudima pod prilikama kruha I vina.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV B.4.2.

Naglasak je na važnosti iskustva Božjega oproštenja i ljubavi kako bi nam dao snage za novi početak i popravak i potaknuo nas na opraštanje sebi i drugima, na izgradnju samopouzdanja i zajedništva.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.4.1

Otkriva i prepričava Deset zapovijedi kao znak saveza i prijateljstva između Boga i čovjeka i zapovijedi ljubavi kao ispunjenje svih zapovijedi

Objašnjava pojam saveza kao znaka prijateljstva između Boga i čovjeka

Prepoznaje značenje Božjih zapovijedi za izraelski narod, ali i za sve ljude

Navodi i objašnjava zapovijedi koje se odnose na Boga, a koje se odnose na čovjeka

Objašnjava na izabranim biblijskim tekstovima da je ljubav temeljni zakon Isusova novoga kraljevstva

Navodi zapovijedi ljubavi te primjere ljubavi prema Bogu i čovjeku (dobro djelo kao znak Božje dobrote)

Navodi primjere Isusove ljubavi i brige prema čovjeku na odabranim biblijskim tekstovima

Navodi primjere kako možemo jedni drugima pružati pomoć i ljubav

Otkriva i objašnjava da se čovjeka ne daruje samo materijalnim darom, nego i riječju, lijepim ponašanjem

Predlaže i navodi dobra djela koja može činiti (savjest kao Božji glas u čovjeku koji mu govori što je dobro, a što je zlo)

Objašnjava savjest kao Božji glas u nama koji nas potiče na kajanje i pomirenje

Opisuje svojim riječima pojam grijeha i razlikuje grijeh

Prepoznaje ulogu savjesti na konkretnim primjerima iz svoga života

Analizira i prosuđuje posljedice nekih postupaka na konkretnim primjerima

KLJUČNI SADRŽAJI

Deset zapovijedi, Zlatno pravilo i ljubav prema bližnjemu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: Bog daje svemu život i sve drži na životu (Post 1 i 2; Ps 104). Ishod OŠ KV C.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.3.2.

C.4.2

Navodi primjere međusobnoga pomaganja, povjerenja, osjetljivosti i otvorenosti za ljude u zajednici

KLJUČNI SADRŽAJI

Dobra djela – znak Božje dobrote. Tekstovi za obradu sadržaja: Milosrdni Samaritanac (Lk 10, 29-37), Ozdravljenje gluhog mucavca (Mk 7,31-37), Jerihonski slijepac Bartimej (Mk 10,46-52), Osigurano blago (Mt 6, 19-20).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Potaknuti na praćenje i samovrednovanje postupaka prema bližnjima (olujom ideja doći do liste dobrih djela, pomaganje u obitelji, razredu, susjedstvu, odnos prema starijima i nemoćnima, odnos i način ophođenja).

C.4.3

Objašnjava pojmove savjesti, grijeha, kajanja, pomirenja i promišlja o vlastitom ponašanju

KLJUČNI SADRŽAJI

Savjest, grijeh, kajanje i pomirenje. Tekstovi: Isus i Zakej (Lk 19, 1-10) i Dug i dužnik (Mt 18, 23-35), kao i svi navedeni tekstovi o obraćenu i pomirenju u OŠ KV B.4.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Povezati s pripremom za sakrament pomirenja i euharistije. Navesti različite situacije iz života učenika tako da jedan učenik treba predstaviti kako savjest govori što je dobro, a drugi učenik kako često.

Praćenje i samovrednovanje postupaka prema bližnjima na način koji se vjeroučitelju čini prihvatljiv ili se učenici odluče za njega (lista dobrih djela, semafor dobrote...).

Istražiti i navesti primjere nepoštivanja temeljnih biblijskih uputa (vijesti, lokalna događanja, školski i razredni problemi – ružno ponašanje prema bližnjemu i okolišu). Sadržaji su pogodni za korištenje metode rješavanja problema. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodima OŠ KV B.4.1. i OŠ KV C.4.2. pomaganja učenicima s teškoćama). Istraživati stvarne priče primjera dobrote prema drugima (priče iz života učenika koji su učinili djelo pomaganja bližnjemu).

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima pokazuje ljubav i brigu prema bližnjima te potiče druge na priključenje aktivnostima kojima pomaže drugima. Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području koje se očituje u prepoznavanju i prihvaćanju kršćanskih vrijednosti kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen; izaberemo i ono što nije dobro (rad u paru).

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV B.4.2. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima djeluje u skladu sa savješću te poticanju drugih na savjesno ponašanje i djelovanje.

D

Crkva u svijetu

D.4.1

Opisuje župnu zajednicu, navodi načine aktivnoga sudjelovanja u župnoj zajednici

Opisuje osnovne pojmove o Crkvi: župu kao mjesto susreta, kao zajednicu koja se okuplja na nedjeljnoj misi, različite službe i aktivnosti unutar župne zajednice

Prepoznaje simbole i znakove u crkvi koji potiču na susret s Bogom

Navodi pravila ponašanja

Prepoznaje važnije biblijske i druge kršćanske motive i poruke prisutne u božićnim narodnim običajima

Prepoznaje i navodi značenje blagdana, svetkovina i običaja koji se obilježavaju u okruženju učenika konkretnim gestama sudjelovanja

Upoznaje židovski blagdan Pashe i uspoređuje ga s Uskrsom rabeći glagol prijelaz

Prepoznaje Savez na Sinaju i Deset zapovijedi koje su zajedničke židovima i kršćanima, crkvenome prostoru kao izraz poštovanja prema Bogu

Izražava stav prihvaćanja poruke blagdana, svetkovina i običaja

Navodi odabrane biblijske motive u svojoj župnoj crkvi

KLJUČNI SADRŽAJI

Crkveni blagdani i slavlja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje o kojima izvještava u razredu. npr. u adventu i korizmi poticati na djelotvornu ljubav prema bližnjemu i uključiti se konkretnim djelovanjem. Učenik stvaralačkim izražavanjem izražava radost slavlja blagdana: Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, došašće, Sv. Nikola, Božić, zaštitnik župe ili mjesta, korizma, Uskrs, Tijelovo. Prepoznati sve darovano kao znak Božje brige za čovjeka i izražava zahvalnost, osobito slavljenjem Dana kruha (zahvalnosti) i zna izreći poruku blagdana. Prepoznati biblijske motive u svome okruženju (likovna umjetnost, glazba, književnost, običaji). Moguća korelacija: sat HJ i povijesti.

D.4.2

Opisuje crkvene blagdane i slavlja, njihovu važnost za život vjernika te biblijske i druge kršćanske motive u svome okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Crkveni blagdani i slavlja i kršćanski motivi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Znakovi i adventski običaji koji nas pripremaju za proslavu Isusova rođenja, božićni simboli i običaji. Uskrsni znakovi i simboli u okruženju učenika. Blagdani: Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola i Sv. Lucija, svibanj – mjesec posvećen Mariji...

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Predlažu se sljedeće teme: božićna zvijezda, tradicionalni običaji povezani s blagdanom Bogojavljenja, osobito tradicionalni običaji iz užega i širega okruženja. Razgovarati o hrvatskim adventskim i božićnim pjesmama i naučiti pjevati jednu od hrvatskih adventskih i božićnih pjesama. U ostvarivanju ishoda predlažu se aktivnosti povezane s radom na književnim tekstovima, s tumačenjem biblijskih motiva u likovnoj umjetnosti (npr. u župnoj crkvi), s otkrivanjem biblijskih poruka u duhovnim pjesmama.

D.4.3

Prepoznaje temeljne pojmove židovstva s kojima se susreće kroz biblijske tekstove te zapaža znakove (predmete, simbole i slavlja) drugih religija u svom okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Židovstvo, Pasha, Savez.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod tematski proširuje i obogaćuje sadržaje koji govore o Židovstvu i drugim zajednicama: OŠ KV B.4.1., OŠ KV A.4.2. i OŠ KV D.4.2. Povezati sadržaje učenja o židovstvu s današnjim životom (npr. Prikazati proslavu Pashe u današnje vrijeme), prepoznati vanjska obilježja članova židovske religije (odjeća, izgled, hrana). Usporediti Uskrs i Pashu (izdvojiti zajedničke elemente), predstaviti simbole Hanuke (npr. fotografija s Trga bana Josipa Jelačića u Zagrebu ili slično u vrijeme adventa), pogledati umjetnička djela koja prikazuju Mojsija kako prima Deset zapovijedi itd. razrednika (u dogovoru s učiteljem/učiteljicom moguće je pripremiti sat o temi koja se izravno tiče razrednog odjela, npr. bacanje hrane, sudjelovanje u božićnoj radionici, zajednički scenski prikaz, humanitarna aktivnost). Korisno i poticajno je izraditi tematske panoe tijekom ostvarivanja navedenog ishoda. Njegovati tradicijsku baštinu, uz navedena slavlja blagdana osmisliti istraživački zadatak koji se tiče proslave blagdana u današnjem vremenu i nekoć (likovna umjetnost, glazba, književnost).

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.5.1

Prepoznaje dragocjenost života i sklad prirode kao dar Božje ljubavi i objašnjava svoju odgovornost za sebe, za druge i za stvoreni svijet (okoliš)

Prepoznaje u prirodnim ljepotama, u redu i skladu Božje tragove

Opisuje po čemu je čovjek sličan Bogu (misli, govori, ljubi, odlučuje, stvara)

Učenik objašnjava na temelju vlastitog iskustva da svatko ima svoje mjesto i svoju zadaću u Božjemu stvoriteljskom planu

Izražava stav zahvalnosti prema Bogu Stvoritelju

Navodi primjere odgovornoga ponašanja prema stvorenome svijetu (ekologija) i konkretnim postupcima čuva svoj okoliš

Pripovijeda starozavjetne i novozavjetne biblijske tekstove

Prepoznaje kojemu dijelu pripada pojedini biblijski tekst, Starome ili Novome zavjetu

Objašnjava povezanost i značenje biblijskih poruka s konkretnim životom

Prepoznaje slikoviti govor i uz pomoć vjeroučitelja izdvaja poruke odabranih slikovitih biblijskih tekstova

Navodi različite načine na koje ljudi traže Boga (dive se ljepoti i zagonetnosti svijeta, raduju se životu, boje se nesreće i neizvjesnosti, traže odgovore u raznim religijama...).

Navodi primjere i konkretnim gestama izražava stav poštovanja prema onima koji drugačije vjeruju u Boga i onima koji ne vjeruju u Boga

KLJUČNI SADRŽAJI

Priroda – Božji tragovi. Čovjek – slika Božja. Ekologija.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima OŠ KV C.5.1. i C.5.2. Navodi kako brine za kućne ljubimce i prirodu kod kuće. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne postupke čuvanja svog okoliša o kojima izvještava u razredu. Različitim aktivnostima pokazuju odgovornost i zauzetost u čuvanju svijeta, prirode oko sebe. Prigodnim aktivnostima obilježavaju Dan svetoga Franje, zaštitnika životinja i prirode. Konkretne aktivnosti zaštite okoliša. Uočavanje i istraživanje čime se danas narušava i uništava sklad i ljepota prirode, istražuju zašto imamo zaštićene dijelove prirode. Rad s fotografijama na kojima su prizori iz svijeta i prikazi zagađene prirode. Povezanost s predmetom Moja okolina i s međupredmetnim temama: Održivi razvoj, Zdravlje i okoliš.

A.5.2

Pripovijeda važnije starozavjetne i novozavjetne tekstove i objašnjava njihovu poruku

KLJUČNI SADRŽAJI

Ishodi iz domene OŠ KV A.5.2. (primjer) ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV B.5.1., OŠ KV B.5.2., OŠ KV B.5.3., OŠ KV C.5.1., OŠ KV C.5.2., OŠ KV D.5.1. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenici proučavaju Bibliju, uočavaju dijelove, po slikama u dječjoj Bibliji prepoznaju događaje. Razvrstavanje događaja na starozavjetne i novozavjetne pomoću umne mape. Nadopunjavanje prethodno stečenog znanja novim spoznajama. Ponavljanje uz pomoć različitih igara (igre pogađanja, uparivanja parova, pridruživanja...).

A.5.3

Prepoznaje različite načine čovjekova traganja za Bogom i postojanje različitih religija kako bi razumio i poštivao druge

KLJUČNI SADRŽAJI

Simboli velikih svjetskih religija. Načini na koji ljudi traže Boga. Važnost međusobnoga poštovanja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Poći od iskustva učenika, uočavanje različitih pitanja koja ljudi postavljaju u životu. Različiti tekstovi koji govore o toleranciji i poštovanju, društvene igre kroz koje učenik usvaja odnos poštovanja prema drugačijima. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu, kroz konkretne geste i postupke izražava stav poštovanja prema onima koji drugačije vjeruju u Boga i onima koji ne vjeruju u Boga u svojoj okolini. Građanski odgoj.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.5.1

Otkriva i opisuje tragove Božjih djela u prirodi i znakove Božje objave te uočava sličnosti Boga i čovjeka po kojima se pokazuje i ostvaruje kao čudesno biće i Božja slika

Otkriva u biblijskim izvješćima stvaranja svijeta i čovjeka Boga Stvoritelja i u stvorenjima Božju dobrotu

Opisuje detaljno biblijsko stvaranje svijeta i čovjeka

Upoznaje, na temelju Apostolskog vjerovanja, osnovne izričaje kršćanske vjere u Boga stvoritelja

Objašnjava važnost zahvalnosti i zahvalne molitve Bogu

Upoznaje Isusa kao Mesiju – Spasitelja koji je od Oca došao i donio mir i spasenje ljudima

Navodi kako se Isus svojim riječima i djelima očitovao kao Božji Sin

Objašnjava kako je Isus pozvao svoje učenike da, poput žene tuđinke i učenika sv. Petra, vjeruju u njega i njegovu poruku te budu njegovi svjedoci među ljudima

Objašnjava značenje riječi Emanuel

Izdvaja dijelove molitve Anđeo Gospodnji koji se odnose na navještenje Sina Božjega

Objašnjava važnost Marijine vjere po kojoj je pristala biti Isusova majka

Objašnjava značenje pojmova za život vjernika: korizma, post, djela milosrđa, Cvjetnica, Veliki tjedan, križni put, Uskrs

Izražava stav konkretnim gestama sudjelovanja prihvaćanja poruke blagdana i kršćanskih pobožnosti (križnoga puta), molitve i djela milosrđa u izgradnji i svjedočenju vjere u Krista uskrsnuloga

Objašnjava kršćansko značenje nedjelje kao dana Isusova uskrsnuća

KLJUČNI SADRŽAJI

Stvaranje svijeta i čovjeka te čovjekova odgovornost za stvoreni svijet. Posebnost čovjeka (Post 1,27; Ps 8), čovjekova odgovornost (Post 2,15), (Post 2,15).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenici iščitavaju biblijske tekstove uočavajući posebnost čovjeka u odnosu na druga stvorenja, navode ljepote stvorenoga i svoju ulogu u svijetu. Uspoređuju čovjeka s drugim stvorenjima. Usmjerenom čitanju Apostolsko vjerovanje pronalazeći osnovne izričaje vjere u Boga Stvoritelja.

B.5.2

Opisuje događaje iz Isusova života koji pokazuju da je on obećani i naviješteni Sin Božji koji donosi Radosnu vijest spasenja svim ljudima

KLJUČNI SADRŽAJI

Apostolsko vjerovanje. Ishod OŠ KV B.5.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.1. i OŠ KV A.5.2. Obećani Mesija poziva ljude i donosi radosnu vijest. Propovijedanje Ivana Krstitelja (Lk 3, 16-22; Mt 11,2-5), navještaj Isusova začeca i Marijina čvrsta vjera u Boga (Lk 1,26-38) i rođenja (Lk 2.1-14), događaj u Jeruzalemskome hramu, krštenje na Jordanu (Lk 3,16-22, Mt 1,9-11), Isus kao Mesija (Iv 1,38-42, Lk 2,8-14), poziv učenika (Mt 4,18-23; Mt 1,16-22), žena tuđinka (Mt 15,21- 28), Petrova ispovijest (Mt 16,13-18). Molitva Anđeo Gospodnji. Korizma i Uskrs – nedjelja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Usmjerenom slušanju i čitanju biblijskih tekstova, kritičko promišljanje o pročitanoj, prikupljanje informacija s identifikacijskim i vođenim razgovorom. Slušanjem, čitanjem i stvaralačkim izražavanjem analizira molitvu Anđeo Gospodnji te ju zna napamet izgovoriti. Usmjerenom promatranju likovnih reprodukcija i otkrivanje slojevitosti poruka. Likovno prikazuje vlastiti doživljaj biblijskih događaja. Ishod OŠ KV B.5.2. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.2. i OŠ KV D.5.2.

B.5.3

Otkriva i objašnjava korizmu kao dragocjeno vrijeme slavljenja Boga djelima posta, molitve i milosrđa, a Uskrs kao slavlje pobjede uskrsnuloga Krista

KLJUČNI SADRŽAJI

Prilagođena biblijska izvješća Cvjetnice (Mt 21,6-11, Mk 11,1-11), događaj Velikoga tjedna (Mk 14, 17-28, Lk 22,39-48). Isusov odnos prema ljudima (Mt 15,21-28); djela ljubavi i milosrđa (Mt 25,31- 40).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz sudjelovanje u slavljenju blagdana o kojima izvještava u razredu. Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području koje se očituje u prepoznavanju i prihvaćanju važnosti djela milosrđa kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen, npr. humanitarne akcije za pomoć potrebitima u kojoj će doći do izražaja duhovna i tjelesna djela milosrđa.

Provesti anketu o dobrim djelima i odricanju u korizmi. Usmjereno promatranje umjetničkih reprodukcija s navedenima temama i stvaralačko izražavanje.

Ishod OŠ KV B.5.3. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.2. i OŠ KV D.5.2.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.5.1

Nabraja i objašnjava prve tri Božje zapovijedi i povezuje ih s konkretnim životom

Objašnjava važnost poštivanja Božjega zakona u životu čovjeka

Objašnjava da su Božje zapovijedi pravila za dobre odnose među ljudima

Objašnjava načine poštovanja Boga (molitva, vjera, nada, ljubav)

Navodi i objašnjava načine poštovanja/nepoštovanja Božjega imena i imena svake osobe

Objašnjava važnost slavljenja Boga u zajednici

Objašnjava nedjelju kao dan Gospodnji

Izražava konkretnim postupcima stav poštovanja Božjih zapovijedi

Nabraja sedam zapovijedi koje se odnose na ljubav prema čovjeku

Navodi načine poštivanja zapovijedi u osobnom životu i odnosu prema drugima (poštovanje prema starijima, briga za život i zdravlje, poštivanje tuđe imovine, važnost istine...).

Navodi primjere kršenja zapovijedi iz vlastitog iskustva i svoje okoline

Zapaža i navodi posljedice za sebe i druge u svakodnevnom životu

Navodi i opisuje postupke koji sprečavaju nasilje i sukobe među vršnjacima (strpljivost, razgovor, uvažavanje)

Objašnjava da je poštivanje Deset Božjih Zapovijedi zajedničko kršćanima i Židovima

Prepoznaje da postoji sličnost poštivanja zapovijedi i u islamu (oproštenje)

Prepoznaje i navodi primjere odgovornoga ponašanja prema stvorenome svijetu (briga za stvoreni svijet)

Opisuje značenje Majčina dana i Dana očeva i povezuje ih s četvrtom Božjom zapovijedi

KLJUČNI SADRŽAJI

Prve tri Božje zapovijedi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Naučiti napamet prve tri zapovijedi. Razgovarati o načinima i navoditi primjere iz života gdje prepoznajemo da se prve tri zapovijedi poštuju.

C.5.2

Nabraja i objašnjava Božje zapovijedi koje se odnose na čovjeka, na zajednicu te na međuljudske odnose u zajednici i povezuje ih s konkretnim životom

KLJUČNI SADRŽAJI

Prve tri Božje zapovijedi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Naučiti napamet prve tri zapovijedi. Razgovarati o načinima i navoditi primjere iz života gdje prepoznajemo da se prve tri zapovijedi poštuju.

C.5.2

Nabraja i objašnjava Božje zapovijedi koje se odnose na čovjeka, na zajednicu te na međuljudske odnose u zajednici i povezuje ih s konkretnim životom

KLJUČNI SADRŽAJI

Od četvrte do desete zapovijedi Dekaloga.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se u povezanosti s ishodom OŠ KV C.5.3.

Igra uživanja u ulogu drugoga radi boljšeg razumijevanja važnosti poštivanja zapovijedi.

Evocirati iskustava učenika: načini iskazivanja ljubav prema roditeljima, za Dan očeva i Majčin dan iskazati ljubav i zahvalnost, poštovanje života i brige za zdravlje; čuvanje svojih i tuđih stvari, uočiti situacije zavisti, škrtosti, krađe; uočiti važnost istine u obitelji i prijateljstvu, uočiti štetnost laži.

C.5.3

Prepoznaje i objašnjava da je poštivanje zapovijedi zajedničko židovstvu, kršćanstvu i islamu

KLJUČNI SADRŽAJI

Božje zapovijedi i sličnost s drugim monoteističkim religijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje u povezanosti s ishodom OŠ KV C.5.2.

D

Crkva u svijetu

D.5.1

Prepoznaje djelovanje Duha Svetoga u važnijim događajima u povijesti Crkve i u Crkvi danas

Prepoznaje u biblijskom izvještaj o nastanku prve Crkve djelovanje Duha Svetoga i Božju prisutnost u prvoj Crkvi

Navodi temeljno ustrojstvo Katoličke Crkve (papa, biskupi i svećenici)

Imenuje službe u Crkvi i daje primjer važnosti i uloge svakoga člana crkvene zajednice

Navodi da danas postoje različite kršćanske Crkve

Ojašnjava Potrebu ekumenskoga djelovanja

Prepoznaje prisutnost Duha Svetoga navodeći konkretne primjere zajedništva i pomoći bližnjemu u Crkvi danas

Prepoznaje i opisuje kršćanske motive i utjecaj u književnosti, likovnoj umjetnosti, arhitekturi, običajima i tradiciji svoga grada/župe, svoje biskupije/nadbiskupije

Upoznaje važnost glagoljice i najvažnije spomenike: Višeslavova krstionica i zavjetni križ, Zavjetna molitva Hrvata katolika, Bašćanska ploča

Prepoznaje utjecaj Crkve na bogatu duhovnu i kulturnu tradiciju hrvatskoga naroda

Uspoređuje ono što je zajedničko i ono što čini razliku u životu zajednice i vjerskim prostorima židova i kršćana

Prepoznaje utjecaj različitih religija u imenima osoba

Prepoznaje motive različitih religija u filmovima, animiranim filmovima, glazbi...

Prepoznaje i objašnjava što je sinagoga, svitak, hram, šalom, način života židovskoga dječaka i druge pojmove s kojima se susreće kroz sadržaje ovoga godišta

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblijski izvještaj o nastanku prve Crkve, ustrojstvo Crkve, kršćanske Crkve i ekumenizam – djelovanje Duha Svetoga.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilagođeni biblijski tekstovi koji govore o djelovanju.

D.5.2

Opisuje i objašnjava crkvene blagdane i slavlja i njihovu važnost u životu te biblijske i druge kršćanske motive u svom okruženju (u književnosti i ostalim umjetnostima)

KLJUČNI SADRŽAJI

Višeslavova krstionica i zavjetni križ, Zavjetna molitva Hrvata katolika, Bašćanska ploča.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Terenska nastava: ukoliko postoji mogućnost, posjet.

D.5.3

Prepoznaje temeljne pojmove židovstva s kojima se susreće kroz biblijske tekstove te zapaža znakove (predmete, pojave) monoteističkih religija u svom okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Motivi židovstva i Ostalih monoteističkih religija u različitim područjima života.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilagođeni tekstovi o vjerskome životu Duha Svetoga u prvoj Crkvi: o silasku Duha Svetoga nad apostole (Dj 2,2-4), o čudesnome oslobođenju apostola iz tamnice (prema Dj 5,12-42, o zajedništvu prve kršćanske zajednice (Dj 4,32-35), o propovijedanju apostola Petra i širenju Radosne vijesti (prema Dj 2,32-41). Ako je moguće, kao goste pozvati pripadnike drugih kršćanskih zajednica. Ishod OŠ KV D.5.1. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.5.2. zavičajnom muzeju ili zavičajnoj kući. židovskoga dječaka i djevojčica (Ps 19,8-11). Ishod se ostvaruje povezano s ishodima B domene, kad god se čitaju biblijski tekstovi u kojima se spominju pojmovi iz židovstva, na način da se učenicima pojasni značenje tih pojmova i objasni da pripadaju židovstvu. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.6.1

Objašnjava važnost zajedništva te kako nas vjera potiče na prihvaćanje sebe i drugih

Opisuje različitost među ljudima

Objašnjava važnost prihvaćanja različitosti

Istražuje što nas sve unatoč razlikama povezuje

Opisuje jedinstvenost svakoga čovjeka s njegovim mogućnostima i ograničenjima

Objašnjava važnost vjere i povjerenja u međuljudskim odnosima i u odnosima prema Bogu

Objašnjava pojmove dijaloga i diskriminacije i na tekstove iz Tore i Kur'ana s kršćanskim

Navodi Bibliju kao temeljni izvor kršćanske vjere i svetu knjigu Židova

Opisuje povijesne i geografske odrednice (plodni polumjesec, nomadski život) radi razumijevanja i shvaćanja poruke biblijskih tekstova

Imenuje biblijske knjige Novoga zavjeta (evanđelja, Djela apostolska, poslanice)

Navodi temeljne sadržaje Staroga i Novoga zavjeta

Imenuje biblijske kratice i s pomoću njih pronalazi određena mjesta u Bibliji

Objašnjava kako vjera može dati odgovore na mnoga životna pitanja (religiozna pitanja)

Objašnjava različita shvaćanja i predodžbe Boga u povijesti (primitivne i antičke religije) i u drugim religijama danas (politeizam i monoteizam)

Prepoznaje i opisuje glavna obilježja monoteističkih religija (simbol, utemeljitelj, vrijeme i mjesto nastanka, božanstvo, bogomolja, sveta knjiga)

Uspoređuje odabrane svete primjerima iz konkretnoga života

Prepoznaje prenesena značenja biblijskoga teksta

Povezuje poruke određenih biblijskih tekstova sa svojim životnim situacijama

KLJUČNI SADRŽAJI

Jedinstvenost svakog čovjeka. Prihvatanje drugih u njihovoj različitosti. Dijalog i diskriminacija.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi OŠ KV B.6.1., OŠ KV B.6.2. i OŠ KV C.6.1. Učenici istražuju pojmove dijaloga i diskriminacije. Učenici istražuju primjere diskriminacije i važnih elemenata za ostvarenje dijaloga, istražuju mudrosne tekstove iz svetih knjiga i povezuju sa životnim iskustvima. Igra uživanja u perspektivu drugoga radi boljšega razumijevanja.

A.6.2

Opisuje Bibliju kao temeljni izvor kršćanstva i židovstva, navodi povijesne i geografske odrednice, novozavjetne biblijske knjige, prenesena značenja biblijskoga teksta i temeljne biblijske poruke kako bi otkrio poruku za svoj život

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblija sveta knjiga kršćanstva i židovstva, povijesne i geografske odrednice (plodni polumjesec, nomadski život) vezane uz prostor nastanka Biblije, podjela, način traženja teksta u Bibliji, prenesena značenja biblijskoga teksta.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi (OŠ KV B.6.1., OŠ KV B.6.2. i OŠ KV C.6.1.) na način da, kada obrađujemo biblijski tekst, učenik upoznaje i povijesni i geografski kontekst, značenje prenesenoga govora, izdvoji poruku za svoj život...

A.6.3

Objašnjava prisutnost Božjih tragova u povijesti i u drugim religijama, razlikuje glavna obilježja monoteističkih religija radi razumijevanja i poštovanja drugih ljudi i njihovih životnih vrijednosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Religiozna pitanja (pitanje smisla života, patnje, život nakon smrti, kazna i nagrada, stvaranje svijeta i čovjeka...). Shvaćanja i predodžbe Boga u povijesti (primitivne i antičke religije) i u drugim religijama danas (politeizam i monoteizam). Glavna obilježja monoteističkih religija.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Razgovarati o obilježjima, znakovima i simbolima koje učenik zapaža u svojoj sredini i svijetu oko sebe (škola, film, glazba, internet...). Što više povezivati s iskustvima i primjerima iz života učenika, tuđega razmišljanja i ponašanja. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Izricanje biblijskih primjera Božjega prihvaćanja svakoga čovjeka usmeno, pisano, slikom, pjesmom (korelacija s Hrvatskim jezikom: učenici pišu haiku, činkvinu, kratko izvješće, subjektivan/objektivan opis i sl.).

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.6.1

Otkriva u biblijskoj povijesti i evanđeljima Boga koji čovjeku pokazuje put i daje čovjeku potrebnu snagu za suočavanje s različitim životnim situacijama i izazovima

Upoznaje velike likove biblijske povijesti: Abrahama, Jakova, Samuela, Davida, Salomona, sv. Petra, sv. Pavla

Pripovijeda o Božjemu pozivu, iskustvu i kušnjoj vjere starozavjetnih likova

Opisuje znakove Božje naklonosti, skrbi, prijateljstva, praštanja i izbavljenja prema čovjeku

Opisuje biblijske pojmove: praotac vjere, patrijarsi, suci, obećanja, pomazanje

Prepoznaje kroz primjere biblijskih likova Boga kao prijatelja koji daje svoj blagoslov i obećanja

Objašnjava osobu Isusa Krista i Njegovo poslanje kao temelj kršćanske vjere i navještaja Božjega kraljevstva

Uočava iz Isusovih riječi i djela znakove Božje ljubavi prema grešnicima i odbačenima

Navodi temeljne istine kršćanske vjere koje se odnose na Isusa Krista kao Otkupitelja i Spasitelja svih ljudi

Objašnjava osnovne informacije o vjerskim skupinama u Isusovo vrijeme i situaciju u Palestini u prvom stoljeću radi boljeg shvaćanja Isusove poruke

Opisuje Isusov poziv na vjeru i Učenik tumači važnost molitve, različite oblike i načine molitve tijekom liturgijske godine

Opisuje središnja slavlja liturgijske godine

Objašnjava i razlikuje istinsku molitvu Bogu i molitvu povezanu s praznovjerjem

Objasne važnost molitve za osobni odnos s Bogom

Uočava razlike u molitvama ljudi vjere (Marija, sveci i blaženici i drugi uzori vjere) od vlastite molitve

KLJUČNI SADRŽAJI

Izabrani biblijski likovi Staroga i Novoga zavjeta. Izabrani biblijski tekstovi o Abrahamu, Jakovu, Samuelu, Davidu, Salomonu. Biblijski pojmovi: praotac vjere, patrijarsi, suci, obećanja, pomazanje.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.6.2.

B.6.2

Otkriva kroz Isusove riječi i djela vrednote kraljevstva Božjega

KLJUČNI SADRŽAJI

Vrednote kraljevstva Božjega. Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu rođenju, susretima sa suvremenicima, siromašnima, bolesnima, grešnicima, temeljne istine kršćanske vjere koje se odnose na Isusa Krista kao Otkupitelja i Spasitelja svih ljudi, skupine u Isusovo vrijeme i situaciju u Palestini u prvom stoljeću, Isusov poziv na vjeru i svetost života.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s OŠ KV A.6.2.

B.6.3

Objašnjava oblike, vrijeme i načine kršćanske molitve u poveznici s tijekom i ključnim vremenima liturgijske godine kako bi s razumijevanjem sudjelovao u slavljenju i molitvi

KLJUČNI SADRŽAJI

Liturgijska godina i molitva. Molitva Očenaš i drugi načini molitve, liturgijska godina, slavlja liturgijske godine: Božić, Uskrs, Kristovo uzašašće, Duhovi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Povezati oblike i načine slavlja s njihovim značenjem i porukom

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.6.1

Učenik navodi vrednote Božjega kraljevstva za ostvarenje mira, pravde i ljubavi te objašnjava kako na temelju tih vrednota graditi odnose prema drugima

Objašnjava na primjeru evanđeoskih tekstova Isusov pristup prema svakom čovjeku

Navodi i objašnjava vrednote kraljevstva Božjega

Objašnjava i predlaže nekoliko važnijih pravila za ponašanje u razredu i u školi

Objašnjava posljedice kršenja pravila za pojedinca

Uspoređuje neka važnija moralna načela monoteističkih religija židovstva i islama s kršćanskim moralnim načelima

Navodi univerzalnost nekih moralnih načela

Navodi primjere životnih situacija u kojima je moguće ostvariti vrednote kraljevstva Božjega

Predlaže konkretne postupke prema onima koji su u različitim potrebama i cijelu zajednicu

Predlaže primjere preuzimanja odgovornosti za vlastito ponašanje

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu pristupu ljudima (ozdravljenja, prihvaćanja, opraštanja) i kraljevstvu Božjemu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi npr. OŠ KV B.6.2. OŠ KV A 6.1. Prijedlog biblijskih tekstova (izabrati): Lk 5,27-32: Ne treba zdravima liječnika.

C.6.2

Uočava da nas vjera potiče na stvaranje kvalitetnih međuljudskih odnosa u svom okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Pravila za ponašanje u razredu i u školi, posljedice kršenja pravila.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ovaj se ishod ostvaruje povezano s OŠ KV A.6.1.

C.6.3

Upoznaje temeljna
moralna načela (pravila
ponašanja)
monoteističkih religija

KLJUČNI SADRŽAJI

Odabрати jednostavnija moralna načela koja učenici mogu usporediti s moralnim načelima navedenima u ishodima C.6.1. i C.6.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Na temelju ponuđenih tekstova učenici pronalaze sličnost u moralnim načelima

D

Crkva u svijetu

D.6.1

Opisuje Crkvu kao prenositeljicu Isusova nauka te otkriva koja je njegova uloga u Crkvi i svijetu

Objašnjava naziv, poslanje i poziv apostola u Isusovo doba

Prepoznaje i opisuje biblijske likove i događaje na reprodukcijama

Objašnjava da je Biblija sveta knjiga židovske religije i navodi temeljnu razliku između kršćanske i židovske Biblije

Opisuje važnost i ulogu sv. Petra za Crkvu i važnost sv. Pavla za širenje kršćanstva

Otkriva svoju ulogu u Crkvi i svojoj sredini

Prepoznaje prisutnost temeljnih vrednota kraljevstva Božjega u životima nekih hrvatskih svetaca i blaženika i važnost njihova životnog primjera za nas danas

Predlaže načine kako prema njihovom primjeru djelovati danas

Otkriva i interpretira kršćanske / duhovne poruke i doživljava koje otkriva u umjetničkome djelu

Istražuje odnose između biblijskih događaja i likova i prikaza u filmskoj i likovnoj umjetnosti

Izražava svoj unutarnji doživljaj vjere kroz različite oblike izražavanja

Istražuje primjere suvremene duhovne literature koja može izgrađivati njegov stav vjere

Opisuje prisutnost Abrahama u židovstvu i islamu

Navodi temeljne oznake antičkih religija radi prepoznavanja simbola i obilježja tih religija u suvremenom društvu i svom okruženju

Prepoznaje simbole i obilježja religija u svome okruženju (medijima, glazbi, filmovima)

Konkretnim odnosom prema pripadnicima drugih religija u svojoj sredini izražava poštovanje prema drugim religijama

Predlaže načine suradnje čiji rezultati doprinose poboljšanju odnosa s pripadnicima drugih religija

KLJUČNI SADRŽAJI

Mk 1,16-19: oni koji su prihvatili Isusov poziv Mk 3,13: dvanaestorica kao početak novoga Božjeg naroda Mt 28, 18-20, Mt 4,18-22; Mt 9,9 i Iv 1,43-46, pozvani prenositi Radosnu vijest Važnost Petra i Pavla na temelju biblijskih tekstova

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Sadržaje što više povezati s iskustvima učenika, npr. naši imendani – molitva i zahvalnost svecima čije ime nosimo i onima koji se slave u našem kraju (upoznavanje pojedinih svetaca i povezivanje s vlastitim imenom). Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i osmišljavanje različitih aktivnosti djelovanja prema primjeru svetaca i blaženika u svojoj sredini o kojima izvještava u razredu.

D.6.2

Prepoznaje važnije izričaje kršćanske umjetnosti (likovna, glazbena, filmska, književnost i suvremena duhovna literatura) te otkriva kako su utjecali na obogaćivanje vjere kroz povijest i kako mogu izgrađivati njegovu osobnu vjeru

KLJUČNI SADRŽAJI

Slike poznatih hrvatskih i svjetskih umjetnika koji su prikazivali biblijske motive (Michelangelo, Rembrandt, I. Lacković Croata, Ivan Meštrović...), najvažniji motivi i primjeri ranokršćanske umjetnosti, biblijski motivi i glazbenici koji su bili nadahnuti Biblijom.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishodi OŠ KV D.6.2. ostvaruju se na temelju istih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi OŠ KV B.6.1.i OŠ KV B.6.2., a ne kao zaseban sadržaj. Tijekom obrade biblijskih tekstova valja potaknuti učenike da promotre odabrano umjetnička djelo povezano s biblijskim tekstom, prepoznaju motive koje prikazuju, prepoznaju poruke i doživljaje koje umjetnik želi prenijeti koristeći se elementima likovnoga jezika i na taj način prodube doživljaj teksta. Posebnu pažnju obratiti na kvalitetu sadržaja likovne, glazbene i filmske umjetnosti. Ishod se ostvaruje u korelaciji s Hrvatskim jezikom i književnošću, Glazbenom kulturom i Likovnom kulturom. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

D.6.3

Istražuje i izdvaja temeljne pojmove drugih religija, uočava njihov utjecaj i obilježja u suvremenome društvu (u umjetnosti, književnosti, glazbi, filmovima...).

KLJUČNI SADRŽAJI

Temeljni pojmovi židovstva: Biblija, sveta knjiga židovske religije, prisutnost Abrahama u židovstvu i islamu. Antičke religije. Mt 16,15-19 (Petar Stijena); Mk 14,66-72 (Petrovo zatajenje); Iv 21,15-19 (Petrovo prvenstvo); Dj 22,17- 21 (Pavlovo poslanje).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod OŠ KV D.6.3. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.6.3. i OŠ KV B.6.1. Biblijskim tekstovima sadržanima u B domeni razjasniti koji su pojmovi vezani za židovstvo (Biblija) i islam (npr. Abraham). Vjeroučitelj polazi od konkretnih primjera iz života i iskustva učenika (u svojoj sredini, putem medija...), a primjereni su njegovoj dobi, radi boljeg shvaćanja i razumijevanja religijskih pojmova i simbola s kojima se susreće. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema pripadnicima drugih religija u svojoj sredini i predlaganje različitih načina suradnje. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.7.1

Navodi iskustva i događaje iz svakodnevnoga života koji govore o različitim oblicima unutrašnjega ropstva i slobode te objašnjava kako nas vjera vodi do slobode i mira

Razlikuje unutrašnje i vanjsko ropstvo/slobodu

Uočava i objašnjava povezanost grijeha i neslobode, odgovornosti i slobode, na temelju konkretnih primjera iz svoga života i Biblije (griješ, posljedice grijeha)

Analizira kroz konkretne primjere povezanost slobode i ljubavi

Navodi primjere vlastite odgovornost u promicanju slobode i mira u svom okruženju

Prepoznaje vjeru kao put k slobodi na temelju odabranih biblijskih tekstova

Navodi i objašnjava temeljne književne vrste u Bibliji

Analizira odabrane biblijske starozavjetne i novozavjetne tekstove (književna vrsta, temeljni sadržaj, likovi)

Objašnjava pojam prispodoba

Objašnjava značenje pojma kraljevstvo Božje

Otkriva dublju životnu poruku biblijskih tekstova

KLJUČNI SADRŽAJI

Unutrašnje i vanjsko ropstvo i sloboda. Povezanost grijeha i neslobode, odgovornosti i slobode. Primjeri unutrašnjega ropstva i slobode iz života učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi i citati za obradu sadržaja: Lk 12, 22-26 (Pouzdanje u providnost – sloboda od materijalnog), 2 Kor 3,17; Gal 5,13. Odabrani dijelovi Katekizma Katoličke Crkve (2445, 2447).

A.7.2

Objašnjava temeljne književne vrste u Bibliji, analizira odabrane biblijske tekstove te objašnjava njihovu temeljnu poruku i primjenjuje ju na svoj život

KLJUČNI SADRŽAJI

Temeljne književne vrste u Bibliji. Pojmovi kraljevstvo Božje i prispodobe.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Uz pomoć biblijskih tekstova otkriti što su prispodobe. Uz pomoć biblijskih primjera prepoznati i objasniti pojam kraljevstva Božjega. Biblijski tekstovi: prispodobe o sijaču, kukolju, zrnju gorušičinu, kvascu, blagu i dragocjenome biseru, Blaženstva (Mt 5, 1- 12). Ishodi OŠ KV A.7.2. ostvaruje se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi OŠ KV B.7.2. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.7.1

Analizira i objašnjava tekstove o Bogu koji s čovjekom sklapa savez prijateljstva, pokazuje put izlaska iz ropstva grijeha i vodi ga do slobode

Opisuje Boga kao onoga koji u Starome zavjetu okuplja, oslobađa i spašava svoj izabrani narod, izbavlja ga iz ropstva i vodi u obećanu zemlju u slobodu

Analizira glavne poruke koje govore o Božjoj brizi za čovjeka, obećanjima, izbavljenju, opraštanju krivnje te putu i darovima slobode

Upoznaje Mojsija kao velikoga vođu i osloboditelja izabranoga naroda

Opisuje Mojsija kao osobu velike vjere

Prepoznaje u Isusu Kristu Osloboditelju koji riječima i djelima pokazuje istinski put slobode i spasenja

Analizira poruke i vrijednosti koje vode do istinske i pune slobode

Uspoređuje Isusa i Mojsija i uočava sličnosti događaja Pashe i Uskrsa

Prepoznaje kršćanski put služenja i ljubavi u Isusovu Pashalnom otajstvu

Navodi i interpretira biblijske tekstove u kojima se spominje Marija i uočava njenu slobodu i veličinu u prihvaćanju Božje riječi

Otkriva u Božjoj riječi, sakramentima i životu Crkve njezino božansko i ljudsko poslanje, različite darove i službe te Marijino posebno mjesto u Crkvi

Navodi i analizira obilježja, znakove i značenje sakramenata inicijacije i svetoga reda

Objašnjava poslanje, mjesto i služenje pape, biskupa i svećenika, redovnika i vjernika laika u Crkvi

KLJUČNI SADRŽAJI

Izlazak iz egipatskoga ropstva; Izlazak, Pasha, mana, Jahve, Sinajski savez, grijeh, krivnja, Deset zapovijedi, sloboda.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstov: Mojsijev poziv i izlazak iz Egipta (Izl 3-13), putovanje pustinjom i kušnja (Izl 15-18), Savez na Sinaju (Izl 19-20), Zlatno tele (Izl 32), smrt Mojsijeva (Pnz 34, 1-7). Ishod se ostvaruje s ishodom OŠ KV A.7.1. (povezanost grijeha i neslobode). Različiti aktivni postupci rada s tekstom, dramatizacija, rješavanje problemskih situacija (mrmljanje Izraelaca i nezahvalnost, neposluh), povezivanje s povijesno-religioznim aspektima.

B.7.2

Otkriva u Isusu Kristu osloboditelja koji riječima i djelima pokazuje istinski put slobode i spasenja

KLJUČNI SADRŽAJI

Isus Krist – Osloboditelj. Isusov govor na gori ili Blaženstva (Mt 5, 1-12), Pranje nogu učenicima (Iv 13, 1-17) i Isusova muka, smrt i uskrsnuće (Mt 26- 28), kratki referentni tekstovi iz Katekizma Katoličke Crkve, Ivan Pavao II., Redemptoris missio. Biblijski tekstovi u kojima se spominje Marija: Navještenje Isusova rođenja (Lk 1,26-38), Rođenje Isusovo (Lk 2,1- 19), Majka Isusova - majka Učenika (Iv 19,25-27), prisutnost s apostolima (Dj 1,12- 14).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se ostvaruje sa sadržajima ishoda OŠ KV A.7.1. Učenik samostalno pronalazi tekst u Bibliji, različite metode rada na biblijskim tekstovima.

B.7.3

Otkriva i opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz Crkvu i sakramente kršćanske inicijacije

KLJUČNI SADRŽAJI

Crkva, božansko i ljudsko poslanje, različite darove i službe te Marijino posebno mjesto u Crkvi, sakramenti kršćanske inicijacije te sakrament svetoga reda

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: Pedesetnica (Dj 2, 1-13), Prva kršćanska zajednica (Dj 2, 42-47), različiti tekstovi koji slikovito govore o Crkvi npr. Stado kojemu je Krist pastir (Iv 10, 11-15), Crkva kao Kristovo tijelo (1 Kor 12, 13-27) i Crkva kao svjetlo svijeta (Mt 5, 14), Izbor dvanaestorice i njihovo poslanje, kao i poslanje svih ostalih vjernika (Lk 6, 13-16, Lk 9,1-2 i Mt 4, 18-22), ustanovljenje potvrde i euharistije (Dj 8, 4-8.14-17; Lk 22,19), Odabrani dijelovi Katekizma geografskim okolnostima događanja (Egipat, pismenost, religija, gospodarsko značenje). Katoličke Crkve o krštenju (1213). Ishod se ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV B.7.2. i OŠ KV D.7.1. Istražiti podatke o Crkvi (kršćanstvo u svijetu), o vlastitoj (nad)biskupiji i župi: redovničke zajednice (organizirati posjet ili pozvati gosta) i istaknuti vjernici laici.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.7.1

Analizira na primjerima biblijskih tekstova primjere ropstva i slobode i povezuje ih sa suvremenim situacijama ropstva i slobode

Analizira biblijske tekstove koji govore o tome kako je Bog uvijek spreman obnoviti savez prijateljstva i ljubavi s čovjekom

Uočava originalnost Isusove poruke i njegova odnosa prema čovjeku

Povezuje i objašnjava poruku Isusovih blaženstava s čovjekovom čežnjom za srećom

Uviđa povezanost ljubavi, odgovornosti i slobode

Objašnjava Isusov poziv za izgradnju pravednijega i boljega svijeta

Uočava potrebe ljudi oko sebe i navodi primjere odgovornoga ponašanja

Navodi i objašnjava tjelesna i duhovna djela milosrđa kao primjer kršćanske odgovornosti

Navodi primjere i aktivnosti (projekte) u kojima ostvaruje duhovna i tjelesna djela milosrđa u svojoj okolini

Prepoznaje i analizira i odnos prema čovjekovoj slobodi tijekom povijesti

Istražuje utjecaj shvaćanja slobode u drugim religijama i svjetonazorima na konkretna društva i uspoređuje ih s kršćanskim

KLJUČNI SADRŽAJI

Suvremene situacije ropstva i povratak Bogu koji nudi slobodu i obnavlja savez.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi koji govore o odnosu Boga i čovjeka, milosti i praštanju: Himna Bogu pomoćniku (Ps 146), Praštanje i ljubav prema svima koji Boga zazivaju (Ps 86,5), Hvalospjev Svemogućemu (Ps 147), Božja dobrota i ljubav (Ps 103,11-12), Mjera kojom se mjeri (Lk 6,37-38), Opraštanje i milost (Mih 7,18-19) i Bog je ljubav (1 Iv 4,16). Tekstovi o Isusovoj poruci i odnosu prema čovjeku: Prepustimo se Providnosti (Lk 12,22-34), Izmirenje s bratom (Mt 5,21-24), Zla koja dolaze iznutra (Mk 7,20-23), Blaženstva (Mt 5, 1-12). Procjena vlastitoga ponašanja u odnosu na Isusovu poruku, metodom rješavanja problema procjena ponašanja u konkretnim situacijama (navesti primjere). Predložiti načine konkretnoga pomaganja drugima po Isusovu primjeru (postupanje u slučaju svađe i u potrebama konkretne pomoći: u obitelji, razredu, uključivanjem u humanitarne akcije, upoznati pojam volontiranja).

C.7.2

Istražuje kako vrednote slobode, ljubavi i odgovornosti utječu na njegovu osobnu izgradnju i izgradnju zajednice

KLJUČNI SADRŽAJI

Isusova blaženstva. Povezanost ljubavi, odgovornosti i slobode.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu pozivu za izgradnju pravednijega i boljega svijeta: Tekstovi: Lk 12, 22-26 (Pouzdanje u providnost – sloboda od materijalnog), 2 Kor 3,17; Gal 5, 13; Zapovijedi ljubavi (Mt 22, 34-40) kao i odabrani dijelovi Katekizma Katoličke Crkve (2445, 2447) ili pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenome svijetu *Gaudium et spes*. Učenik navodi primjere konkretnih djela milosrđa koje može provesti u svojoj okolini i primjere odgovornoga ponašanja u izgradnji pravednijega svijeta (zauzimanje za pravdu, istinu, mir, dobro, milosrđe, solidarnost, dostojanstvo osobe). Učenik raspravlja o povezanosti ljubavi, odgovornosti i slobode na temelju biblijskih tekstova i uočava te da prava i potpuna sloboda izvire iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz primjere i aktivnosti (projekte) u kojima ostvaruje duhovna i tjelesna djela milosrđa u svojoj okolini o kojima izvještava u razredu. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV A.7.1. i OŠ KV C.7.1.

C.7.3

Istražuje i upoznaje vrijednosti slobode, ljubavi i odgovornosti u drugim religijama, svjetonazorima i svijetu oko sebe

KLJUČNI SADRŽAJI

Tjelesna i duhovna djela milosrđa. Poimanje slobode u drugim religijama, svjetonazorima i kroz povijest.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Primjeri i priče iz povijesti (npr. zakoni o ropstvu), usmjereno gledanje video materijala s radnim zadacima. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV A.7.1.

D

Crkva u svijetu

D.7.1

Prepoznaje Crkvu kao zajednicu Božjega naroda s različitim poslanjem, službama i odgovornostima te ljudsko i božansko lice Crkve u povijesnim događajima kako bi bolje razumio život Crkve i društva danas

Navodi pozitivnu i negativnu stranu Crkve u srednjemu vijeku i prepoznaje stalnu potrebu »pročišćavanja« Crkve od ljudskih mana i usmjeravanje prema božanske

Prepoznaje novo lice Crkve u 20. stoljeću

Opisuje poslanje biskupa i svećenika, redovnica i redovnika te vjernika laika u Crkvi

Navodi primjere kršćanskoga djelovanja u društvu

Prepoznaje i navodi zajedničke korijene kršćanskih crkava

Zalaže se za vrijednost ekumenizma kroz navođenje primjera i ekumensko djelovanje u svojoj sredini

Opisuje mjesta okupljanja prvih kršćana i ranokršćanske motive, simbole i znakove

Prepoznaje osnovna obilježja najvažnijih stilova crkvenoga graditeljstva i unutrašnjosti crkve

Prepoznaje i navodi Marijino mjesto u molitvi, pobožnosti i tradiciji Crkve, zatim u književnosti, umjetnosti i arhitekturi

Prepoznaje najvažnije sličnosti i razlike između kršćanskih crkava i bogomolja drugih religija

Navodi najpoznatije građevine drugih svjetskih religija

Navodi najpoznatije građevine Katoličke Crkve

Pokazuje stav poštovanja simbola i građevina drugih religija

KLJUČNI SADRŽAJI

Najvažniji uzroci i posljedice velikoga raskola Crkve u XI.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ostvariti korelaciju s nastavom povijesti, aktivni postupci rada s tekstem, debata, povijesni videoisječci i karte. Vjeroučitelj također treba poticati ekumensko djelovanje osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen te koje će omogućiti iskustva učenja i prihvaćanje vrijednosti ekumenizma kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju.

D.7.2

Opisuje i objašnjava važnije biblijske i druge kršćanske motive i poruke prisutne u književnosti i ostalim umjetnostima, osobito u arhitekturi

KLJUČNI SADRŽAJI

Mjesta okupljanja prvih kršćana i ranokršćanski motivi

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik navodi najvažnije pobožnosti i molitve prisutne u tradiciji Katoličke Crkve i istražuje važnost za duhovnost i vjeru pojedinca i Crkve. Posjet župnoj crkvi, analiza fotografija (katakombe, crkve građene različitim stilovima gradnje, marijanska svetišta), korištenje virtualnih šetnji crkvama diljem svijeta (npr. bazilika sv. Petra u Rimu), izrada i crtanje ranokršćanskih simbola i znakova, analiza književnih tekstova o Mariji, umjetničkih slika i glazbenih primjera.

D.7.3

Prepoznaje i objašnjava sličnosti i razlike između kršćanskih crkava i svetih građevina drugih religija (sinagoge i džamije).

KLJUČNI SADRŽAJI

Ishodi iz domene OŠ KV D.7.3. ostvaruju se na temelju istih stoljeću i reformacije, prosjački redovi, promicanje znanosti i umjetnosti, križarski ratovi, inkvizicija, katolička obnova, misijski pokret, II. vatikanski koncil, Ivan Pavao II., primjeri svetaca i blaženika. simboli i znakovi, unutrašnjost crkve (oltar, ambon, svetohranište), crkveno graditeljstvo na primjerima katedrale određene biskupije ili župne crkve, Marijino mjesto u književnosti, umjetnosti i arhitekturi, biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena OŠ KV D.7.1. i OŠ KV D.7.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prepoznavanje izvanjskih činjenica zgrade ili života pojedine vjerske zajednice treba voditi boljem poznavanju pogleda na život određene religije i njezina utjecaja na društvo i kulturu. Radi se o motivirajućem obilježju prepoznavanja drugoga i drukčijeg. Učenici uz pomoć vjeroučitelja promatraju izvanjske elemente (simbolički način učenja), istražuju ih i zaključuju o konkretnome životu i radu zajednice. Analiza fotografija, slagalice, virtualne šetnje građevinama, istraživanje bogomolja u svom okruženju.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.8.1

Otkriva u svjetlu vjere vlastito dostojanstvo, vrijednost i ulogu te objašnjava ulogu vjere u rješavanju napetosti i sukoba među ljudima

Izražava stav kako je svaki čovjek jedinstveno i neponovljivo biće kroz konkretne geste poštovanje i uvažavanja drugih u svojoj sredini

Analizira pozitivne utjecaje uzora u izgradnji vlastite osobnosti

Analizira negativne utjecaje koji predstavljaju opasnost u izgradnji vlastite osobnosti

Istražuje pozitivne utjecaje vjere u izgradnji vlastite osobnosti

Analizira konkretne primjere utjecaja društva vršnjaka na formiranje osobnosti i predlaže načine kako ostvariti pozitivan utjecaj u društvu vršnjaka

Navodi osnovne podatke o Palestini u Isusovo vrijeme

Prepoznaje i navodi vrijeme nastanka i autore evanđelja

Izdvaja i objašnjava središnju poruku odabranih novozavjetnih biblijskih tekstova

Objašnjava osnovne podatke o proročkim knjigama (proroci, povijesne okolnosti izraelskoga naroda, iščekivanje mesije, književna vrsta, simbolički govor).

Prepoznaje u starozavjetnim proročkim tekstovima navještaj Isusa Krista

Objašnjava temeljne pojmove židovske religije (praoci, sveta knjiga, blagdani, bogomolje, simboli, židovski vjernički život, kratka povijest Izraelskoga naroda)

Uspoređuje i opisuje temeljne odrednice zajedničke baštine židovstva i kršćanstva

Objašnjava važnost međureligijskoga dijaloga

Analizira različite uzroke napetosti i konflikata u razdoblju mladenaštva i objašnjava mogućnost rješavanja napetosti i sukoba s kršćanskog motrišta

Predlaže pozitivne načine komunikacije u digitalnom okružju kojom mogu utjecati na poštovanje dostojanstva svake osobe i rješavanje sukoba i nesporazuma

Prepoznaje u proročkim tekstovima poruke koje može primijeniti na vlastiti život i vjeru

Pronalazi u odabranim biblijskim tekstovima poruke za svoje životne situacije

KLJUČNI SADRŽAJI

Jedinstvenost i dostojanstvo svakog čovjeka, idoli i uzori u izgradnji osobnosti, pozitivni i negativni utjecaji u izgradnji osobnosti (ovisnosti, idoli, negativan utjecaj medija...), pozitivni utjecaji vjere u izgradnji vlastite osobnosti (prihvatanju sebe i drugih, izgradnja samopouzdanja), ljubav prema Bogu i prema bližnjemu kao mjerilo

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Naglasak je sadržaja na otkrivaju da je svatko jedinstven i dragocjen, da smo upućeni jedni na druge te da su poštovanje, prijateljstvo i zajedništvo vrline i snaga odrastanja i razvoja. Koristiti metodu rješavanja problema, istražiti i analizirati razloge sukoba među ljudima, provesti razrednu anketu o utjecaju medijskih reklamnih sadržaja, igrati igru uloga: uživljavanje u situaciju drugoga. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste poštovanja i uvažavanja drugih u svojoj sredini, kroz prijedlog i konkretne aktivnosti kako ostvariti pozitivan utjecaj u društvu vršnjaka. Ishod se ostvaruje kroz aktivnosti koje će učenici provoditi u školi i svojoj svakidašnjici izvan škole te o kojima će kasnije izvještavati u učionici. Ostvarenje ishoda može se provesti i kroz suradnju s drugim učenicima u provedbi projekta (školskoga, međuškolskoga, europskoga, Twinninga i sl.) čiji rezultati doprinose navedenim sadržajima.

A.8.2

Prepoznaje povijesno i geografsko okruženje pojedinih biblijskih knjiga, prepoznaje književnu vrstu i simbolički govor kako bi objasnio značenje biblijskih tekstova i otkrio poruku za svoj život

KLJUČNI SADRŽAJI

Palestina u Isusovo vrijeme, nastanak evanđelja, svjedočanstva o Kristu u evanđeljima, odrediti središnju poruku novozavjetnih tekstova (koji su navedeni u drugim domenama), proročki tekstovi iz Staroga zavjeta. Ishodi iz domene OŠ KV A 8.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene OŠ KV B.8.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Upoznavanje povijesnog i geografskog okruženja usmjereno je boljem razumijevanju biblijskoga teksta, preporuča se istraživačkim radom. Naglasak: izostaviti detaljne opise koji nisu bitni za ostvarenje ishoda. Koristiti biblijski atlas i karte, rad s biblijskim tekstovima, pisanje posadašnjenja proročke poruke, jednominutno izlaganje proročkih poruka upućenih današnjemu čovjeku, izdvojiti Isusove proročke poruke (Mt 21,46; Mt 23,37).

A.8.3

Istražuje temeljne pojmove židovske religije i objašnjava sličnosti i razlike s kršćanstvom kako bi prepoznao temeljne odrednice zajedničke baštine židovstva i kršćanstva

KLJUČNI SADRŽAJI

Vjera i pobožnost u židovstvu, oblici molitve, židovski blagdani, židovske knjige, običaji, sveta mjesta, međureligijski dijalog, sukoba.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekst Pnz 6,4-9 (Čuj Izraele!) Proširivati na temelju predznanja pojmova Pasha, Abraham, sveta knjiga, mjesto okupljanja Židova, simboli), istražiti što je zajedničko, a što različito u židovstvu i kršćanstvu, izvanučionička nastava (ako postoji židovska zajednica), upoznati pojmove antisemitizam i holokaust.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.8.1

Opisuje osnove proročke objave i tumači poziv, poslanje i ulogu starozavjetnih proroka i tumači poruku mesijanskih tekstova

Objašnjava odabrane temeljne izričaje vjere u jednoga i pravoga Boga u proročkim spisima
Objašnjava važnije proročke poruke
Objašnjava iščekivanje Mesije u židovskoj vjeri radi boljšega shvaćanja proročkoga navješćaja
Prepoznaje kako proročki djelovati u svom okruženju
Otkriva u proročkim tekstovima poruke za osobni život i izgradnju vjere
Objašnjava patnju i smrt u svjetlu vjere u uskrsnuće
Analizira svakodnevnne činjenice i iskustva patnje i smrti u svjetlu Isusova nauka i vjere Crkve o vječnome životu
Analizira biblijske slike i usporedbe o životu nakon smrti u Novome zavjetu
Objašnjava ključne pojmove govora o vječnome životu (raj, pakao, čistilište, posljednji sud, uskrsnuće tijela)
Aanalizira kako se vjera u vječni život odražava na život vjernika
Prepoznaje učinke sakramenata pomirenja i bolesničkoga pomazanja na život vjernika u trenucima bolesti i patnje
Promišlja o lošim djelima prema čovjeku i prema Bogu te vrednuje posljedice tih čina
Analizira i tumači kako Isus susreće ljude koji su opterećeni grijehom
Prepoznaje oprostjenje kao temeljno kršćansko iskustvo
Analizira i objašnjava sakrament pomirenja u svjetlu biblijskih tekstova
Objašnjava sakrament bolesničkoga pomazanja

KLJUČNI SADRŽAJI

Proroci Staroga zavjeta. Proročke poruke koje govore o vjeri, duhovnome i moralnome životu židovskoga naroda i njegovu odnosu s Bogom.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: Mojsije kao najveći prorok, Stari zavjet (Izl 2-4), poziv proroka Jeremije (Jr 1,5), poziv i poslanje (Jr 1,9; Iz 6,6; Ez 3,1), kušnja proroka Ilije (1 Kr 19,4) ili Jeremije (Jr 15,18), tekstovi koji govore o vjernosti Savezu. Ishod se ostvaruje u povezanosti sa sadržajima ishoda OŠ KV B 8.3.

B.8.2

Objasni kršćanski odgovor na pitanje smrti i života nakon smrti i kako se odražava na život vjernika

KLJUČNI SADRŽAJI

Eshatološke glavne teme; sakramenti pomirenja i bolesničkoga pomazanja. Iskustva bolesti, patnje i smrti, raj, pakao, čistilište, posljednji sud, uskrsnuće tijela, život vječni.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Rad s biblijskim tekstovima: svadbena gozba (Mt 22,1- 14), stanovati kod Boga (Iv 14,1-3), grad Božji (Otk 21,9-22).

B.8.3

Kritički promišlja o grijehu i njegovim posljedicama te otkriva i opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz sakramente pomirenja i bolesničkoga pomazanja

KLJUČNI SADRŽAJI

Grijeh i Isusov odnos prema grešnicima; sakrament pomirenja. Biblijski tekstovi o zlu, grijehu i krivnji, posebno u svjetlu Božjega praštanja i čovjekova pomirenja s Bogom.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Promišljanje iskustava bolesti i patnje, promatranje i analiza sadržaja umjetničkih reprodukcija (npr. Michelangelov Posljednji sud). Ishod se ostvaruje u povezanosti sa sadržajima ishoda OŠ KV B. 8.2. Bibliodrama, tekstovi: Isus i grešnica (Lk 7,36-50), Isus i preljubnica (Iv 8,1-11), milosrdni otac (Lk 15,11- 32), razgovor o iskustvu sakramenta bolesničkog pomazanja, važnosti sakramenta pomirenja za kršćane.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.8.1

Analizira i prosuđuje
čovjekovo ponašanje u
svjetlu Deset Božjih
zapovijedi

Uočava da Božje zapovijedi čuvaju ljudsku slobodu i dostojanstvo osobe

Uspoređuje odnos Dekaloga i temeljnih ljudskih prava

Objašnjava da se zapovijedi temelje na ljubavi prema Bogu i bližnjemu

Navodi bogoslovne kreposti i objašnjava njihovu važnost za čovjekov odnos prema Bogu

Analizira načine poštivanja i kršenja zapovijedi u kontekstu komunikacije u digitalnom okruženju

Otkriva, analizira i tumači pojave koje dovode u pitanje svetost svakoga ljudskog života

Argumentirano tumači da je Bog jedini gospodar svakoga ljudskog života od začeca do prirodne smrti

Analizira i kritički objašnjava najučestalije povrede ljudskoga života

Uočava oko kojih se moralnih načela vode rasprave i dvojbe u medijima, društvu

Tumači da svaki čovjek ima pravo živjeti po svojoj savjesti

Objašnjava i raspravlja važnost trajnoga odgoja savjesti kako bi savjest bila ispravno formirana

Istražuje pojam savjesti u monoteističkim religijama i svjetonazorima

Navodi primjere postupanja prema savjesti

KLJUČNI SADRŽAJI

Deset Božjih zapovijedi, ljudska prava i bogoslovne kreposti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV C.8.2. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretno djelovanje i izvještavanje u učionici. Učenik predlaže načine promicanja vrijednosti o kojima govore Božje zapovijedi u kontekstu komunikacije u digitalnom okruženju i uključuje se u aktivnosti kojima može doprinijeti u njihovom promicanju.

C.8.2

Analizira i uočava kako kršćanska slika o dostojanstvu čovjeka utječe na vrednote suvremenoga društva i njegove osobne vrednote

KLJUČNI SADRŽAJI

Povrede ljudskoga života od začeca do prirodne smrti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Istražiti tijekom određenoga vremenskog razdoblja najčešće moralne dvojbe i rasprave u medijima, čitati odabrane dijelove Katekizma Katoličke Crkve, organizirati debatu. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV C.8.1.

C.8.3

Analizira i objašnjava pojam čovjekovoga dostojanstva i savjesti u monoteističkim religijama i svjetonazorima

KLJUČNI SADRŽAJI

Pitanje savjesti i ljudskoga dostojanstva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Važnost i uloga savjesti, važnost trajnoga odgoja savjesti, pojam savjesti u monoteističkim religijama i svjetonazorima, suvremene posljedice nepoštivanja moralnih normi: nepravda, siromaštvo, nepoštovanje ljudske osobe, nebriga za okoliš, ugrožavanje života. Analizirati tekst iz Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenome svijetu *Gaudium et spes* koji definira savjest, navesti primjere kršenja prava života po savjesti, čitati odabrane dijelove Deklaracije o vjerskoj slobodi *Dignitatis humanae*.

D

Crkva u svijetu

D.8.1

Objašnjava obilježja crkvenoga jedinstva i važnost ekumenskoga zalaganja

Tumači nastanak, temeljna obilježja i nauk kršćanskih crkava i zajednica te navodi primjere ekumenizma

KLJUČNI SADRŽAJI

Jedna, sveta, katolička i apostolska Crkva, posebnosti Pravoslavne crkve, nastanak i posebnosti grkokatolika, posebnosti i temeljne postavke protestantskoga nauka. Ekumenizam: navesti važnost i ulogu papa u razvoju ekumenizma i važnost ekumenizma u Crkvi i društvu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Posjet kršćanskim zajednicama, istražiti zajedničke mogućnosti djelovanja (molitveni susreti, proučavanja Biblije, zajednička briga za opće dobro, humanitarne aktivnosti, obilježavanje ekumenske Molitvene osmine za jedinstvo kršćana).

D.8.2

Objašnjava utjecaj kršćanstva na hrvatsko društvo, na hrvatsku kulturu, tradiciju, umjetnost, književnost i znanost

Analizira glavne oznake jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve
Opisuje posebnosti Pravoslavne crkve
Objašnjava nastanak grkokatolika i prepoznaje mogućnost jedinstva Crkve u raznolikosti
Objašnjava temeljne postavke protestantskoga nauka
Objašnjava početak i razvoj ekumenskoga pokreta i ekumenizam kao jednu od najvažnijih zadaća Crkve
Vrednuje doprinos Crkve razvoju školstva, kulture i znanosti
Prepoznaje utjecaj i doprinos protestantizma
Prepoznaje sličnosti i razlike između kršćanskih crkava kroz arhitekturu i unutrašnje uređenju kršćanskih crkava
Prepoznaje posebnost i značenje ikone kao poseban vid likovne umjetnosti i vjerničkoga izražaja
Navodi kako možemo promicati jedinstvo kršćana u svojoj sredini
Obrazlaže važnost i potrebu odnosa poštovanja i uvažavanja drugih kršćanskih vjeroispovijesti i njihovih pripadnika
Izražava i zastupa stav poštovanja prema pripadnicima drugih kršćanskih crkava

KLJUČNI SADRŽAJI

Doprinos Crkve razvoju školstva, kulture i znanosti, utjecaj i doprinos protestantizma (Martin Luther kao prevoditelj Biblije, uvođenje narodnoga jezika u liturgiju).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izvanučionička nastava – posjet drugim kršćanskim crkvama, ukoliko postoji mogućnost. Sadržaje prilagoditi svojoj sredini, konkretnom iskustvu učenika, mogućnostima zapažanja u konkretnome susretu s drugim kršćanskim zajednicama. Analiza fotografija, umjetničkih reprodukcija i ikonostasa (ikona), razgovor, istraživački rad, rad s tekstovima, rasprava Rembrandt van Rijn: Mojsije s pločama Božjih zapovijedi, Michelangelo Buonarroti: Posljednji sud, općenito Mojsije u umjetnosti. Analizira književno umjetničke tekstove s temom savjesti, vjere, nade, ljubavi i kreposti. Ishod se ostvaruje povezano s ishodom OŠ KV D. 8.1.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.9.1

Upoznaje sebe u svjetlu vjere dublje kako bi izgrađivao svoju osobnost, prepoznao svoje talente te otkrio vlastiti životni poziv

Analizira vlastita iskustva zajedništva koja izgrađuju, daju sigurnost i pružaju osjećaj radosti i dobra

Analizira u svjetlu vjere temeljne izazove predadolescencije i mladenaštva

Prepoznaje svoje talente te otkriva vlastiti životni poziv

Objašnjava u svjetlu vjere smisao spolnosti čovjeka i važnost odgovornog odnosa prema spolnosti

Prepoznaje i obrazlaže brak i celibat kao različite oblike ostvarenja

Analizira središnje sadržaje odabranih biblijskih tekstova

Objašnjava tvrdnju: Biblija je objavljena riječ Božja

Izražava stav poštovanja prema Bibliji kao Božjoj riječi

Pronalazi i navodi odgovore na temeljna životna pitanja u biblijskim

tekstovima Knjige postanka (zašto čovjek pati, uzroci sukoba među ljudima...)

Razlikuje znanstveni i književni biblijski govor u tumačenju stvaranja svijeta i čovjeka

Istražuje i vlastito shvaćanje religioznosti

Objašnjava osobine čovjeka kao religioznoga bića

Istražuje različite načine traženja Boga u životu čovjeka

Objašnjava na koja pitanja religija daje odgovor

Razlikuje oznake istinske religioznosti od krivih oblika religioznosti

Navodi primjere krivih oblika religioznosti s kojima se susreo u vlastitom okruženju (poznanci, mediji...)

Istražuje posljedice krivih oblika religioznosti

Analizira osobnu sliku o Bogu i poziva kršćanskoga života

Analizira pozitivne i negativne strane digitalne tehnologije, kako ona utječe na stvaranje prijateljstva i zajedništva među mladima

Predlaže načine promicanja vrijednosti prijateljstva, prihvaćanja i dobra u svojoj okolini ili putem digitalne tehnologije te se uključuje u aktivnosti kojima može doprinijeti njihovu ostvarivanju

Analizira odnos znanosti i vjere u temi stvaranja svijeta i čovjeka

KLJUČNI SADRŽAJI

Izazovi mladenaštva (prijateljstvo, ljubav, samopouzdanje, vlastiti talenti, prepoznavanje vlastitoga životnog poziva). Učenici u svjetlu kršćanske vjere dublje upoznaju i razumiju sebe i svijet oko sebe. Adolescencija kao vrijeme prijelaza, izazovi, sukobi, kriza odrastanja, radost prijateljstva, prava ljubav i smisao ljudske spolnosti, ljudska spolnost u svjetlu Biblije i Crkve.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: 1 Kor 6, 19-20; 1 Kor 13, 1-13; debata, razredna anketa o ponašanju, samovrednovanje vlastitoga ponašanja. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretno djelovanje i izvještavanje u učionici.

A.9.2

Analizira poruku biblijskih tekstova o stvaranju svijeta i čovjeka iz Knjige postanka te prepoznaje kako Biblija tumačena kroz učiteljstvo Crkve predstavlja ključ za razumijevanje egzistencije vjernika

KLJUČNI SADRŽAJI

iblijski tekstovi: Post 1,1-2,4 (Stvaranje), Post 4, 1-15 (Kajin i Abel), Post 7-9 (Noa i potop), Post 11, 1-9 (Kula babilonska). Biblija kao objavljena Božja riječ, biblijska slika svijeta, odnos biblijskoga i znanstvenoga pogleda na stvaranje svijeta i čovjeka.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Rasprava o biblijskoj i znanstvenoj slici svijeta, korelacija s nastavnim sadržajima predmeta Biologija i Fizika. Istraživanje značenja biblijskih motiva iz Knjige postanka u različitim područjima života. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste prema Bibliji kao svetoj knjizi i radu s biblijskim tekstovima. Ishod OŠ KV A.9.2. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV C.9.3.

A.9.3

Istražuje različite načine čovjekova traganja za Bogom te ga uspoređuje s vlastitom slikom o Bogu

KLJUČNI SADRŽAJI

Pojmovi vjera, religija, religioznost, religiozni pokreti, vjerska ravnodušnost, ateizam, kriva shvaćanja Boga.

Učenik istražuje o pojedinim religioznim pokretima. Odabir sadržaja prema iskustvima učenika, potaknuti ih na istraživanje i zapažanje u svom okruženju (lokalna sredina, medijski sadržaji koje oni prate i sl.) te usporedbu, analizu i zauzimanje stava.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.9.1

Analizira pomoću biblijskih tekstova objavu Trojedinoga Boga i objašnjava osnovne izričaje vjere u jednoga Boga kako ih je oblikovala prva Crkva radi izgradnje osobnoga iskustva vjere

Objašnjava temeljne istine vjere sadržane u Apostolskom vjerovanju

Istražuje i analizira biblijske tekstove u kojima se Bog objavljuje kao Otac, Sin i Duh Sveti

Pronalazi primjere oživotvorenja vjere u Trojedinoga Boga u životu prve Crkve i Crkve danas

Analizira iskustva vjere u odabranim biblijskim tekstovima i povezuje ih sa svojim iskustvom

Tumači, na temelju biblijskih tekstova, izričaje vjere o Isusu Kristu koji je pravi Bog i pravi čovjek

Tumači Isusovu ulogu u otkupljenju i konačnome spasenju svih ljudi

Pronalazi primjere oživotvorenja te vjere u Isusa Krista u životu prve Crkve i Crkve danas

Povezuje temeljne istine vjere

Obrazlaže važnost sakramenata za kršćanski život

Prepoznaje u biblijskim događajima Duha Svetoga kao treću božansku osobu

Analizira darove Duha Svetoga koji se primaju u sakramentu potvrde

Opisuje važnost darova Duha Svetoga u vlastitome životu i vjeri

Analizira današnja iskustva vjere i povezuje ih sa svojim iskustvom o Isusu Kristu s vlastitim životnim situacijama i stavovima

Obrazlaže biblijski smisao sakramenta ženidbe

Tumači i obrazlaže kršćanski pogled na vrednote braka i obitelji

Obrazlaže smisao sakramenta sv. reda

KLJUČNI SADRŽAJI

Objava Trojedinoga Boga. Apostolsko vjerovanje. Biblijski tekstovi o Presvetom Trojstvu. Primjeri vjere u biblijskim tekstovima i u suvremenoj literaturi i medijima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: Rim 15,6; 2 Kor 11,31; Ef 1,3; Lk 12,50; Tit 3,4; Heb 1,3; Iv 14,9. Temeljni je naglasak u ostvarenju ishoda na povezivanju istina vjere sa svojim iskustvom vjere i učincima koje ima u konkretnom životu.

B.9.2

Tumači temeljne istine vjere o Isusu Kristu i njihov utjecaj na stavove u konkretnom životu

KLJUČNI SADRŽAJI

Temeljne istine vjere o Isusu Kristu. Biblijski tekstovi koji donose Isusove riječi o njegovu ljudskom i božanskom dostojanstvu i poslanju, njegovu odnosu s Ocem nebeskim i Duhom Svetim. Izabrani tekstovi Katekizma Katoličke Crkve o Isusu Kristu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: Mt 28,18; Mt 11,27; Iv 3,16; Iv 10,38 ; Iv 14,9 ; Iv 17,21. KKC 430-455 (u izboru tekstova Katekizma Katoličke Crkve odabrati one koji su u skladu s dobi i mogućnostima razumijevanja učenika). Temeljni je naglasak u ostvarenju ishoda na povezivanju istina vjere s iskustvom vjere i životnim situacijama učenika.

B.9.3

Opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz sakramente potvrde, ženidbe i sv. reda te obrazlaže važnost njihovih sakramentalnih učinaka za kršćanski život

KLJUČNI SADRŽAJI

Sakramenti potvrde, ženidbe, sv. reda i važnost sakramentalnih učinaka za život čovjeka. Biblijski tekstovi koji potkrepljuju utemeljenje i smisao sakramenata.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenici u slikovitom biblijskom govoru i sakramentima trebaju otkrivati važnost i povezanost s vlastitim životom i životnim iskustvima. Ishod OŠ KV B.9.3. ostvaruje se povezano s ishodom OŠ KV A.9.1.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.9.1

Prepoznaje i analizira današnje predrasude prema ljudima te u svjetlu Isusova

Suodgovornoga angažmana za pravedan i miran suživot u društvu, svjetonazorima te povezuje sa slikom o čovjeku u suvremenome društvu

Obrazlaže kršćanske vrednote prihvaćanja, poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka na temelju biblijskih tekstova koji govore o Isusovom odnosu prema različitim skupinama ljudi

Prosuduje vlastita ponašanja i stavove te ponašanja i stavove u svojoj sredini, u svjetlu Isusovog primjera

Prepoznaje vlastite predrasude i predrasude koje prevladavaju u njegovu životnom okruženju

Predlaže načine djelovanja i uključuje se u aktivnosti kojima može doprinijeti rješavanju problema iz svoje okoline (škola, susjedstvo, lokalna zajednica I sl.)

Istražuje važnost rada za život i razvoj čovjeka

Tumači kršćansko shvaćanje rada u kontekstu dostojanstva ljudske osobe

Uočava oblike društvene nepravde u svojoj sredini

Prepoznaje svoje darove u izboru životnoga poziva

Istražuje važnost i oblike kvalitetnog provođenja slobodnoga vremena

Predlaže načine kršćanskoga djelovanja u svjetlu društvenoga nauka Crkve i uključuje se u aktivnosti kojima može doprinijeti ostvarivanju navedenih vrednota ili surađuje s drugim učenicima u provedbi aktivnosti/projekta

Objašnjava kršćansko shvaćanje zla, patnje, grijeha i posljedica grijeha, dostojanstva čovjeka, važnosti čovjekove slobode i odgovornosti na temelju biblijskih tekstova

Uspoređuje odgovore o uzroku zla i patnje u drugim religijama i svjetonazorima

KLJUČNI SADRŽAJI

Isusov odnos prema različitim skupinama ljudi. Odnosi prema ljudima po Isusovu primjeru.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Isusov odnos prema grešnicima (Lk 7,36-50), susret s bolesnima (Lk 5,12-16), ljubav prema odbačenima i prezrenima (Mk 10,46-52). Ishod se ostvaruje na sadržajima povezanim s utvrđenim problemima u svojoj okolini čijem rješavanju učenici i škola mogu doprinijeti. Aktivnosti učenici provode u školi i u svojoj svakidašnjici izvan škole, te o će o njima izvještavati u učionici. Ponašanje učenika nije mjerljivo, osim u situacijama u razredu, tako da se navedeni ishod treba pratiti, formativno vrednovati I davati povratna informacija učeniku u svrhu usvajanja vrijednosti.

C.9.2

Tumači značenje i vrijednost rada za ljudski život te istražuje i predlaže različite oblike

KLJUČNI SADRŽAJI

Rad kao mogućnost vlastitoga razvitka i stvaranja primjerenih životnih uvjeta, rad kao suodgovornost za blagostanje obitelji i društva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Primjeri i uzori laika u ostvarenju kršćanskih vrijednosti radom na radnom mjestu: npr. Ivan Merz, Jovanna Molla i sl. (ljudska prava, opće dobro, solidarnost, briga za siromašne).

Tekstove i sadržaje socijalnoga nauka Crkve prilagoditi dobi i razumijevanju učenika. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i djelovanja kojima može doprinijeti ostvarivanju kršćanskih vrednota. Ishod se ostvaruje kroz aktivnosti koje će u učionici predložiti, osmisliti i provoditi u školi i u svojoj svakidašnjici izvan škole ili surađivati s drugima u projektima koji doprinose ostvarenju kršćanskih vrednota te o kojima će kasnije izvještavati u učionici.

C.9.3

Uspoređuje shvaćanje patnje i zla u kršćanstvu i drugim religijama i odnosa prema drugima prosuđuje vlastite stavove i ponašanja u svom okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Shvaćanje zla, patnje, grijeha i posljedica grijeha, dostojanstva čovjeka, važnosti čovjekove slobode i odgovornosti. kao služenje i sudjelovanje u Božjoj brizi za čovjeka i svijet, uzroci društvene nepravde, oblici primjerenoga kršćanskog odgovora na društvene nepravde u svjetlu društvenoga nauka Crkve. Kvalitetno provođenje slobodnoga vremena.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishodi iz domene OŠ KV C.9.3. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene OŠ KV A.9.2. koji se proširuju usporedbom s odgovorima na ista pitanja u drugim religijama radi boljšega razumijevanja vlastite vjere, ali i odgovora na životna pitanja općenito. S obzirom da se radi o zahtjevnim filozofskim i teološkim pitanjima, prilagoditi mogućnostima učenika i povezati s konkretnim primjerima, osobito vezano za druge religije.

D

Crkva u svijetu

D.9.1

Istražuje i navodi događaje u kojima se

Tumači na temelju Novozavjetnih tekstova djelovanje Duha Svetoga u Crkvi

Izdvaja iz života i djelovanja odabranih blaženika i svetaca u čemu prepoznaje djelovanje Duha Svetoga u kontekstu svoga vremena i zašto oni mogu biti uzor nama danas

Istražuje konkretne primjere djelovanja Duha Svetoga u suvremenoj Crkvi i razlikuje božansko i ljudsko u negativnim pojavama unutar crkve

Predlaže načine i uključuje se u aktivnosti kojima primjenjuje navedene vrednote u svome životu i zajednici

Navodi najpoznatije ranokršćanske mučenike na našim prostorima i važnost njihova svjedočenja

Opisuje početke kršćanstva na hrvatskim prostorima i povezuje početke pismenosti u Hrvata s pokršta vanjem

Imenuje zaslužne pojedince u Crkvi u izgradnji našega naroda na duhovnome, obrazovnome, kulturnome, gospodarskome i političkome području života i prepoznaje u čemu su dali svoj doprinos

Opisuje oblike stradanja Crkve u Hrvata za vrijeme Totalitarističkih sustava

Objašnjava prožetost suvremene kulture biblijskim motivima i navodi primjere iz književnosti, umjetnosti, arhitekture

Prepoznaje utjecaj religija u književnosti i filmskoj umjetnosti

Prepoznaje utjecaje novih religioznih pokreta u književnosti, filmskoj umjetnosti, glazbi i drugim područjima

KLJUČNI SADRŽAJI

Djelovanje Duha Svetoga u prvoj Crkvi, život i djelovanje učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Biblijski tekstovi: Različiti su dari, a isti Duh (1 Kor 12,4- 13), Život po Duhu (Gal 5,16-17; 19-21a; 22-25). Izabrati poticajne, motivirajuće primjere iz života blaženika i svetaca bliskih životu i iskustvima učenika. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i djelovanja u svojoj okolini.

D.9.2

Objašnjava i vrednuje utjecaj kršćanstva

KLJUČNI SADRŽAJI

Doprinos Crkve u srednjem vijeku (Augustina Kažotića).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Od ranokršćanskih mučenika izabrati i dodatno proširiti sadržaje o mučenicima iz vlastitoga životnog okruženja. Ishod »objašnjava prožetost suvremene kulture biblijskim motivima« treba povezati s motivima iz biblijskih tekstova koji se navode u drugim domenama. Primjeri kako se biblijski motivi pojavljuju u suvremenom kontekstu, razumijevanje slojevitosti i dubine njihovog značenja može doprinijeti boljem shvaćanju biblijskoga teksta.

D.9.3

Analizira utjecaj religija, ali i različitih religioznih pokreta na današnjemu (suvremenom) društvu, teočituje djelovanje povijesti danas i u svom životu, hrvatsku kulturu, tradiciju, umjetnost, književnost i znanost

KLJUČNI SADRŽAJI

Religija, religiozni pokreti u suvremenome djelovanje odabranih blaženika i svetaca i u suvremenoj Crkvi. Ruđera Boškovića, Andrije Kačića Miošić, Bartola Kačića, J. J. Strossmayera, Juraja Dobrile...). Uloga Crkve i istaknutih crkvenih ljudi u vrijeme Hrvatskoga Narodnog preporoda. Ulogu bl. Alojzija Stepinca u obrani Crkve za vrijeme i nakon II. Svjetskog rata. Učenik upoznaje djelovanje Ivana Merza (usp. OŠ KV C.9.2.). društvu. Ishod se ostvaruje na temelju suvremenih sadržaja i na temelju interesa te okruženja učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Polazište predstavlja iskustvo i zapažanja učenika te izbor suvremenih sadržaja treba prilagoditi I njihovim interesima. Suvremeno društvo obiluje različitim utjecajima različitih religija tako da učenici na temelju konkretnih, njima bliskih primjera, trebaju prepoznati te utjecaje.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.1.1

Objašnjava važnost temeljnih životnih pitanja i pronalaženja odgovora na njih, prepoznaje čovjeka kao religiozno biće te objašnjava i vrednuje njegov odnos prema Bogu, posebno u spisima, nauku, moralu i kultu velikih svjetskih religija

Analizira religioznu dimenziju kao antropološku datost

Izražava vlastit stav o važnim religioznim pitanjima i traženju životnoga smisla

Prepoznaje odgovore na temeljna životna pitanja navedenih svjetonazora: marksizam, materijalizam, nihilizam, hedonizam, pragmatizam

Navodi primjere različitih svjetonazora u vlastitome okruženju

Analizira različite oblike izražavanja i življenja religioznosti

Izražava stav poštovanja prema osobama koje ne vjeruju i čija se religioznost razlikuje od njegove

Objašnjava pojam religije i zajedničke odrednice svih religija

Objašnjava razvojni put religija tijekom povijesti (od primitivnih i antičkih religija do religija danas)

Prepoznaje rasprostranjenost religija u svijetu

Razlikuje velike svjetske religije prema utemeljitelju, božanstvu, simbolu, nauku, moralu i kultu

Uspoređuje obilježja i posebnosti velikih svjetskih religija u odnosu na kršćanstvo

KLJUČNI SADRŽAJI

Važno je da učenici kroz ishod osvijeste specifičnu životnu dob u kojoj se nalaze i u kojoj se događa njihovo traganje za smislom i važnost religiozne dimenzije na tom putu. Pri tom se susreću s analizom kršćanske ponude životnoga smisla osvjedočene i povjerene kroz Bibliju, nauku, moral i kult Katoličke Crkve uspoređujući ga s drugim velikim svjetskim religijama. Objasnjavanje pojma religije s njezinim povijesnim razvojem upoznavajući pritom ključne odrednice velikih svjetskih religija (kult, spise, moral, utemeljitelj, nauku, vrijeme i mjesto nastanka).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik analizira religioznu dimenziju kao antropološku datost (čovjek je religiozno biće, tražitelj smisla, tražitelj Boga, tražitelj odgovora na važna životna pitanja...). Izabrali različite tekstove i primjere koji govore o temeljnim životnim pitanjima (koji zastupaju različite svjetonazore i filozofske pravce). Učenik istražuje na koji način suvremeni mediji i društvene mreže daju odgovore na temeljna životna pitanja i o tome raspravljaju kroz debatu. Ukoliko je prikladno, ostvariti susret s predstavnicima drugih religija u školi ili posjetiti druge vjerske zajednice (islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, židovska zajednica).

A.I.2

Analizira Bibliju kao pisanu i nadahnutu Božju riječ, kao knjigu temeljnih životnih iskustava, susreta čovjeka s Bogom, kao povijesnokulturni dokument i kao vjerodostojan interpretacijski ključ ljudske egzistencije

Objašnjava pojam nadahnuća Svetoga pisma

Navodi Bibliju kao temeljni dokument židovsko- kršćanske tradicije

Istražuje i objašnjava postupnost nastanka, strukturu, povijesni i zemljopisni okvir Biblije

Razvrstava biblijske knjige prema glavnim književnim vrstama

Primjenjuje način citiranja biblijskih knjiga, poglavlja i redaka

Navodi autore i jezike na kojima su izvorno pisani biblijskitekstovi

Navodi najvažnije prijevodeBiblije

Objašnjava uloguBiblijeuliturgiji svakodnevnomživotu kršćana

Analizira aktualnost izabranih biblijskih poruka u osobnom i društvenom životu

KLJUČNI SADRŽAJI

Važno je da učenici prepoznaju Bibliju ne samo kao temeljni dokument židovskokršćanske civilizacije, već i kao pisanu i nadahnutu Božjuriječ čovjeku. Biblija se u ovom ishodu učenicima objašnjava kroz aktivnosti kojima će učenici istraživati i proučavati bitne podatke o nastanku Biblije, aktualnosti biblijske poruke u današnjem svijetu i ulozi Biblije u životukršćana.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Kroz različite aktivnosti učenicima približiti povijesni i zemljopisni okvir Biblije koristeći biblijske atlase, virtualne šetnje kroz Svetu Zemlju. Istražiti koja su velika književna ostvarenja u hrvatskoj književnosti inspirirana Biblijom. Biblijski priručnik, Mala enciklopedija, 1989, Priredili D. i P. Alexander, Kršćanska sadašnjost. Zagreb. Rebić, Adalbert. Biblijske starine. 1983. Kršćanska sadašnjost. Zagreb. Ishodi iz domene SŠ KV A.I.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena SŠ KV B.I.2., SŠ KV C.I.1., SŠ KV C.1.2.

A.I.3

Analizira biblijski i znanstveni govor o nastanku svijeta i čovjeka te argumentirano obrazlaže odnos znanosti i vjere

Analizira biblijski govor o postanku svijeta i čovjeka prema Post 1, 1-2, 4a

Analizira Božju nakanu da svijet povjeri čovjeku i ulogu čovjeka kao sustvaratelja

Opisuje različite znanstvene teorije o postanku svemira i čovjeka

Razlikuje biblijski, slikoviti govor od znanstvenoga govora

Istražuje dodirne i razlikovne točke biblijskoga iprirodoznanstvenog pristupa stvaranju svijeta i čovjeka

Analizira neutemeljenost dvojbe „znanost ili vjera“

Navodi primjere poznatih znanstvenika vjernika

KLJUČNI SADRŽAJI

U ovom ishodu učenici istražuju dodirne i razlikovne točke odnosa znanosti i vjere. Bog Stvaratelj. Čovjek sustvaratelj. Biblijska slika nastanka svijeta i čovjeka. Znanstvene teorije o postanku svemira i čovjeka. Znanstvenici vjernici.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izabrati prikladne tekstove, audio ili videosadržaje koji aktualiziraju problematiku odnosa znanosti i vjere. Ponuditi izvore za dodatno proučavanje za rad kod kuće koji može biti vrednovan esejima ili kreativnim uradcima samih učenika na ovu temu. Prema mogućnostima sudjelovati, inicirati, organizirati i moderirati debatu ili raspravu na temu odnosa znanosti i vjere s adekvatno pripremljenim pojedincima ili skupinama, odnosno gostima koji predstavljaju znanstveni, odnosno religiozni svjetonazor. Prema mogućnostima analizirati utjecaj starih istočnjačkih mitova na nastajanje prvih jedanaest poglavlja Knjige postanka (stvaranje svijeta i čovjeka, prvi grijeh i njegove posljedice za ljudski rod).

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.I.1

Analizira i objašnjava Objavu kao Božje djelo i događaj spasenja te analizira odabrane događaje biblijske Objave

Objašnjava pojam Objava

Objašnjava Objavu kao Božji odgovor na temeljna čovjekova pitanja i kao zahtjev koji traži čovjekov slobodan odgovor

Objašnjava vrste, načine prenošenja i izvore biblijske Objave.

Navodi najvažnije povijesne događaje biblijske Objave

Proučava arheološkaotkrića i Objavu

Objašnjava ulogu i važnost Crkvenoga učiteljstva u tumačenju Objave

Opisuje najvažnije događaje biblijske ObjaveStaroga i Novoga zavjeta

KLJUČNI SADRŽAJI

Objava (vrste objave, prenošenje objave, povezanost biblijskih mjesta i događaja s arheološkim istraživanjima). Bitni sadržaj u ovom ishodu odnos je Boga i čovjeka u kojem se Bog javlja i govori čovjeku, a čovjek odgovara svojom vjerom. Učenici istražuju i analiziraju Božju objavu te vrste objave i načine prenošenja objave kroz povijest. Povezanost s predmetnim kurikulumom Povijesti prisutna je u istraživanju arheoloških povijesnih nalazišta važnih za povijesnost Biblije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Naglasiti ulogu Crkve u prenošenju, tumačenju i čuvanju Božje objave. Kroz razradu ishoda naglasiti aktualnost i svestremenost Božje objave. Istražiti nazive najnovijih dokumenata Crkvenog učiteljstva i definirati im područje primjenjivosti i značenja. Upoznati dokument DeiVerbum 7.

B.I.2

Opisuje događaj i otajstvo Božjega utjelovljenja u osobi Isusa Krista (od povijesnoga Isusa do uskrsnuloga Krista) te izdvaja i objašnjava osnovne istine vjere Crkvenoga nauka o Kristu i njegovu poslanju

Objašnjava važnost Božjega utjelovljenja u osobi Isusa Krista za svakoga čovjeka

Objašnjava važnost i ulogu Marije i Josipa u događaju Božjega utjelovljenja i povijesti spasenja

Objašnjava katoličke istine o Blaženoj Djevici Mariji te razumije tumačenja Marijina lika kod drugih kršćana

Otkriva u osobi Isusa Krista vrhunac i puninu Objave

Analizira povijesne, kršćanske i nekršćanske izvore i podatke o Isusu Kristu

Analizira povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta

Opisuje ljudske i božanske crte Isusove osobe na temelju biblijskih tekstova

Objašnjava značenje imena i naziva: Mesija, Isus Krist, Gospodin, Sin Čovječji, Spasitelj

Objašnjava stil i program Isusova djelovanja navodeći primjere iz evanđelja

Analizira doprinos općih Crkvenih sabora u shvaćanju osobe Isusa Krista

KLJUČNI SADRŽAJI

Od povijesnoga do otajstvenoga Isusa Krista. Istine Crkvenoga nauka o Kristu i njegovu poslanju. Istine Crkvenoga nauka o Mariji.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje različite pristupe prikazu Isusa Krista u teologiji kroz povijest umjetnosti (Krist Dobri Pastir, Krist Pantokrator, Krist Učitelj, Sudac, Zakonodavac, pasionska baština). Izaberi biblijske tekstove koji pomažu razumijevanju naziva: Mesija, Krist, Sin Čovječji, Gospodin.

B.I.3

Razlikuje i objašnjava oblike, važnost i načine kršćaninova susreta i života s Bogom, osobito u liturgijskim i sakramentalnim činima, molitvi i pobožnostima

Objašnjava oblike i načine kršćaninova susreta s Bogom

Kritički razlaže sintagmu: bližnji - mjesto susreta s Bogom

Vrednuje oblike i vrste molitava u kršćanstvu navodeći primjere iz Biblije i svakodnevnoga života

Analizira ulogu i važnost molitve u Isusovu životu uz primjere iz evanđelja

Objašnjava narav, obilježja, strukturu i djelotvornost sakramenata kao znakova i simbola susreta s Bogom i ljudima

Vrednuje ulogu i važnost Crkvenih slavlja i pučkih pobožnosti u životu kršćana

Opisuje molitve i pučke pobožnosti Blaženoj Djevici Mariji

Uočava važnost i ulogu religioznoga jezika, znakova i simbola u životu kršćana i Crkve

Vrednuje mogućnosti i doprinose mladih u liturgijskim slavljinama i pobožnostima

KLJUČNI SADRŽAJI

Odgovor čovjeka Bogu (liturgijska slavlja, sakramenti, pobožnosti, molitva). Važni su sadržaji u ovom ishodu oblici i načini susreta čovjeka s Bogom. Učenici posebno prepoznaju sakramente kao najvažnije osobne događaje susreta s Bogom. Druge načine i oblike susreta s Bogom učenici pronalaze u vjerničkim pobožnostima, liturgijskim slavljinama, osobnim i zajedničkim molitvama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Čitanje i analiza molitava i molitvenih obrazaca. Pojasniti simbolički jezik sakramenata koje učenici najčešće susreću.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.I.1

Objašnjava i vrednuje Isusov odnos prema čovjeku uspoređujući ga sa suvremenim i prevladavajućim shvaćanjima i vrednovanjima čovjeka u društvu i kulturi

Objašnjava Isusov pristup i vrednovanje čovjeka na temelju biblijskih tekstova

Vrednuje shvaćanje čovjeka u društvu te osobito u medijima (slika o čovjeku, vrijednosti...)

Objašnjava kršćanske temelje za prihvaćanje, poštovanje i uvažavanje svih ljudi u zajednici

KLJUČNI SADRŽAJI

Objava (vrste objave, prenošenje objave, povezanost biblijskih mjesta i događaja s arheološkim istraživanjima). Bitni sadržaj u ovom ishodu odnos je Boga i čovjeka u kojem se Bog javlja i govori čovjeku, a čovjek odgovara svojom vjerom. Učenici istražuju i analiziraju Božju objavu te vrste objave i načine prenošenja objave kroz povijest. Povezanost s predmetnim kurikulumom Povijesti prisutna je u istraživanju arheoloških povijesnih nalazišta važnih za povijesnost Biblije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Naglasiti ulogu Crkve u prenošenju, tumačenju i čuvanju Božje objave. Kroz razradu ishoda naglasiti aktualnost i svezremenost Božje objave. Istražiti nazive najnovijih dokumenata Crkvenog učiteljstva i definirati im područje primjenjivosti i značenja. Upoznati dokument Dei Verbum 7.

C.I.2

Vrednuje različite ponude smisla i vrednota u ljudskome društvu te objašnjava Kristovu poruku o kraljevstvu Božjemu

Objašnjava pojam i vrednote kraljevstva Božjega: milost, istina, pravda, ljubav i mir

Analizira prispodobe o kraljevstvu Božjemu

Uspoređuje temeljne ljudske težnje s vrednotama kraljevstva Božjega

Uspoređuje različite ponude smisla i vrednote u društvu s vrednotama kraljevstva Božjega

Objašnjava Isusov govor o kraljevstvu Božjemu i djelovanje kraljevstva Božjega u korist čovjeka

Kritički vrednuje važnost otvorenosti i osobnoga prihvaćanja vrednota kraljevstva Božjega u osobnome i društvenome životu

KLJUČNI SADRŽAJI

Isusov govor o kraljevstvu u središtu je ovoga ishoda. Biblijski tekstovi koji govore o kraljevstvu Božjemu trebaju biti ishodište učenicima za shvaćanje poruke o kraljevstvu Božjemu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik čita i analizira prispodobe koje govore o kraljevstvu Božjemu (Mt 13; Mk 4; Lk 13, 18 -19). Ljubav, temeljni zakon Isusova novoga Kraljevstva (Mt 22, 34-44 i 5, 43-48; Lk 6, 37-38.41-42). Učenik analizira i prosuđuje izabrane poruke Govora na gori i njihovu aktualnost. Debata o suvremenim shvaćanjima smisla života i smisla života objavljenog kroz navještaj kraljevstva Božjega. Ishod se ostvaruje u kognitivnom i afektivnom području osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen.

C.I.3

Kritički propituje i uspoređuje moralna i etička načela drugih religija i svjetonazora u svjetlu Kristove poruke i kršćanskih moralnih načela

Objašnjava pojmove: etika, moral i kršćanski moral

Vrednuje temeljna kršćanskamoralna načela

Opisuje kršćanski moral kao moral kreposti

Kritički propituje temeljna moralna načela drugih religija: islam, židovstvo, hinduizam, budizam, konfucijanizam, taoizam

Objašnjava moralna načela drugih religija i kršćanstva

Vrednuje sličnosti i razlike temeljnih moralnih načela u različitim religijama

KLJUČNI SADRŽAJI

Kršćanska moralna načela i moralna načela drugih religija.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Projektnom nastavom istražiti i usporediti moralna načela kršćanstva i drugih religija. U okviru međupredmetne korelacije, a mogućim nastavnim metodama, provesti anketu među učenicima koji pohađaju nastavu etike i Katoličkoga vjeronauka. Zajedničkom analizom usporediti rezultate ankete, vezane za različita područja moralnoga, odnosno etičkog područja.

D

Crkva u svijetu

D.I.1

Predstavlja i objašnjava Duhovski događaj rađanja Kristove Crkve te interpretira središnje povijesne događaje širenja i života Crkve u prvim stoljećima kršćanstva

Objašnjava pojam Crkva i povezanost nastanka prve Crkve s događajem Pedesetnice

Objašnjava značenje poukrsnih iskustava apostolske zajednice za nastajanje prve Crkve

Opisuje obilježja i strukturu prve kršćanske zajednice

Objašnjava ulogu i značenje sv. Pavla za razvoj kršćanstva

Objašnjava uzroke, posljedice i značenje progona prve Crkve u Rimskome Carstvu i uspoređuje ih s današnjim progonima kršćana

Objašnjava pojam mučeništva

Objašnjava ulogu i značenje rimskih careva Konstantina i Teodozija u povijesti Crkve

Učenik opisuje nastanak i razvoj monaštva i analizira njegovu ulogu i doprinos u povijesti Crkve

KLJUČNI SADRŽAJI

Povijest Crkve u prvim stoljećima od događaja Pedesetnice glavni je sadržaj ovog ishoda. Govor o nastanku prve Crkve, poteškoće s kojima se prva Crkva susretala i život prve Crkve do pojave monaštva na zapadu teme su koje učenici istražuju i analiziraju. Zanimljiv je sadržaj za učenike analiza prve Crkve do 313.g i poslije 313.g.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik uspoređuje prvu kršćansku zajednicu i današnju Crkvu. Učenik pronalazi primjere ranokršćanskih mučenika i uspoređuje ih s vlastitom spremnošću u svakodnevnom životu svjedočiti vjeru u Isusa Krista. Pogledati dokumentarne filmove, serije ili igrane filmove koji govore o životu prve Crkve, progonu kršćana, djelovanju apostola u misijskom poslanju Crkve. Učenik upoznaje život ranokršćanskih mučenika našim prostorima (sv. Dujam, sv. Stošija, sv. Dimitrije, sv. Kvirin, sv. Euzebije i Polion, sv. Mavro...). Analizira razloge širenja kršćanstva i uspoređuje ih s današnjim misijskim i evangelizacijskim djelovanjem Crkve

D.1.2

Objašnjava posebnosti kršćanstva u odnosu na druge religije te analizira stav Katoličke Crkve prema njima, prepoznajući potrebu međureligijskoga dijaloga, poštovanja i suživota

Objašnjava sličnosti i razlike između kršćanstva i drugih religija

Objašnjava temeljna polazišta i stav Katoličke Crkve prema drugim religijama

Argumentira uporišta i potrebe međureligijskoga dijaloga, poštovanja i suživota

Istražuje primjere međureligijskoga dijaloga u svom okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Važan je sadržaj ovog ishoda međureligijski dijalog. Za ostvarenje ovog ishoda je važno istražiti sličnosti i razlike kršćanstva i drugih religija te naglasiti specifičnost kršćanstva u odnosu na druge religije. Svakako treba u sadržaj ovog ishoda uključiti deklaraciju Drugog vatikanskog sabora. Nostra aetate o odnosima Crkve prema drugim religijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje primjere međureligijskoga dijaloga. Čitanje i analiza dijelova ili cijelog teksta deklaracije Nostra aetate. Izrada usporedne tablice sličnosti i razlike između kršćanstva i drugih religija. Interpretacija molitava i pjesama drugih religija.

D.1.3

Predstavlja i vrednuje doprinose Katoličke Crkve i kršćanstva, kao i doprinose drugih svjetskih religija u društvenom i kulturnom životu pojedinih naroda u prošlosti i sadašnjosti

Opisuje odnos pojedinih religija prema socijalnoj i kulturnoj stvarnosti

Prepoznaje važnost poštovanja duhovnih vrijednosti različitih religija, kultura i civilizacija

Prepoznaje i vrednuje doprinose i utjecaje vjerovanja, religijskih obreda i temeljnih vrijednosti kršćanstva i drugih religija na društveni i kulturni životu Bosni i Hercegovini i u svijetu u prošlosti i sadašnjosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Odnos religija prema društvu, utjecaj i doprinos Katoličke Crkve i drugih religija kulturnom životu društva. Naglasak je na pozitivnom doprinosu svih religija u povijesti te njihovu utjecaju na stvaranje boljega svijeta.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje utjecaj pojedinere religije na kulturni život u Bosni i Hercegovini (arhitektura, umjetnost, književnost).

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.II.1

Analizira pojam slobode na temelju biblijskih tekstova i vlastitog iskustva te prepoznaje utjecaj vrednotanaostvarenje ljudske i kršćanske punine života

Objašnjava slobodu „od” i slobodu „za”

Objašnjava obilježja i razliku između vanjske i unutarnje slobode

Analizira Isusov odnos prema slobodi i uspoređuje ga s vlastitim shvaćanjima slobode

Navodi primjere slobode u iskustvima biblijskih osoba

Navodi i objašnjava primjere iz vlastitoga okruženjagdje uviđa povezanosti i razlike između slobode i tolerancije

Objašnjava neslobodu kroz različite primjere ovisnosti

Analizira primjere kršćanskih i ljudskih vrednota

Analizira povezanost adolescentne krize i različitih oblika bijega od stvarnosti (droga,alkohol...)

KLJUČNI SADRŽAJI

Za ostvarenje ovoga ishoda važno je istražiti sadržaje koji pobliže objašnjavaju kršćansko shvaćanje slobode s naglascima na razlikovanje slobode „od” u odnosu na slobodu „za”, odnos slobode i odgovornosti, unutarnja i vanjska sloboda, snaga slobodnoga izbora u odnosu na problem ovisnosti. Osobito se na temelju biblijskog iskustva naglašava Isusov uzor slobode osobe spram Boga i svijeta koji vodi u puninu ljudske zrelosti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik raspravlja o mogućnostima i granicama slobode. Učenik kritički propituje različite načine shvaćanja slobode u povijesti i danas. Učenik istražuje biološku, psihološku i društvenu uvjetovanost slobode.

Učenikprepoznajeslobodukao čovjekov poziv i vrhunsko ostvarenje. Učenikistražuje vrednote u obitelji i među mladima. Izrađuje ljestvicu vlastitihvrednota. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda SŠ KV C.II.2

A.II.2

Analizira obilježja prijateljstva i ljubavi na temeljubiblijskih primjera i vlastitoga iskustva

Opisuje vrijednost susreta i prijateljstva u osobnom životu

Analizira biblijske tekstove koji govore o prijateljstvu

Objašnjava ulogu prijateljstva u procesu razvoja osobnosti

Analizira obilježja prijateljstva

Opisuje obilježja i razlike između zaljubljenosti i zrele ljubavi

Prepoznajevažnost zrele ljubavi za ostvarenje svrhe ljudske spolnosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Temeljni je sadržaj ovog ishoda govor o vrijednosti prijateljstva i ljubavi. Naglasak je na govoru o zreloj ljubavi utemeljenoj na slobodnom izboru naspram ljubavi kao prolaznom osjećaju kada je riječ o prijateljstvu i izboru bračnoga partnera.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik analizira biblijske tekstove koji govore o prijateljstvu (Izr 18, 24; Izr 27, 17; Iv 15, 13-15...). Učenik pronalazi i analizira primjere vrednovanja prijateljstva među mladima, u obitelji kroz književno- umjetničke i druge tekstove. Analizira utjecaj društvenih mreža na odabir prijatelja i mogućnost stvaranja pravoga prijateljstva. Analizira načine komunikacije među mladima i utjecaj na izgradnju prijateljstva. Učenik istražuje kako se ljubav i spolnost prikazuju u medijima i uspoređuje poruku koju nam pružaju s kršćanskim shvaćanjem ljubavi. Učenik vrednuje duboku povezanost ljudske spolnosti, zrele ljubavi i odgovornosti u intimnome zajedništvu i stvaranju novoga života. Učenik navodi posljedice neodgovornoga ponašanja na području ljudske spolnosti i ljubavi.

A.II.3

Objašnjava novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti i kritički propituje mogućnosti oblikovanja vlastitoga života u skladu s evanđeoskom porukom

Analizira biblijski tekst Govora na gori

Prepoznaje i objašnjava primjere iz suvremenoga svijeta koje povezuje Isusovom porukom Govora na gori

Objašnjava novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti

Analizira Isusov govor o ljubavi prema neprijateljima

Prosuduje posljedice koje donose mržnja i neopraštanje na čovjekov život

Obrazlaže osobni stav o opraštanju u odnosu na Isusovu poruku

KLJUČNI SADRŽAJI

Novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti (Ljubav prema neprijateljima, Bog je Dobri Otac, odnos prema grijehu i grešniku, odnos prema ženama, djeci, bolesnima...). Analiza i aktualizacija Govora na gori. Ljubav prema neprijateljima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik navodi načine svjedočenja Radosne vijesti u vlastitom životu. Učenik objašnjava aktualnost Radosne vijesti u suvremenome svijetu navodeći primjere. Naglasak je na kritičkom promišljanju osobnih stavova u odnosu na Isusovu poruku iz evanđelja.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.II.1

Objašnjava i povezuje povijesno i sakramentalno obilježje Kristove Crkve te prepoznaje Marijinu ulogu u Kristovu životu i u životu Crkve

Objašnjava i povezuje povijesno i sakramentalno obilježje Kristove Crkve

Analizira bitna posredništva Crkve u službi ostvarivanja kraljevstva Božjega: služenje, zajedništvo, slavljenje, naviještanje i svjedočenje vjere

Kritički propituje i opisuje prisutnost Crkve u svim kulturama i narodima te njezinu univerzalnost s obzirom na njezino spasenjsko poslanje

Opisuje Marijinu ulogu i mjesto u povijesti spasenja

Analizira odlike Marijine vjere po kojima je uzor svim vjernicima

Uspoređuje i vrednuje vlastitu vjeru s Marijinom vjerom

Navodi oblike štovanja Marije u liturgiji i u Crkvi, osobitou hrvatskome narodu

KLJUČNI SADRŽAJI

Govor o Crkvi: obilježja Crkve, poslanje i zadaća Crkve te uloga i mjesto Marije u Crkvi glavni su sadržaji ovog ishoda.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik opisuje Marijinu ulogu u Kristovu životu i djelu Kristova otkupljenja. Upoznati oblike štovanja Marije, najpoznatija marijanska svetišta u svijetu i u hrvatskome narodu (istražiti molitve Mariji u starijim i suvremenim molitvenicima, objasniti povijest krunice i način molitve krunice, terenska nastava - posjet najbližem marijanskom svetištu). Objasniti pojam Crkve kao zajedništva prema Drugom vatikanskom saboru (proučiti dokument Drugog vatikanskog sabora *Lumen gentium*, izabrane brojeve). Usp: SŠ KV B.II.2.

B.II.2

Istražuje i analizira slike Crkve i njezina bitna obilježja, njezino ekumensko poslanje te važnost sakramenta svetoga reda, službi i karizmi u životu Crkve

Analizira novozavjetne slike Crkve

Objašnjava bitna obilježja Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska

Objašnjava univerzalnost Crkve

Prepoznaje i navodi veze jedinstva Crkve

Opisuje službe i karizme u Crkvi i navodi primjere jednoga i drugoga

Analizira mjesto i ulogu laika u životu Crkve

Objašnjava biblijsko utemeljenje, značenje i važnost sakramenta svetoga reda

Objašnjava ulogu biskupa, svećenika i đakona u životu i djelovanju Crkve

Objašnjava pojam, nastanak, važnost i ciljeve ekumenizma

Prosuduje važnost molitve za jedinstvo svih kršćana

KLJUČNI SADRŽAJI

GovoroCrkvi:pojamCrkve, poslanje i zadaća Crkve, značenje sakramenta svetoga reda i uloga klerika i laika u životu Crkve te službe i karizme vjernika bitni su sadržaji ovih ishoda. Novozavjetne slike Crkve: Kuća Božja, Zajedništvo svetih, Narod Božji, Tijelo Kristovo. Ekumensko poslanje Crkve sadržano je u dokumentu Drugoga vatikanskog sabora Unitatis redintegratio (izabrani tekstovi).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Svjedočanstvo svećenika o svojem pozivu. Razgovor sasvojim župnikom. Učenik analizira LG 6. Učenikpropitujemogućnostii navodi primjere angažiranja na polju ekumenizma. Učenik prepoznaje važnost vjerničkemolitve i zalaganja za duhovna zvanja. Uprilichiti susret s redovnicima i redovnicama koji će svjedočiti o svom životnom pozivu te učenicima približiti redovnički život. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda SŠ KV B.II.1.

B.II.3

Objašnjava značenje i važnost sakramenata inicijacije i sakramentapomirenja u duhovnom i moralnom životu kršćana

Objašnjava biblijske temelje i značenje sakramenata inicijacije

Analizira povezanost sakramenata krštenja, potvrde i euharistije u izgradnji kršćanskoga života

Analizira značenje pojedinih naziva sakramenta pomirenja

Navodi biblijsko utemeljenje sakramenta pomirenja

Objašnjava važnost, elemente i učinke sakramenta pomirenja u životu vjernika

Objašnjava djelovanje Božje milosti u sakramentu pomirenja

Objašnjava povezanost sakramenta pomirenja i obraćenja

KLJUČNI SADRŽAJI

Sakramenti kršćanske inicijacije i sakrament pomirenja te važnost tih sakramenata u životu vjernika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik analizira biblijske tekstove: Mt 28, 18-19; Dj 8, 26-38; Dj 2, 1-11; JI 3, 1-4; Lk 22 14-20; Mt 16, 19; Iv 20,21-23. Učenik vrednuje važnost sakramenata inicijacije s odgovornostima koje iz njih proizlaze. Učenik provodi anketu među prijateljima i obitelji o shvaćanju sakramenata kršćanske inicijacije.

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.II.1

Objašnjava evanđeoske vrednote i uspoređuje ih s vrednotama u suvremenome društvu i u medijima

Analizira pojam vrednote

Uočava važnost vrednota za izgradnju osobe i društva

Kritički prosuđuje osobne vrednote prema evanđeoskim vrednotama

Kritičkiprosuđuje vrednoteu suvremenome društvu i medijima prema evanđeoskim vrednotama

KLJUČNI SADRŽAJI

Evandeoske vrednote.

Glavna je zadaća ovoga ishoda da učenik u vlastitome životu aktualizira važnost vrednota u izgradnji osobe i društva, uz analizu različitosti između suvremene ljestvice vrednota i vrednota evanđelja (ljubav prema bližnjemu, snaga vjere, ljubav prema istini, suosjećanje, spremnost na pomoć, poniznost, vjernost, nenasilnost, odgovornost, marljivost i čuvanje stvorenja).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik uspoređuje osobne i društvene vrednote. Učenik kritički propituje izbor i ljestvicu vrednota u suvremenome društvu i medijima. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda SŠ KV A.II.1.

C.II.2

Objašnjava i kritički prosuđuje vrednote slobode, odgovornosti, služenja i kritički se osvrće na izvore vlastitih odluka

Vrednuje Isusov primjer služenja i radikalnost toga služenja u slobodi

Prosuđuje biblijsku utemeljenost kršćanskoga služenja u slobodi

Navodi različite oblike kršćanskoga služenja tijekom povijesti, osobito brigu Crkve za mlade, napuštene, siromašne i potrebite

Prihvaća dobrovoljno služenje drugima kao izraz vlastitoga životnog i vjerničkog opredjeljenja

Opisuje važnost vlastitog angažmana u društvu

KLJUČNI SADRŽAJI

Kršćanske vrijednosti: sloboda, odgovornost i služenje.

Vrijednost kršćanskoga služenja po primjeru Isusa Krista u zajednici te osobita briga Crkve za potrebite glavni su sadržaji ovoga ishoda. Učenici prepoznaju dobrovoljstvo kao pravi izraz kršćanskoga služenja ljudima.

Izvori vlastitih odluka: navike, konvencije, biblijske poruke, svjetonazori, mediji, obiteljska tradicija...

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik argumentiranoraspravlja o vrijednostislobode. Učenik procjenjuje povezanost slobode i odgovornosti prema Gal 5, 1-6. Učenik kritički uspoređuje slobodu i ovisnost. Navodi primjere ovisnosti koje zarobljavaju suvremenoga čovjeka. Kroz projektnu nastavu učenik pronalazi načine i mogućnosti služenja u zajednici (dobrovoljno služenje u svojoj zajednici nakonkretan način, uključiti se u razne postojeće volonterske projekte ili osmisliti svoj projekt). Vođeni razgovor na temu odgovornoga sudjelovanja kršćana na svim područjima u društvu. Usp. SŠ KV C.II.3.

C.II.3

Opisuje vrednote istine, služenja, slobode i odgovornosti prisutne među ljudima različitih svjetonazora i velikih svjetskih religija

Opisuje temeljna obilježja kršćanskoga shvaćanja istine

Uspoređuje kršćansko shvaćanje istine i shvaćanje istine u velikim religijama i svjetonazorima

Argumentira razloge zauzimanja za istinu na osobnoj i društvenoj razini

Opisuje vrednote istine, slobode, služenja i odgovornosti u drugim religijama i svjetonazorima

KLJUČNI SADRŽAJI

Vrednote istine, služenja, slobode i odgovornosti koje su prisutne u velikim svjetskim religijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik kritički analizira medijske tekstove s obzirom na cjelovitost istine koju su dužni prenijeti. Parlaonicanatemu „Sitne laži – nikad ili ponekad?“ Usp. SŠ KV C.II.2.

D

Crkva u svijetu

D.II.1

Istražuje i kritički promišlja najvažnije događaje iz povijesti Crkve u srednjem vijeku

Objašnjava proces pokrštavanja Hrvata i razvoj kršćanstvana našem prostoru

Objašnjava značenje veza s papom za nastajanje hrvatske države

Istražuje i vrednuje pojavu,razvoj i doprinos redovništva, a posebno prosjačkih redova u naviještanju i svjedočenju evanđelja

Objašnjava važnost i značenje laičke investiture i grgurovsku obnovu za život Crkve u srednjem vijeku

Objašnjava i kritički propituje vjerodostojne činjenice i problematiku križarskih ratova i inkvizicije

Objašnjava uzroke i posljedice Istočnoga raskola 1054. godine

KLJUČNI SADRŽAJI

Glavni sadržaji u ovom ishodu su povijesne činjenice o pokrštanju Hrvata te uspostavljanje veza s Crkvom u Rimu, povijest Crkve u događajima Istočnoga raskola, križarskih ratova i inkvizicije te o odnosima Crkve i države u srednjem vijeku.

U ovom ishodu će učenici istraživati sadržaje o pojavi prosjačkih redova u 13. stoljeću.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Izrada kratkoga stripa, plakata ili prezentacije o poznatim benediktincima, dominikancima i franjevcima i njihovom doprinosu razvoju društva i Crkve u Bosni i Hercegovini. Grafikon koji objašnjava temeljna obilježja pravoslavlja te sličnosti i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu. Grafikon, plakat, prezentacija kojim se objašnjavaju temeljna obilježja Grkokatoličke Crkve, sličnosti i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu. Ukoliko je moguće, organizirati posjet benediktinskom, dominikanskom ili franjevačkom samostanu ili crkvi.

D.II.2

Istražuje i kritički promišlja najvažnije događaje povijesti opće Crkve od 16. do 19. stoljeća

Objašnjava uzroke i posljedice Zapadnoga raskola

Imenuje važnije reformatore (Martin Luther, Jean Calvin, Ulrich Zwingli) i objašnjava obilježja njihova nauka

Objašnjava nastanak i specifičnosti Anglikanske Crkve

Navodi važnije odluke i zaključke Tridentskoga koncila

Objašnjava nastanaka doprinos isusovaca u obnovi Crkve

Objašnjava situaciju Crkve u vrijeme Francuske revolucije

Objašnjava djelovanje i poteškoće Crkve u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse

KLJUČNI SADRŽAJI

Glavni su sadržaji u ovom ishodu povijesne činjenice o reformaciji i raskolu zapadne Crkve te o Tridentskom saboru i posljedicama tog sabora u povijesti Crkve; događaji koji su obilježili povijest Crkve od 16. do 19. st.: Crkva u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse (deizam, racionalizam, sekularizacija, liberalizam, ateizam) te u doba Francuske revolucije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje sličnosti i razlike Anglikanske i Katoličke Crkve u početku i danas. Učenik istražuje značenje misijskog pokreta u obnovi Crkve. Prema mogućnostima organizirati susret s misionarom.

D.II.3

Prikazuje doprinos i vrednuje suodnos kršćanstva i bosanskohercegovačke, europske i svjetske kulture, znanosti i tradicije te obrazlaže doprinos Crkve u izgradnji bosanskohercegovačke znanosti i školstva, kulture, graditeljstva, književnosti i umjetnosti

Istražuje doprinos kršćanstva u životu i kulturi srednjovjekovne Europe: u jeziku i pismenosti, pravnoj kulturi, urbanizaciji i civilizacijskim dostignućima, arhitekturi i gospodarstvu

Dovodi u vezu početak pismenosti u Hrvata s Crkvom

Analizira ulogu i doprinos Crkve u organiziranju i promicanju školstva u Bosni i Hercegovini i u Europi

Istražuje zasluge i doprinos pojedinaca iz Crkve u znanosti i napretku u Bosni i Hercegovini

Navodi hrvatske svece i blaženike i istražuje bitne podatke iz njihova života i djelovanja

Vrednuje ulogu i doprinos Crkve, svećenika i redovnika u očuvanju vjere i kulture hrvatskoga naroda u srednjem vijeku te stvaranju i očuvanju hrvatskoga i europskoga identiteta

Istražuje doprinos novovjekovnih znanstvenika iz redova Crkve u Bosni i Hercegovini i u Europi

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržajno je važno analizirati doprinos i vezu između povijesno i crkveno važnih događaja i osoba koji su utemeljili i vodili razvoj hrvatske znanosti, obrazovanja, graditeljstva, književnosti i umjetnosti čineći je neizostavnim dijelom europskoga i svjetskoga identiteta.

Hrvatski sveci i blaženici.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje doprinos kršćanstva u arhitekturi (barok, romanika, gotika, renesansa). Učenik istražuje doprinos kršćanstva u gospodarstvu (rast trgovine i obrtništva, velik napredak agrikulture). Učenik istražuje zasluge i doprinos pojedinaca iz Crkve u znanosti i napretku u Hrvatskoj (Bartol Kašić, Andrija Kačić-Miošić, Faust Vrančić, Ruđer Bošković, J. J. Strossmayer, HAZU). Projektna nastava „Doprinos Crkve u Hrvatskoj u srednjem vijeku” kroz koju će učenici istražiti i vrednovati važnost glagoljice, Bašćanske ploče, Višeslavove krstionice, Trpimirove darovnice, Radovanova portala na katedrali u Trogiru, razvijanja zidnoga slikarstva, minijature, utjecaja romanike i gotike, srednjovjekovne književnosti nadahnute liturgijskim i religioznim temama.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.III.1

Objašnjava kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje

Objašnjava različite antropološke pristupe u shvaćanju čovjeka

Objašnjava kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje

Analizira kršćansko poimanje čovjeka kao muškarca i žene

Analizira prikaze muškarca i žene u suvremenom društvu (mediji, društvo)

Navodi negativne utjecaje na dostojanstvo muškaraca i žena

KLJUČNI SADRŽAJI

Kršćanska slika o čovjeku. Poseban je naglasak na vrednovanju čovjeka kao muškarca i žene te njihovom dostojanstvu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Istražiti književnoumjetničke tekstove, televizijske emisije i reklame, glazbene spotove, literaturu iz psihologije i sociologije koji ukazuju na ustaljene predrasude o muškarcima i ženama. Usp. SŠ KV C.III.2.

A.III.2

Analizira značenje pojmova zlo, grijeh i praštanje kroz iskustva biblijskih osoba i svetaca Katoličke Crkve

Analizira moralnost u iskustvima biblijskih osoba i svetaca

Analizira prisutnost zla i grijeha u iskustvima biblijskih osoba i svetaca Katoličke Crkve

Prepoznaje Božju naklonost, praštanje i ljubav na temelju biblijskih tekstova i osobnoga iskustva

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaj je ovoga ishoda govor o moralnosti i djelovanju, zlu i grijehu te o Božjoj naklonosti, praštanju i ljubavi. Razrada tog govora sastoji se u istraživanju iskustava svetaca i biblijskih osoba.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje ljudsku moralnost u iskustvima biblijskih osoba i svetaca Katoličke Crkve te ju uspoređuje sa svojim iskustvom i svojim osobnim stavom (Adam i Eva, Kain i Abel, Josip Egipatski, kralj David, Mojsije, Matej, Juda, Pavao, sveti Franjo, sveti Augustin...). Učenik analizira biblijski tekst koji prikazuju Božju naklonost, praštanje i ljubav (npr. Lk 15, 11-32; Iv 3, 16; 1 Iv 2, 1-2). Dramatizacija biblijskoga teksta, intervju s biblijskom osobom ili svecem. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda: SŠ KV C.III.1., SŠ KV C.III.3.

A.III.3

Analizira i prosuđuje mladenačku moralnost te prisutnost religioznih i etičko - moralnih sadržaja u medijima, kulturi i znanosti

Analizira i vrednuje mladenačku moralnost i religioznost

Analizira pristupe suvremenih medija moralnosti i religioznosti

Opisuje utjecaj znanosti na moralnost i religioznost suvremenoga čovjeka

Objašnjava važnost prisutnosti religioznih i moralnoetičkih tema u suvremenim medijima

Objašnjava i vrednuje utjecaje postmoderne kulture (subjektivizam, fragmentarnost, trenutačnost) na čovjekovu religioznost

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaj je ovoga ishoda istraživanje stavova i iskustava o moralnosti među mladima kao i moralne poruke i govor o moralnosti u medijima, kulturi i znanosti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje obilježja medijske kulture te etičnost u medijima. Provesti anketu i analizirati posjećenost vjerskih portala među učenicima. Učenik pronalazi internetske stranice religiozne tematike. Učenik istražuje oblike religioznosti među mladima. Esej: Moj moralni uzor danas

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.III.1

Kritički propituje mogućnosti traženja i spoznaje Boga i opisuje obilježja otajstva Trojstvenoga Boga kroz biblijske tekstove

Kritički propituje mogućnost traženja i spoznaje Boga

Istražuje mogućnosti traženja i spoznaje Boga kroz filozofske argumente Božje opstojnosti

Navodi primjere u kojima se prepoznaju tragovi Presvetoga Trojstva u djelu stvaranja i objavi tijekom Starogazavjeta

Analizira ključne trenutke objave Trojstvenoga Boga u Novome zavjetu

Objašnjava novozavjetno svjedočanstvo Isusova sinovstva u odnosu prema Bogu Ocu

Analizira nazive i simbole, prisutnost i djelovanje Duha Svetoga u životu Crkve i kršćana

KLJUČNI SADRŽAJI

Govoro Bogu koji se objavio čovjeku kao Trojstveni Bog. Obilježja Trojstvenoga Boga u Bibliji.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik analizira biblijske tekstove: Post 1, 1-2,4a; Post 18; Mt 3, 13-17; Mt 28, 19; Iv 1, 18 (vjeroučitelj može pronaći i druge biblijske tekstove koji govore o objavi Trojstvenog Boga).

B.III.2

Analizira i povezuje Kristovu pomirbenu žrtvu sa iskustvima zla i grijeha, patnje, bolesti i smrti u ljudskome životu kao čin Božje ljubavi, pomirenja, otkupljenja i spasenja čovjeka, očitovanoga i u sakramentu bolesničkoga pomazanja

Analizira osobna i društvena promišljanja o tragičnim životnim iskustvima u svjetlu Isusova navještaja spasenja, otkupljenja i uskrsnuća

Objašnjava razloge i smisao Isusove muke, smrti i uskrsnuća

Objašnjava vrijednost spasenja čovjeka, stvorenja i svijeta ostvarenoga u Isusu Kristu

Objašnjava Kristovo uskrsnuće kao početak i zalog sveukupnoga uskrsnuća

Prepoznaje potrebu izgrađivanja vlastitoga života u vjeri i nadi u uskrsnuće

Objašnjava važnost, biblijsko utemeljenje i učinke sakramenta bolesničkog pomazanja u životu vjernika

KLJUČNI SADRŽAJI

Isusovo otkupiteljsko djelo spasenja: Isusova muka, smrt i uskrsnuće odgovor su na ljudsku patnju, zlo, grijeh i smrt. Poseban je naglasak na sakramentu bolesničkoga pomazanja kao Isusova odgovora na ljudsku patnju i bolest.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Istražitiumjetničkadjela inspirirana Kristovom mukom, smrću i uskrsnućem. Učenik, ako je moguće te nakon prethodne priprave s vjeroučiteljem, provodi istraživanje među vršnjacima o vjeri u uskrsnuće, njegovu značenju i vjeri u život nakon smrti. Učenik razlikuje nazive bolesničko pomazanje i posljednja pomast. Usp. SŠ KV C.III.3.

B.III.3

Analizira nauk Katoličke Crkve o spolnosti, braku, obitelji i sakramentu ženidbe

Analizira nauk Katoličke Crkve o spolnosti, braku i obitelji

Navodi biblijsku utemeljenost sakramenta ženidbe

Objašnjava svrhu i obilježja ženidbe

Opisuje sakrament ženidbe kao otvorenost životu i sudjelovanje u Božjemu stvarateljskom činu

Imenuje preduvjeteza valjano sklapanje sakramenta ženidbe

Objašnjava kršćansko shvaćanje odgovornoga roditeljstva

Objašnjava dužnosti i prava obitelji

Objašnjava povrede dostojanstva braka i obitelji

Objašnjava nauk Katoličke Crkve o nerazrješivosti ženidbe

Objašnjava Petrovu i Pavlovu povlasticu za razrješenje ženidbe

KLJUČNI SADRŽAJI

Nauk Katoličke Crkve o naravi i biti braka i obiteljskoga života. Sakrament ženidbe.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Proučiti mješovite ženidbe (kršćanske) i ženidbe koje se sklapaju među osobama različitih vjeroispovijesti (s drugim religijama i svjetonazorima). Analizirati izabrane tekstove koji govore o odgovornom roditeljstvu i planiranju obitelji (*Humanae vitae*, *Familiaris Consortio*, *Mulieris dignitatem*).

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.III.1

Istražuje i analizira temelje kršćanske moralnosti

Objašnjava kršćansko shvaćanje moralnosti

Objašnjava tvrdnju da je Isus Krist mjera kršćanske moralnosti

Objašnjava prirodni moralni zakon

Pprepoznajepostojanje objektivnih moralnih normi u osobnom životu i društvu

Analizira Dekalog kao temelj ljudskoga moralnog postupanja

Objašnjava ulogu razuma i slobode u vršenju Dekaloga i prirodnoga moralnog zakona

Navodi primjere ponašanja prema Zlatnome pravilu

Navodi i analizira bogoslovnekreposti

Navodi i vrednuje primjere odnosa prema Bogu, prema bogoslovnim krepostima

Povezuje bogoslovne kreposti s prvom pločom Dekaloga

KLJUČNI SADRŽAJI

Kršćanska moralnost. Kršćansko shvaćanje moralnosti s naglascima na: čovjeku kao moralnom subjektu i objektu, izvorima moralnosti ljudskihčina (sloboda, objekt, nakana, okolnosti), moralnosti čovjekovihčina. Upoznati Dekalog kao objavljeni Božji zakon i naravni temelj ljudskoj moralnosti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik opisuje obilježja pojma „vršiti volju Božju“ i njegovo značenje za kršćanski život. Učenikistražujei analizira najčešće povrede vjere u Boga (praznovjerje, gatanje, magija, idolopoklonstvo...) i povrede ljubavi prema Bogu, osobito psovkom, bogohulom i zaklinjanjem. Učenik analizira biblijske tekstove o pravovjernom štovanju Boga i odnosu prema svetinjama. Usp. SŠ KV C.III.2.

C.III.2

Objašnjava i argumentirano iznosi biblijske temelje i Crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života

Analizira biblijske temelje o vrijednosti i svetosti ljudskoga života

Objašnjava kršćanski stav o nepovredivosti i svetosti ljudskoga života

Objašnjava bitna obilježja ljudske osobe po kojima je čovjek jedinstveno i nepovredivo biće

Argumentirano razlaže stav zaštite čovjeka kao osobe od začeca do prirodnesmrti

Objašnjava povrede ljudskoga života (ubojstvo, pobačaj, samoubojstvo, eutanazija)

Objašnjava stav Katoličke Crkve opobačaju

Navodi razloge zbog kojih Crkva odobrava transplantaciju organa

Objašnjava pojam i navodi područjajima se bavi bioetika

Objašnjava bioetička načela

Kritički prosuđuje razloge zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području biogenetike (genom, kloniranje, matične stanice, umjetna oplodnja) nije i moralno dopustivo.

KLJUČNI SADRŽAJI

Crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života. Biblijski temelji o vrijednosti i dostojanstvu ljudskoga života, vrednovanje njegove nepovredivosti i svetosti te upoznati i različita bioetička načela sa svim modernim implikacijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik opisuje načine i mogućnosti osobnog i društvenog zauzimanja za promicanje svetosti i dostojanstva ljudskoga života. Učenik analizira važnost i značenje Hipokratove prisege. Učenik navodi načine i predlaže kako se treba čuvati i promicati vlastito i tuđe zdravlje. Enciklika *Evangelium vitae*, Ivan Pavao II. Enciklika *Humanae vitae*, Pavao VI. Usp. SŠ KV A.III.1.; SŠ KV C.III.1.

C.III.3

Analizira i objašnjava pojmove: savjest, zakon, dobro i zlo, grijeh, obraćenje, opraštanje, milosrđe i pomirenje u svjetlu kršćanskoga morala

Objašnjava pojam savjesti i važnost njezina usklađivanja s moralnim vrednotama

Objašnjava shvaćanje savjesti u biblijskim tekstovima, kršćanskim spisima i učiteljstvu Crkve

Objašnjava i kritički prosuđuje kršćansko shvaćanje dobra i zla

Prepoznaje i vrednuje važnost pravila i pravednih zakona u međuljudskim odnosima i u društvu

Analizira pojmove grijeh, laki grijeh, osobni grijeh, strukture grijeha, obraćenje, Božje milosrđe, opraštanje, pomirenje

Analizira Božjemilosrđe i praštanje na temelju biblijskih tekstova

KLJUČNI SADRŽAJI

Savjest, zakon, dobro i zlo, grijeh, obraćenje, opraštanje, milosrđe i pomirenje

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik opisuje društvene utjecaje na oblikovanje kriterija određivanja dobra i zla. Učenik analizira tekst Gaudium et spes br. 16. Učenik analizira grijeh i njegove posljedice (Post 4, 2-15 i 11, 1-9). Novozavjetna prisposoba o kralju i opraštanju duga (Mt 18, 23-37). Grijeh kao posljedica istočnoga grijeha i zlouporabanašega razuma i slobode (Rim 5, 18-19). Biblijski tekstovi o priznanju grijeha i prihvaćanju odgovornosti (2 Sam 11-12; Dj 9, 1-31 i Lk 15, 11-32). Savjest kao mjerilo ljudskoga djelovanja i kao znak Božjih uputa (KKC br. 1776). Učenik istražuje pojmove savjest i grijeh u drugim religijama i svjetonazorima. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda: SŠ KV A.III.2., SŠ KV C.III.1., SŠ KV B.III.2

D

Crkva u svijetu

D.III.1

Sistematizira i vrednuje temeljna obilježja obitelji kao „kućne Crkve“ i njezino mjesto, ulogu i zadaću u Crkvi i društvu

Objašnjava Nazaretsku obitelj kao nadahnuće za nasljedovanje vrednota i uzor života suvremenih obitelji

Opisuje Svetu obitelj kao zajednicu istinskoga zajedništva, ljubavi, služenja i uspoređuje ju s kršćanskim obiteljima kao „kućnom Crkvom“

Obrazlaže mjesto, ulogu i zadaću „kućne Crkve“ u župnoj zajednici i u društvu

KLJUČNI SADRŽAJI

Obitelj- "kućna Crkva".

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Istražiti sličnosti i razlike obiteljskoga života nekad i danas te poslanje i zadaća kršćanske obitelji u suvremenom svijetu. Usp. SŠ KV B.III.3.

D.III.2

Interpretira i prosuđuje ulogu i važnost roditelja u cjelovitome kršćanskom odgoju svoje djece, u poveznici sa župom i školom te analizira odnose između roditelja i djece

Objašnjava i vrednuje ulogu i važnost roditelja i obitelji u odgoju, razvoju i svakodnevnom životu

Imenuje i prepoznaje obilježja dobrih odnosa između roditelja i djece u obiteljskom životu i komunikaciji (ljubav, poštovanje, razumijevanje, pomaganje, zahvalnost...)

Uspoređuje temeljne kršćanske obiteljske vrednote i vrednote „moderne obitelji”

KLJUČNI SADRŽAJI

U ovom ishodu važno je prepoznati i objasniti odrednice odgovornoga roditeljstva, Crkvenoga nauka o važnosti cjelovitoga odgoja djece, čemu pripada i vjerski odgoj.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik navodi prava i dužnosti djece i roditelja u obitelji. Konvencijao pravima djeteta. Usp. SŠ KV B.III.3.; D.III.1.

D.III.3

Obrazlaže kršćanske i društvene vrijednosti koje, uz dijalog i suradnju društvenih i religijskih zajednica, doprinose općem dobru pojedinca i cijeloga hrvatskog društva

Opisuje primjere suživota i dijaloga društvenih i religijskih zajednica u Bosni i Hercegovini

Obrazlaže doprinose kršćanstva općem dobru pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva

Prepoznaje doprinose drugih religijskih zajednica za opće dobro pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva

Prepoznaje dijalog i suradnju kršćanskih i drugih zajednica u zalaganju za opće dobro pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva

KLJUČNI SADRŽAJI

Naglasak je na primjerima suživota i dijaloga društvenih i religijskih zajednica u bosanskohercegovačkom društvu. Doprinosi kršćanstva općem dobru pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva. Doprinosi drugih religijskih zajednica za opće dobro pojedinca i cijeloga bosanskohercegovačkog društva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Na primjerima gradova Jeruzalema i Sarajeva učenik istražuje način suživota ljudi različitih religija.

A

Čovjek i svijet u Božjemu naumu

A.IV.1

Kritički promišlja o različitim tumačenjima čovjeka u odabranim filozofskim pravcima, medijima i gospodarstvu te ih uspoređuje s kršćanskom slikom čovjeka te vlastitim stavom

Otkriva i samostalno vrednuje različita tumačenja čovjeka i života u današnjemu svijetu, osobito u filozofiji i znanosti, medijima i gospodarstvu

Uspoređuje različite slike čovjeka danas s biblijskom i kršćanskom slikom čovjeka

Kritički propituje tumačenja/slike čovjeka i svijeta koje ugrožavaju čovjekovo dostojanstvo

Opisuje važnost dijaloga vjere i znanosti u zajedničkim naporima traženja odgovora na temeljna ljudska pitanja

KLJUČNI SADRŽAJI

U ovom su ishodu sadržaji koje učenici otkrivaju različita tumačenja čovjeka, života i svijeta uznanostima, medijima i gospodarstvu.

Bitan sadržaj je i odnos kršćanske slike o čovjeku i znanstvene slike čovjeka. Suvremenisvijet i odnos prema čovjeku i njegovom ljudskom dostojanstvu također je tema ovoga ishoda.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje odnos različitih kultura i civilizacija prema djeci i njihovim pravima, prema ženama, prema osobama koje su bolesne, prema strancima i uspoređuje ih s kršćanskom slikom o čovjeku.

Učenik navodi primjere dijaloga vjere i znanosti. Učenik upoznaje neke od aktualnih dokumenata ili njihove dijelove, a koje je sastavila komisija *Iustitia et pax* HBK-a kao primjer aktualnoga dijaloga među različitim nositeljima odgovornosti u bosanskohercegovačkom društvu.

A.IV.2

Prepoznaje i kritički promišlja o različitim oblicima traganja za Bogom i iskustvima „svetoga“ u suvremenom društvu i kulturi te ih uspoređuje s biblijskom slikom Boga

Propituje i analizira uzroke i posljedice krize vjere kod suvremenoga čovjeka

Opisuje obilježja novih religioznih pokreta i sljedbâ te ih vrednuje iz kršćanske perspektive

Razlikuje pojmove sekularizacija i sekularizam

Kritički propituje i vrednuje suvremene oblike ateizma

Prepoznaje bitna obilježja starozavjetne slike o Bogu, osobito na temelju objave Božjega imena (Izl 3,13-15)

Objašnjava kako Bog nadilazi sve ljudske predodžbe

Opisuje sliku Bogakoju objavljuje Isus u svojem propovijedanju i djelovanju

Istražuje i analizira iskrivljene predodžbe o Bogu i uspoređuje ih s biblijskom objavom Boga

Kritički propituje i vrednuje vlastitu predodžbu o Bogu uspoređujući ju s različitim iskustvima i interpretacijama Boga u svom okruženju

KLJUČNI SADRŽAJI

Glavni su sadržaji ovoga ishoda slika Boga u suvremenome svijetu pod vidom vjere i nevjere i izazovi različitih pristupa Bogu te njihovokritičko promišljanje. Isto tako bitan sadržaj je slika o Bogu koju nalazimo u Bibliji te iskrivljene slike koje nalazimo kod današnjega čovjeka.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik razlikuje autentičnu religioznost od religioznog fanatizma i fundamentalizma. Učenik objašnjava opasnost relativiziranja vlastitoga religioznog opredjeljenja pod pritiskom pluralizma religioznih praksi. Učenik objašnjava proces spoznaje Boga u Starome zavjetu kroz povijesne i društvene mijene od Abrahamova plemenskoga Boga do univerzalnoga Boga kojega navješćuju proroci. Učenik analizira krive slike o Bogu u vlastitom okruženju. Učenik istražuje slike Boga u novim religioznim pokretima.

A.IV.3

Objašnjava važnost religioznosti u životu pojedinca i cijeloga društva te vrednuje ulogu religioznosti i religija u razvoju poznatih civilizacija

Vrednuje važnost i ulogu religije/vjere/religioznosti u izgradnji društva

Objašnjava negativne posljedice nepriznavanja religioznosti kao bitne ljudske dimenzije

Prepoznaje i vrednuje doprinos velikih svjetskih religija u izgradnji civilizacije međusobnoga razumijevanja i uvažavanja

KLJUČNI SADRŽAJI

U cilju ostvarenja ovoga ishoda važno je da učenici susretnu povijesne, sociološke, antropološke, filozofske i teološke činjenice o važnosti religioznosti i religiozne dimenzije čovjeka za istinski razvoj pojedinca i društva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje ulogu velikih religija u izgradnji društva po mjeri čovjeka nasuprot društvima u kojima je čovjek nije svrha nego sredstvo. Debata o položaju religije u 21. st. Učenik uspoređuje stav različitih religija o aktualnim političkim i društvenim pitanjima.

B

Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

B.IV.1

Analizira Credo Crkve kao cjeloviti sadržaj vjere koja daje temeljni smisao njegovu životu i vodi ga u Isusu Kristu do punoga zajedništva i života s Bogom

Prepoznaje vjeru kao osobni stav

Analizira i vrednuje razloge vjerovanja i nevjerovanja

Propituje i predstavlja Credo Crkve kao ponudu ispunjenja smisla vlastitoga života

Analizira povezanost objave, vjere i razuma

Prepoznaje pojavu mistike kao put života s Bogom

KLJUČNI SADRŽAJI

Načini kršćaninova susreta s Bogom danas.

Credo Crkve - nezaobilazno mjesto kršćanskoga susreta s Bogom, a naglasiti da je vjera uvijek primarno osobni stav prema tome CREDU.

Kršćanin u bližnjemu prepoznaje susreće Boga te uči prepoznavati Boga po događajima vlastitoga života, a koji često imaju i svoj neizravan mistični karakter (sv. Terezija Avilska, sv. Franjo, sv. Padre Pio).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Esejski zadatak: U vjeri – sam protiv svih... (učenik analizira vlastiti vjerski stav u trenutcima kada je radi vjere osjećao da čini nešto što je ispravno, unatoč tome što većini to nije odgovaralo).

Usp. SŠ KV B.IV.2

B.IV.2

Objašnjava i kritički prosuđuje mogućnosti, stavove i dobrobiti kršćanskoga života i djelovanja u današnjemu svijetu u skladu s vjerom u Isusa Krista i u poveznici s iskustvima svetaca te iskustvima osobnoga molitvenog i sakramentalnog života

Učenik objašnjava i vrednuje različite mogućnosti življenja vjere u skladu s naukom Isusa Krista

Objašnjava što znači živjeti i djelovati u skladu s vjerom u Isusa Krista, Otkupitelja i Spasitelja

Istražuje i samostalno pronalazi primjere svetaca u različitim povijesnim epohama te analizira njihova iskustva i svjedočanstva života u skladu s vjerom u Isusa Krista

Vrednuje suodnos osobne vjere, molitve i sakramentalnoga života

KLJUČNI SADRŽAJI

Život kršćanina u današnjem svijetu po uzoru Isusa Krista i svetaca Katoličke Crkve. Prema ishodu se dolazi kroz analizu i osobno vrednovanje suvremenih putova življenja Evanđelja 21. st. i usmjerenost navjernih osoba.

Naglašava se nezaobilazni primjer svetaca koji su primjeri aktualiziranja vjere u vremenima u kojima su živjeli te nezaobilaznost uvjeta vjerničkoga rasta i života po sakramentalnom životu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik sažima zajedničke crte iskustva Boga u životu svetaca i svjedoka vjere. Usmjerenost gledanje i analiza filma o sakramentima ili koji problematiziraju temu sakramenti.

Predstavljanje vlastitoga sveca zaštitnika i obrazlaganje što u njemu slijedimo kao poseban primjer vlastiti kršćanski život. Usp. SŠ KV B.4.1.

B.IV.3

Analizira osnovne pojmove kršćanske eshatologije u svijetlu Kristova obećanja i uskrsnuća

Razlikuje kršćanski nauk o raj, paklu i čistilištu od popularnih i iskrivljenih interpretacija

Objašnjava biblijske temelje i obilježja kršćanske eshatologije

Objašnjava pojmove: apokalipsa, apokaliptika, biblijska apokaliptika

Istražuje eshatološke biblijske tekstove koji govore o konačnome dovršenju svijeta

Objašnjava kršćansko shvaćanje nade

Objašnjava temelje i obilježja kršćanske nade u Kristov ponovni dolazak

KLJUČNI SADRŽAJI

Eshatologija - značenje pojma apokalipsa (otkrivenje) i navesti značajke apokaliptike kao književne vrste.

Propitati razloge i navesti situacije u kojima se javljaju apokaliptičke vizije i proroštva.

Uočiti specifičnu poruku biblijske apokaliptike; nabrojiti najvažnije slike i poruke biblijske apokaliptike.

Naglasak ishoda je integritati vlastite želje i strahove glede budućnosti u promišljanje o kršćanskoj nadi u budućnost koja se temelji na Božjem obećanju u Kristov ponovni dolazak.

Biblijski tekstovi: 1 Kor 15, 52; Otk 15, 1; 21, 9; Iv 6, 39-40.44.54;11,24; 12, 48.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Čitati odlomke iz knjige Otkrivenja i druge biblijske apokaliptičke tekstove te i tu navesti sličnosti i razlike biblijske svjetovne apokaliptike.

Učenik analizira eshatološke biblijske tekstove koji govore o konačnome dovršenju svijeta. Učenik analizira različite umjetničke prikaze i scenarije svršetka svijeta (likovne, glazbene, literarne, filmske, scenske...).

C

Kršćanska ljubav i moral na djelu

C.IV.1

Vrednuje i kritički prosuđuje čovjekov poziv, zvanje, zanimanje i poslanje u svjetlu Božjeg plana te analizira i vrednuje prisutnost pravde, mira i solidarnosti u vlastitome životu, životu Crkve i društva

Kritički prosuđuje čovjekov poziv, zvanje, zanimanje i poslanje u svjetlu Božjeg plana s čovjekom

Vrednuje prisutnost pravde, mira i solidarnosti u vlastitome životu, životu Crkve i društva

Argumentirano iznosi primjere življenja pravde, mira i solidarnosti u Crkvi i društvu.

Analizira odnospravednosti i milosrđa kao preduvjeta pomirenja

KLJUČNI SADRŽAJI

Osobni poziv (kršćanski poziv i poslanje), zvanje, zanimanje. Pravda, mir, solidarnost, pravednost.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Razgovarati o razlozima odabira škole koju učenici pohađaju. Nabrojati vlastite sposobnosti i sklonosti te ih povezati s osjećajem ili vizijom vlastitoga životnog zadatka. Intervjuirati bračne supružnike i osobe posvećenoga života o njihovim shvaćanjima vlastitoga poziva. Navesti različite primjere solidarnosti pojedinaca i društva sa slabijima i potrebitima. Sudjelovanje u nekoj humanitarnoj akciji. Usp. SŠ KV C.IV.2.

C.IV.2

Objašnjava kršćansko shvaćanje ljudskoga rada i temeljne odrednice socijalnog nauka Crkve, te tumači etiku odgovornosti u područjima gospodarstva, ekologije, tehnologije, informatizacije i globalizacije društva

Analizira biblijsko shvaćanje i značenje rada na temelju odabranih biblijskih tekstova (Post 3,17-19; 2 Sol 3,6-15; Izr 28,19; Izr 20,4...).

Uspoređuje shvaćanje i vrednovanje rada u socijalnom nauku Crkve i današnjem neoliberalnom kapitalizmu

Objašnjava ključne odrednice kršćanskoga socijalnog nauka i uočava njihovu prisutnost u suvremenom društvu

Objašnjava povezanost kraljevstva Božjega i kršćanskoga zauzimanje za oblikovanje humanijega svijeta

Navodi primjere zauzimanja za istinski napredak i etičku primjenu tehnoloških dostignuća

Obrazlaže prednosti i rizike znanstvenih spoznaja i tehnoloških dostignuća

Prepoznaje relativnost i djelomičnost znanstvenih spoznaja i opasnost ideologizacije znanosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Biblijsko shvaćanje i značenje rada (rad kao služenje, rad kao dužnost, rad kao znak čovjekova dostojanstva, rad kao bitna odrednica svijeta i čovječanstva).

Ključne odrednice kršćanskoga socijalnog nauka (dostojanstvo ljudske osobe, ljudska prava, princip općega ili zajedničkoga dobra, supsidijarnost, solidarnost, pravednost, povlaštena briga za siromašne).

Pritom je važno sagledati sve elemente ljudskog etičkog stava u područjima gospodarstva, ekologije, tehnologije i zajedničkoga života među ljudima, posebno pred izazovom znanstvenotehnološkog napretka, informatizacije i globalizacije društva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Analizirati shvaćanje rada u socijalnim enciklikama crkvenoga učiteljstva. Navesti primjere u kojima rad umanjuje čovjekovo dostojanstvo. Razgovarati o povijesnom odnosu zapovijedanih kršćanskih blagdana i zaštite dostojanstva težaka i radnika. Izabrati i analizirati ulomke enciklike *Laborem exercens*. Analizirati uzroke i posljedice korupcije. Pronaći i analizirati različite definicije znanja i znanosti. Pronaći primjere koji razotkrivaju manipuliranje informacijama. Usp. SŠ KV C.IV.1.

C.IV.3

Analizira i vrednuje suvremene sustave vrijednosti i dovodi ih u vezu s kršćanskim vrednotama i stožernim krepostima

Kritički prosuđuje suvremene sustave vrijednosti i uspoređuje ih s kršćanskim vrijednostima

Objašnjava stožerne kreposti te njihovu važnost i ulogu u životu kršćana

Uspoređuje stožerne kreposti s današnjim sustavom vrijednosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Kršćanski sustav vrijednosti (vrijednost osobe, univerzalnost, jednakost...).

Suvremeni sustavi vrijednosti.

Poseban je naglasak na istraživanju i uspoređivanju tih suvremenih sustava vrijednosti s kršćanskim sustavom vrijednosti i temeljnim ljudskim krepostima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Na temelju razgovora, intervjua ili drugih mogućih metoda, provesti egzemplarno istraživanje o vrijednostima u današnjem svijetu kod nekih mladih te uspoređivanje s evanđeoskim vrijednostima sadržanim u Bibliji (može se koristiti i analizom stanja u medijima).

Napraviti anketu u školi o vrijednostima kod mladih i usporediti rezultate ankete sa stanjem od prije deset, dvadeset i više godina.

D

Crkva u svijetu

D.IV.1

Kritički promišlja o stradanjima, doprinosu i zadaći Crkve u suvremenome svijetu te objašnjava i vrednuje primjere aktivnoga i odgovornoga uključivanja u život Crkve i društva

Objašnjava doprinos Crkve razvoju znanosti i društva

Navodi primjere zalaganja Crkve za socijalnu pravdu

Argumentira razloge stradanja Crkve u vrijeme totalitarnih sustava (nacizam, komunizam) i tijekom rata u Bosni i Hercegovini

Navodi promjene u Crkvi koje su nastale nakon Drugoga vatikanskog koncila

Opisuje kako se zalagati za opće dobro, promicati mir i solidarnost

Kritički promišlja o odnosu političke zajednice i Crkve i načelima društvenoga i političkoga angažmana

Kritički se osvrće na neka djelovanja i misli Crkve u kontekstu čitanja „znakova vremena”

Opisuje angažman Crkve za dobro čovjeka u suvremenome društvu

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji ovog ishoda je povijest Crkve 20.stoljeća. Povijesne su teme koje se obrađuju u ovom ishodu: Crkva u vremenu totalitarnih sustava, Drugi vatikanski koncil, promjene u Crkvi nakon koncila i mjesto Crkve u suvremenom svijetu na prelasku u 21. st.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik prosuđuje koje se promjene događaju u suvremenomesvijetu nakon II. svjetskog rata do danas. Učenik na temelju vlastitih iskustava analizira stav današnjega društva prema proročkoj zadaći Crkve.

D.IV.2

Vrednuje na temelju kršćanskih vrednota doprinose drugih religijskih zajednica u bosanskohercegovačkome društvu u izgradnji „društva solidarnosti“ i "civilizacije ljubavi“

Izdvajakršćanske vrednoterada i uspoređuje ih svrednotama drugih religijskih zajednica

Analizira povezanost solidarnosti i izgradnje društva

Vrednuje doprinose drugih religijskih zajednica i društvenih skupina u bosanskohercegovačkome društvu u izgradnji „društva solidarnosti“ i „civilizacije ljubavi“

KLJUČNI SADRŽAJI

U ovom ishodu naglasak je na položaju, doprinosu i utjecaju drugih religijskihzajednica u bosanskohercegovačkome društvu 20. stoljeća te njihovo zalaganje za bolje društvo u kojem živimo.

Tema ovog ishoda je aktivna društvena uloga svih religijskih zajednica.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik argumentirano raspravlja o problemskim pitanjima štrajka, rada nedjeljom, neisplate plaće radniku. Učenik uspoređuje stav Katoličke Crkve i ostalih religijskih zajednica prema socijalnimprilikama u Bosni i Hercegovini. Učenik istražuju i navode primjere djelovanje pojedinaca i udruga u izgradnji društva solidarnosti i „civilizacije ljubavi“.

D.IV.3

Sintetizira i vrednuje kršćansku zauzetost i djelovanje Crkve u području znanosti, ljudskog rada i stvaralaštva koje je doprinijelo razvoju i napretku obrazovanja i školstva, kulture i umjetnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

Proučava djelovanje i doprinos Crkve u području znanosti

Istražuje i objašnjava zauzetost Crkve u području ljudskoga rada i stvaralaštva u 20. st.

Analizira doprinos Crkve u razvoju kulture i umjetnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u 20. st.

Analizira doprinos Crkve u razvoju obrazovanja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u 20. st.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji su ovoga ishoda: zauzetost i doprinos Crkve na području znanosti, ljudskoga rada i stvaralaštva u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u 20. st.; djelovanje Crkve i njene društvene uloge te pojedinaca koji su doprinijeli napretku obrazovanja, školstva, kulture i umjetnosti 20. stoljeća.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenik istražuje koje je današnje poznate kulturne i znanstvene institucije u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini osnovala Crkva.

Učenik istražuje i analizira djelovanje Crkve u Bosni i Hercegovini na području školovanja učenika i studenata (stipendije, zaklade, učenički i studentski domovi...).

PK5 – Učenje i poučavanje

Katolički vjeronauk- Učenje i poučavanje

Zadaća je vjeronauka u školi, u procesima učenja i poučavanja, na poseban način osposobiti učenike, najprije one mlađe školske dobi, opažati svijet i život oko sebe, diviti mu se, propitivati ga i tumačiti u svjetlu vjere. Ista se zadaća, samo s drukčijim i dubljim pristupom, očekuje od vjeronauka i u kasnijim životnim dobima učenika. To je važno zbog toga što takvo učenje i poučavanje od učenika zahtijeva uporabu i kreativnu iskoristivost svih njihovih osjeta i drugih duševnih vlastitosti.

Riječ i pripovijedanje ne samo kao sadržaj, nego i mjesto učenja i poučavanja.

Jedan od temeljnih oblika priopćavanja židovsko-kršćanske tradicije i vjere jest pripovijedanje. Katolički vjeronauk u školi, njegujući takav oblik priopćavanja i posredovanja sadržaja vjere, postaje mjestom komunikacije i zajedništva učenika okupljenih oko tradicije koja se pripovijeda. Ona postaje odgojno i obrazovno uspješnija što su vjeroučitelji sposobniji sebe autentično i svjedočki u cijelosti unijeti u odgojno-obrazovni proces. Govorni oblici poučavanja u tome kontekstu nemjerljiva su mogućnost i povlašteno mjesto postavljanja pitanja o smislu života, postanku i budućnosti čovjeka, ali i njegova odnosa s Bogom. Vjeroučitelji tim načinima poučavanja podržavaju propitujući, kritički i kreativan pristup učenju, učenike drže budnima i zajedno s njima traže i domišljaju odgovore u biblijskoj predaji te svjedočanstvu vjere opće i mjesne Crkve. Pritom učenici nedvojbeno uče da u nekim situacijama pitanja ostaju otvorena, da u potpunosti i cjelovitosti nisu dostupna ljudskom razumu i znanju, nego da pripadaju otajstvima kršćanske vjere.

Umreženo poučavanje i učenje

Katolički vjeronauk i nastavni sadržaji vjeronauka u školi nastoje sustavno, postupno i što cjelovitije iznijeti i zrcaliti sveukupnu vjeru Crkve i njezinu teološku sustavnost, premda to nije moguće iscrpno i u potpunosti učiniti. Upravo stoga, kako zbog same naravi i zadaće vjeronauka kao školskoga predmeta, tako i zbog razvojne dobi i mogućnosti učenika, kriterij cjelovitosti katoličke vjere podrazumijeva istinito, vjerodostojno i sustavno prikazivanje istina kršćanske i katoličke vjere koja se usredotočuje na središnje teme, odnosno na artikuliranje i razvoj središnjih, za katoličku vjeru i vjerski odgoj, važnih doktrinarnih i tematskih sadržaja. Praktično gledajući, vjeronaučni su sadržaji tako strukturirani da u procesima učenja i poučavanja u isto vrijeme zahtijevaju i vjeroučiteljima i učenicima omogućuju kumulativno i sustavno umreženo poučavanje i učenje.

Korelacija

Sve rečeno upućuje na činjenicu da su učenje i poučavanje u Katoličkome vjeronauku procesi koji se događaju u kritičkoj, kreativnoj i produktivnoj (poduzetnoj) izmjeni odnosa te stalnoga uzajamnog tumačenja kršćanske tradicije s jedne strane i suvremenoga iskustva s druge strane. Korelacija se ovdje ne shvaća samo kao didaktički princip. Vjeronauk u školi, koji kao predmet ozbiljno shvaća korelaciju i kao didaktički princip, pozvan je uvijek iznova propitivati vjerska iskustva suvremenoga čovjeka, odnosno učenika, kao i ona životna iskustva koja korespondiraju s iskustvima vjerskoga karaktera. Preduvjet uspješnomu tumačenju vjerske tradicije i

životne stvarnosti jest posredovanje iskustva koje se odnosi na različita područja ljudske stvarnosti. Vjeroučitelj je tako pozvan uvijek iznova reflektirati sustav poučavanja vjerskoga sadržaja u odnosu prema različitim znanstvenim i stručnim, ali i osobnim interesima i razvojnim sposobnostima učenika.

Korespondenciji sa živom zajednicom vjernika

Učenici u vjeronauku postaju osposobljeni tumačiti religiju i vjeru kao središnje područje ljudske stvarnosti i djelovanja te upoznaju i uče razumjeti sadržaje vjere i njihovu moć za oblikovanje vlastitoga života. Pritom priopćavanje poklada kršćanske vjere, koje je u sebi višedimenzionalno, ne smjera apstraktnom poučavanju, nego se mnogo više ostvaruje u procesima izgrađivanja povjerenja prema različitim oblicima izražavanja vjere, uključujući pritom i žive primjere kršćanske vjere. U tome smislu treba naznačiti da se odgoj i obrazovanje za religioznu i vjersku stvarnost u vjeronauku u školi događa u korespondenciji s konkretnom iskustvenom zajednicom vjere Katoličke Crkve. Teološki gledano, vjera i Crkva stvarnosti su koje se ne mogu odvojiti jedna od druge. Upravo je takav odnos vjeronauka u školi s konkretnom zajednicom vjernika već naznačen u konfesionalnome obilježju vjeronauka.

Poučavanje i učenje stavova i uvjerenja

Poučavati učenike za stavove i uvjerenja moguće je samo djelomično. Naime, stavovi i uvjerenja ne stječu se samo unutar vjeronaučne nastave, nego su dijelom predmet djelovanja obitelji i slobodnoga vremena učenika. Bitni doprinos pri oblikovanju stavova i uvjerenja ima i život u školi u okviru školske kulture koja daje i otvara prostore za ponude onoga što bismo mogli nazvati školskim pastoralom. U kontekstu poučavanja i učenja, a u smislu stavova i uvjerenja, treba naglasiti sljedeće: stavovi i uvjerenja nemaju samo praktičnu ili odgojnu, odnosno afektivnu, nego i kognitivnu dimenziju. Oni su, naime, uvijek povezani s kompetencijama na području stečenih iskustava i intelektualne spoznaje istinitosti, dobrote i ljepote nekog čina i predmeta promatranja i spoznavanja. Stavovi iziskuju nakanu, kao i slobodno i odgovorno odlučivanje, što ima posebno značenje i vrijednost na području stjecanja stavova i uvjerenja. Uvjerenja i stavove treba, stoga, njegovati, uvježbavati te promišljati.

Personalna komunikacija unutar procesa učenja i poučavanja.

Personalna i interpersonalna komunikacija od središnje je važnosti za Katolički vjeronauk jer se njegovo konfesionalno obilježje ne pokazuje samo u vjeronaučnim sadržajima, nego je određeno osobama koje poučavaju, onima koji uče i onima koje se poučava. Stoga se vjeronauk i promatra kao dinamičan komunikacijski, suradnički i stvaralački susret osoba, ali i susret učenika i vjeroučitelja s otajstvom Božje riječi i Božje milosti. U susretu s vjeroučiteljem kao »svjedokom vjere« događa se mogućnost izgradnje sposobnosti učenika za kritičko i kreativno mišljenje, vjersku prosudbu, osobni rast i izgradnju. Personalna komunikacija pridonosi također tome da se suočavanje katoličke vjere i njezinih sadržaja s vjerom drugih konfesija i religija ne događa u perspektivi distanciranoga promatrača, nego u perspektivi aktivnoga sudionika. Takva interakcija omogućava učeniku oblikovanje vlastitih stavova, kritičko promišljanje i sudioništvo u dijalogu.

Interreligijsko i interkulturalno poučavanje i učenje.

U sadržaje i ciljeve Katoličkoga vjeronauka u školi ubrajaju se i osnovne spoznaje o drugim religijama, posebno židovstvu i islamu te poznavanje njihove religijske prakse. Interreligijsko učenje u tom smislu ima drukčija

područja i očekivanja i od učenika i od vjeroučitelja. Pritom ne smije zaboraviti niti susret učenika s drukčijim svjetonazorima i filozofijskim te drugim kulturnim obilježjima svijeta u kojemu oni žive. Temeljna teza takvoga interkulturalnog poučavanja i učenja jest odsutnost bilo kakvog obilježja arogancije prema drukčijemu i drugomu, što je preduvjet razvijanju kritički promišljenoga i otvorenoga dijaloga i tolerancije učenika u odnosu na ljude i svijet u kojemu žive.

Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (učenici s teškoćama i daroviti učenici) učitelji planiraju kurikulum usmjeren na učenika. Osobitosti/teškoće učenika zahtijevaju njima sukladne individualizirane/diferencirane postupke, ciljeve učenja, razinu usvojenosti odgojno- obrazovnog ishoda, opseg i dubinu sadržaja učenja, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se žele ostvariti postavljeni ciljevi te načini vrednovanja i ocjenjivanja ostvarenih postignuća.

PK6 – Vrednovanje u predmetnom kurikulumu

Katolički vjeronauk – Vrednovanje i ocjenjivanje

Znanje – usvajanje, interpretiranje, razumijevanje i argumentiranje temeljnih činjenica, pojmova, događaja i tekstova na razini zadanih domena i definiranih odgojno-obrazovnih ishoda učenja koji odražavaju njihovu složenost na spoznajnom, doživljajnom i djelatnom planu. Stvaralačko izražavanje – stavljajući naglasak na učenikovo stvaralaštvo koje zahtijeva zalaganje i druge njegove sposobnosti i mogućnosti da usvojene spoznaje, znanja, stavove i vrijednosti poveže s vlastitim iskustvom, učeniku se omogućava da u procese učenja i iskazivanja naučenoga kreativno uključi različite stvaralačke aktivnosti (usmeno, pismeno, likovno, glazbeno, digitalno, scensko...). Na taj se način uvažavaju, podržavaju i razvijaju različite individualne i socijalne sposobnosti svakoga pojedinog učenika i ujedno potiče interdisciplinarnost i korelacija s drugim nastavnim predmetima, osobito s Glazbenom i Likovnom kulturom, Hrvatskim jezikom, Povijesti, Biologijom i drugo. Stvaralačko izražavanje, uz navedeno, podrazumijeva istraživački rad koji omogućuje učeniku da primjerice istražuje i upoznaje Katoličku Crkvu kao »zajednicu spomena« koja ima svoju povijest i identitet, da istražuje i kritički reflektira njezino historijsko postojanje i osobito razvoj Kristove Crkve u različitom vremenskom i prostornom kontekstu. Jednako tako, da bi se istinski moglo upoznati i razumjeti Crkvu u njezinome današnjem obliku, poslanju i djelovanju, da bi se o tome mogla donijeti argumentirana prosudba, potrebno je primjereno znanje o kontinuitetu, složenosti i relativnosti povijesno-crkvenoga razvoja, ali i povijesti općenito. Takvo anamnetsko učenje (učenje sjećanja) otvara vjeronauku u školi mogućnosti novih, sveobuhvatnih oblika učenja koji dopuštaju aktivno i interaktivno djelovanje, ali istodobno i vrednovanje. Stoga je potrebno primjenom suvremenih metoda i instrumentarija istraživati i vrednovati biblijske izvore i tekstove, crkvene dokumente, povijesne događaje, teološke i druge izvore. Riječ je ponajprije o narativnim metodama, potom o radu na izvornim dokumentima, učenju izvan učionice (terenska nastava), istraživačkom radu (oral history i drugo), međupredmetnoj korelaciji s nastavom povijesti i drugim predmetima, stvaranju dokumentarnih priča i drugo. Konačno, ti pristupi i postupci zahtijevaju primjereno učeničko zalaganje te posjedovanje i pravilnu uporabu mentalnih procesa visoke razine, osobito logičkih sposobnosti rješavanja problema i stvaralaštva. Stoga, premda takvo istraživanje i vrednovanje zahtijeva primarno kognitivnu inteligenciju i sposobnosti učenika, ona je uvijek povezana s njihovim interesom i zalaganjem, odnosno s njihovom emocionalnom i operativnom inteligencijom, te ih osposobljava za samostalan i skupni rad, kritičko i kreativno promišljanje te vrednovanje usvojenih sadržaja. Kultura međusobnoga komuniciranja – Katolički vjeronauk ovom obliku vrednovanja pridaje posebno mjesto i važnost jer njime, trajno povezujući odgojne i obrazovne ciljeve i ishode učenja, osnažuje odgojnu dimenziju učenja i izražavanja učenika. Stoga praćenje i vrednovanje odgojnih razina ishoda i postignuća učenja, osobito kad se radi o vjeri i stavovima, vjerskim i drugim uvjerenjima učenika, ni načelno ni odgojno nije moguće izostaviti niti zanemariti. Budući da odgojna razina na poseban način obuhvaća afektivno i s njom povezano djelatno područje ljudskoga života i potrebu izgradnje stavova i vrijednosti u cjelini školskoga kurikuluma, moguće je odgojne ishode i postignuća vezati uz učeničku spoznaju, znanje i izražavanje o stavovima i vrijednostima, ponašanju i djelovanju, i tako ih vrednovati. Oni dijelom ulaze u područje interpersonalne i socijalne komunikacije u školi te aktivnih učeničkih odnosa u procesima učenja i poučavanja, a neki pripadaju području generičkih kompetencija koji se dijelom mogu integrirati u specifične odgojne ishode Katoličkoga vjeronauka i promatrati u ozračju kulture međusobnoga komuniciranja.

Oni se mogu vrednovati kao integralni dio učeničkih postignuća, i time kao integralni dio završne kvantitativne ocjene, što ne umanjuje potrebu izdvajanja i kvalitativne procjenu generičkih kompetencija učenika u pojedinim godištim i ciklusima. Vrednovanje za učenje i kao učenje – odnosi se na oblike formativnoga vrednovanja koji teže učeničkoj većoj aktivnosti, motiviranosti, samostalnosti i kreativnosti. Ta razina

vrednovanja usmjerena je na razvijanje učenikove refleksije i razumijevanja usvojenih znanja, poticanje na samoinicijativu i nove aktivnosti koje će dolaziti od samih učenika. Vrednovanje naučenoga – ostvaruje se nakon određene tematske cjeline ili obrazovnoga razdoblja radi procjene razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda kod učenika nakon procesa poučavanja i učenja. Ono se ostvaruje kako bi se provjerila ostvarenost planiranih odgojno-obrazovnih očekivanja i ishoda, osobito primjena znanja na nove životne situacije. Taj se oblik vrednovanja primjenjuje za redovito izvještavanje o postignutim rezultatima (učenik, roditelj), a iskazuje se valjanim, objektivnim i pouzdanim ocjenjivanjem. U praćenju učenikovih postignuća odgojno-obrazovnih ishoda učenja rabe se različite vrste vrednovanja i primjenjuju raznovrsni metodički instrumentariji koji će omogućiti vjeroučitelju u prikupljanju valjanih, kvalitetnih i pouzdanih dokaza o postignuću učenika. Pri tome se koriste različitim metodama (izravna pitanja, dnevnik učenja, učeničke mape, kratke pisane provjere, esej...). Vrednovanje u nastavnome predmetu Katolički vjeronauk nema za cilj samo postignuće brojčanih ocjena, nego je ono ponajprije usmjeravanje i motiviranje učenika za procese razumijevanja, reflektiranja, kritičkoga i kreativnoga promišljanja te samovrednovanja.

Profil i stručna sprema

Razredna nastava

Nastavnik predmetne nastave ima visoku stručnu spremu i izvodi nastavu od VI do IX razreda a nastavu može izvoditi i u V razredu na osnovu odluke direktora. Određene predmete izvodi i u I, II, III, IV razredu u skladu s nastavnim planom i programom koji reguliše profil i stručnu spremu nastavnika za taj predmet.

Nastavu u osnovnoj školi izvode osobe sa završenim VI ili VII stepenom stručne spreme, kao i osobe sa završenim I (prvim) ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa u trogodišnjem trajanju, sa najmanje ostvarenih 180 ECTS bodova odgovarajućeg (nastavničkog) smjera i stečenim zvanjem: nastavnik, odnosno profesor, odnosno bakalaureat/bachelor. (U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati lica koja su završila prvi ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa do kraja 2020/2021 školske godine. Ova lica su obavezna završiti II ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa u roku od četiri godine od stupanja na snagu ovog zakona. U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati i lica koja su stekla VI stepen stručne spreme po predbolonjskom sistemu studiranja. Ova lica su obavezna doškolorovati se, u roku od tri godine, od dana donošenja programa doškoloravanja. – Član 16. dopune Člana 121. Sl.novine br. 33/21)

- visoka stručna sprema (VSS VII/1) ili završen II. ciklus
- visokoškolskoga obrazovanja (master studij) s 300 ECTS bodova:
- Diplomirani teolog (VII/1) i Magistar (master) teologije (300 ECTS bodova)
- Diplomirani kateheta (VII/1) i Profesor vjeronauka – diplomirani kateheta (VII/1),
- Magistar (master) religijske pedagogije i katehetike (300 ECTS bodova)

Osnovna škola

Nastavnik predmetne nastave ima visoku stručnu spremu i izvodi nastavu od VI do IX razreda a nastavu može izvoditi i u V razredu na osnovu odluke direktora. Određene predmete izvodi i u I, II, III, IV razredu u skladu s nastavnim planom i programom koji reguliše profil i stručnu spremu nastavnika za taj predmet.

Nastavu u osnovnoj školi izvode osobe sa završenim VI ili VII stepenom stručne spreme, kao i osobe sa završenim I (prvim) ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa u trogodišnjem trajanju, sa najmanje ostvarenih 180 ECTS bodova odgovarajućeg (nastavničkog) smjera i stečenim zvanjem: nastavnik, odnosno

profesor, odnosno bakalaureat/bachelor (koja su završila prvi ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa do kraja 2020/2021.)

- visoka stručna sprema (VSS VII/1) ili završen II. ciklus
- visokoškolskoga obrazovanja (master studij) s 300 ECTS bodova:
- Diplomirani teolog (VII/1) i Magistar (master) teologije (300 ECTS bodova)
- Diplomirani kateheta (VII/1) i Profesor vjeronauka – diplomirani kateheta (VII/1),
- Magistar (master) religijske pedagogije i katehetike (300 ECTS bodova)

Srednja škola – gimnazija

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u srednjoj školi izvode lica:

- Sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,
- Sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta
- visoka stručna sprema (VSS VII/1) ili završen II ciklus
- visokoškolskoga obrazovanja (master studij) s 300 ECTS bodova:
- Diplomirani teolog (VII/1) i Magistar (master) teologije (300 ECTS bodova)
- Diplomirani kateheta (VII/1) i Profesor vjeronauka – diplomirani kateheta (VII/1),
- Magistar (master) religijske pedagogije i katehetike (300 ECTS bodova)

Srednja škola za stručno obrazovanje i obuku – tehničke škole

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u srednjoj školi izvode lica:

- Sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,
- Sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta.
- visoka stručna sprema (VSS VII/1) ili završen II. ciklus
- visokoškolskoga obrazovanja (master studij) s 300 ECTS bodova:
- Diplomirani teolog (VII/1) i Magistar (master) teologije (300 ECTS bodova)
- Diplomirani kateheta (VII/1) i Profesor vjeronauka – diplomirani kateheta (VII/1),
- Magistar (master) religijske pedagogije i katehetike (300 ECTS bodova)

Srednja škola za stručno obrazovanje i obuku – stručne škole

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u srednjoj školi izvode lica:

- Sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,

- Sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta
- visoka stručna sprema (VSS VII/1) ili završen II. ciklus
- visokoškolskoga obrazovanja (master studij) s 300 ECTS bodova:
- Diplomirani teolog (VII/1) i Magistar (master) teologije (300 ECTS bodova
- Diplomirani kateheta (VII/1) i Profesor vjeronauka – diplomirani kateheta (VII/1),
- Magistar (master) religijske pedagogije i katehetike (300 ECTS bodova)